

***Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo
Vilniuje investicinis projektas***

Lietuvos nacionalinis muziejus

Lietuvos nacionalinis dailės muziejus

Rengėjai:

2024 m. balandžio 17 d. Versija 3.0 derinimui su CPVA

Turinys

Paveikslai ir lentelės	4
Santrauka	6
Pagrindinės sąvokos	11
Pagrindinės santrumpos.....	14
1. Projekto kontekstas	15
1.1. Paslaugos pasiūla ir paklausa	15
1.1.1. Socialinė-ekonominė aplinka	15
1.1.2. Gyventojų pajamų lygio kitimas bei užimtumas.....	16
1.1.3. Atvykstamasis turizmas	19
1.1.4. Muziejai ir kultūros paveldas.....	21
1.1.5. Muziejinių vertybių saugojimo (poreikių saugykloms) vertinimas	31
1.1.6 Užsienio šalių praktika.....	38
1.2. Teisinė aplinka.....	41
1.2.1. Projekto įgyvendinimui aktualūs strateginio planavimo ir vertybių saugojimą reglamentuojantys teisės aktai.....	41
1.2.2. Projekto įgyvendinimo modelių analizė	42
1.3. Problemos ir jų atsiradimo priežastys	48
2. Projekto turinys	49
2.1. Tikslas ir uždaviniai	49
2.2. Sąsajos su kitais projektais	49
2.3. Tikslinės grupės ir poveikio ribos	50
2.4. Projekto organizacija	51
2.5. Paslaugos pokyčio rezultatas	53
3. Galimybės ir alternatyvos.....	54
3.1. Esamos situacijos aprašymas	54
3.2. Galimos projekto veiklos	56
3.3. Alternatyvų sudarymas	56
3.3.1. Techniniai reikalavimai.....	56
3.3.2. Veiklų rinkiniai	61
3.4. Analizės metodo pasirinkimas.....	68
4. Finansinė analizė	69
4.1. Projekto ataskaitinis laikotarpis	69
4.2. Finansinė diskonto norma	69
4.3. Projekto lėšų srautai.....	69
4.3.1. Projekto investicijos	69
4.3.2. Investicijų likutinė vertė	72
4.3.3. Projekto veiklos pajamos	72
4.3.4. Projekto veiklos išlaidos	72
4.3.5. Projekto mokesčiai	75
4.3.6. Projekto finansavimas	75
4.4. Projekto finansiniai rodikliai.....	77
4.4.1. Investicijų rodikliai.....	77
4.4.2 Išvada dėl finansinio gyvybingumo	77
4.4.4. Rodiklių palyginimas.....	78
5. Ekonominė analizė	78

5.1. Rinkos kainų perskaičiavimas į ekonomines	79
5.2. Socialinė diskonto norma	79
5.3. Socialinė-ekonominė nauda	79
5.3.1. Socialinio-ekonominio poveikio naudos ir žalos komponentai	79
5.3.2. Poveikio tikslinei grupei mastas ir nauda (žala).....	80
5.4. Socialinio-ekonominio poveikio rodikliai	83
5.5. Optimalios alternatyvos pasirinkimas SNA metodu.....	84
6. Jautrumas ir rizikos.....	84
6.1. Jautrumo analizė	84
6.2. Scenarijų analizė.....	85
6.3. Kintamųjų tikimybės.....	86
6.4. Rizikų vertinimas, rodikliai su rizika, rizikos priimtumas.....	86
6.4. Rizikų valdymo veiksmai	89
7. Projekto vykdymo planas	95
7.1. Projekto trukmė ir etapai	95
7.2. Projekto vieta	95
7.3. Projekto komanda	96
7.4. Projekto tęstinumas	96
7.5. Kitos išvados	97
Priedai	100
Priedas Nr. 1	100
Priedas Nr. 2	100
Priedas Nr. 3	100
Priedas Nr. 4	100
Priedas Nr. 5	100
Priedas Nr. 6	100
Priedas Nr. 7. Reikalavimai Saugykloms.....	101
Priedas Nr. 8. Patalpų, reikalingų LNM restauravimo centrui, aprašas	106

Paveikslai ir lentelės

1 PAVEIKSLAS. GYVENTOJŲ SKAIČIAUS KITIMAS LIETUVOJE 2019-2023 M.....	15
2 PAVEIKSLAS. VIDUTINIO MĖNESINIO DARBO UŽMOKESČIO POKYTIS LIETUVOJE 2019 M. II KETV.– 2023 M. II KETV.	17
3 PAVEIKSLAS. REGISTRUOTŲ BEDARBIŲ KITIMO TENDENCIJOS VILNIAUS M. 2018 M. I KETV. – 2023 M. II KETV..	18
4 PAVEIKSLAS. MUZIEJUOSE SAUGOMŲ EKSPONATŲ SKAIČIUS, VNT.....	28
5 PAVEIKSLAS. LIETUVOS NACIONALINIAME MUZIEJUJE IR LIETUVOS NACIONALINIAME DAILĖS MUZIEJUJE SAUGOMŲ EKSPONATŲ SKAIČIUS, VNT. IR POKYTIS, PROC.	29
6 PAVEIKSLAS. LIETUVOS NACIONALINIAME MUZIEJUJE IR LIETUVOS NACIONALINIAME DAILĖS MUZIEJUJE EKSPONUOJAMOS KULTŪROS VERTYBĖS, VNT. IR, PROC.....	30
7 PAVEIKSLAS. LIETUVOS NACIONALINIO MUZIEJAUS DALYVIŲ IR SURENGTŲ EDUKACINIŲ UŽSIĖMIMŲ SKAIČIUS.	31
8 PAVEIKSLAS. 12-OJE KULTŪROS MINISTERIJOS VALDYMO SRITIES MUZIEJUOSE ESANČIŲ SAUGYKLŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL SAUGYKLŲ BŪKLES, PROC.	32
9 PAVEIKSLAS. NACIONALINIO MUZIEJAUS RESTAURAVIMO IR SAUGOJIMO CENTRAS BUDAPEŠTE, VENGRIJOJE..	39
10 PAVEIKSLAS. MUZIEJŲ SAUGYKLA RYGOJE, LATVIJOJE	40
12 PAVEIKSLAS. DANGROVE MENO SAUGYKLA SIDNĖJUJE	40
13 PAVEIKSLAS. SAUGYKLA GATINO MIESTE, KVEBEKE, KANADA	41
14 PAVEIKSLAS. KONCESIJA	43
15 PAVEIKSLAS. VALDŽIOS IR PRIVATAUS SUBJEKTŲ PARTNERYSTĖ	44
16 PAVEIKSLAS. TRADICINĖ RANGA IŠNUOMOTAME ŽEMĖS SKLYPE.....	46
17 PAVEIKSLAS. RANGA SU ILGALAIKIAIS MOKĖJIM AIS (QUAZI – VPSP) IŠNUOMOTAME ŽEMĖS SKLYPE	47
18 PAVEIKSLAS. OBJEKTO PRINCIPINĖ FUNKCINĖ SCHEMA.....	67
19 PAVEIKSLAS. OBJEKTO PRINCIPINĖ VIDAUS IŠDĖSTYMO SCHEMA.....	68
20 PAVEIKSLAS. PROJEKTO ETAPAI	95
21 PAVEIKSLAS. PROJEKTO VIETA.....	96
1 LENTELĖ. VILNIAUS IR VILNIAUS RAJONO GYVENTOJŲ SKAIČIAUS KITIMAS 2018 – 2022 M.	16
2 LENTELĖ. DARBO UŽMOKESČIO KITIMAS 2019 II KETV. – 2023 II KETV.....	17
3 LENTELĖ. LIETUVOS MAKROEKONOMINIŲ RODIKLIŲ PROJEKCIJOS, 2024 – 2026 M.....	18
4 LENTELĖ. NAKVYNIŲ SKAIČIUS APGYVENDINIMO ĮSTAIGOSE, 2018 – 2022 M.	20
5 LENTELĖ. TURISTŲ SKAIČIUS VILNIAUS MIESTE, 2019 – 2023 II KETV.	20
6 LENTELĖ. MUZIEJŲ SKAIČIUS, 2018 – 2022 M.	22
7 LENTELĖ. LNDM SAUGYKLŲ POREIKIS 2021 M.	34
8 LENTELĖ. LNM SAUGYKLŲ GRYNASIS PLOTAS.	36
9 LENTELĖ. LNM SAUGYKLŲ AKTUALUS POREIKIS.	37
10 LENTELĖ. TIKSLINIŲ GRUPIŲ POREIKIŲ ANALIZĖ.....	50
11 LENTELĖ. LIETUVOS NACIONALINIO MUZIEJAUS REKVIZITAI.....	52
12 LENTELĖ. LIETUVOS NACIONALINIO DAILĖS MUZIEJAUS REKVIZITAI.....	53
13 LENTELĖ. PROJEKTU SIEKIAMI MINIMALŪS REZULTATAI.....	53
14 LENTELĖ. ATLAISVINAMOS ERDVĖS PROJEKTO ĮGYVENDINIMO ATVEJU.	54
15 LENTELĖ. PROJEKTO GALIMOS VEIKLOS („ILGASIS VEIKLŲ SĄRAŠAS“).	56
16 LENTELĖ. LNDM SAUGYKLŲ DALIES REIKALAVIMAI.	59
17 LENTELĖ. LNM SAUGYKLŲ DALIES REIKALAVIMAI.	60
18 LENTELĖ. PROJEKTO VEIKLŲ VERTINIMAS.	62
19 LENTELĖ. GALIMŲ PROJEKTO VEIKLŲ VERTINIMO REZULTATAS.	66
20 LENTELĖ. OBJEKTO INVESTICIJŲ APSKAIČIAVIMAS.	70

21 LENTELĖ. OBJEKTO INVESTICIJOS.....	71
22 LENTELĖ. INVESTICIJŲ Į SKLYPĄ, JEI JOS BŪTŲ VYKDOMOS, VERTINIMAS.	71
23 LENTELĖ. OBJEKTO EKSPLOATAVIMO IŠLAIDOS, EUR.	73
24 LENTELĖ. OBJEKTO TECHNINĖS PRIEŽIŪROS, ADMINISTRAVIMO, EIN.REMONTO IR REINVESTICIJŲ IŠLAIDOS, EUR.	73
25 LENTELĖ. BANKO PASKOLOS SĄLYGŲ PRIELAIDOS.	76
26 LENTELĖ. FINANSINIO GYVYBINGO RODIKLIAI.	77
27 LENTELĖ. VIEŠŲJŲ LĖŠŲ POREIKIS.....	78
28 LENTELĖ. FINANSINIO GYVYBINGO VERTINIMAS, BENDRA PRIVATAUS SUBJEKTO VEIKLA (1 + 2).....	78
29 LENTELĖ. LANKYTOJŲ SKAIČIAUS AUGIMO PRIELAIDOS.....	80
30 LENTELĖ. ATLAISVINAMOS PATALPOS.	80
31 LENTELĖ. LANKYTOJŲ GRUPĖS.....	81
32 LENTELĖ. SOCIALINIO POVEIKIO KOMPONENTAI.	81
33 LENTELĖ. IŠVENGTOS NUOMOS SĄNAUDOS.	82
34 LENTELĖ. EKONOMINIAI RODIKLIAI.	83
35 LENTELĖ. PROJEKTO PAGRINDINIŲ KINTAMŲJŲ LŪŽIO TAŠKAI.	85
36 LENTELĖ. SCENARIJŲ ANALIZĖ.	86
37 LENTELĖ. TIESIOGINIŲ KINTAMŲJŲ RIZIKOS ĮVERČIAI, EUR.....	86
38 LENTELĖ. RIZIKŲ VERTĖS PAGAL RIZIKŲ GRUPES.....	87
39 LENTELĖ. MONTE CARLO ANALIZĖS REZULTATAI.....	88
40 LENTELĖ. IDENTIFIKUOTŲ RIZIKŲ TIKIMYBĖ, POVEIKIS BEI NUMATOMOS GALIMOS RIZIKOS VALDYMO PRIEMONĖS.....	89

Santrauka

Vadovaujantis LR muziejų įstatymu muziejams yra pavesta funkcija – kaupti ir saugoti svarbiausias ar muziejų specializaciją atitinkančias, valstybės materialines ir dvasines kultūros vertybes bei gamtos objektus.

Siekiant užtikrinti tinkamą kilnojamųjų kultūros vertybių, saugomų nacionaliniuose muziejuose - Lietuvos nacionaliniame muziejuje bei Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus rinkiniuose, apsaugą - parengtas šis „Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas“ (toliau – Projektas).

Projekto kontekstas. 2022 m. Lietuvoje veikė 110 muziejų, o iš jų daugiausiai Vilniaus apskrityje – 35 muziejai. Lietuvos muziejų rinkiniuose 2022 m. buvo saugomos 7 962 088 vertybės. Lietuvos muziejai 2022 m. įsigijo 140 275 vertybes. Šios vertybių kolekcijos yra ne tik naudingos moksliniams tyrinėjimams, bet ir svarbi švietimo priemonė, leidžianti žmonėms pažinti Lietuvos istoriją, kultūrą ir tradicijas. Jų saugojimas ir priežiūra reikalauja didelių pastangų ir išteklių, tačiau tai yra būtinas veiksnys, siekiant išlaikyti šalies tapatybę ir kultūrinį paveldą.

2018 - 2022 m. Lietuvos nacionaliniame muziejuje saugomų eksponatų kiekvienais metais padidėjo vidutiniškai 1,19 proc. ir 2022 m. buvo saugomi – 1 397 577 eksponatai, o Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje saugomų eksponatų kiekvienais metais padidėjo vidutiniškai 0,53 proc.¹ ir 2022 m. buvo saugomi – 258 738 eksponatai. Lietuvos nacionaliniame muziejuje eksponuojama 1,52 proc., o Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje eksponuojama 5,15 proc., visų turimų ir saugomų kultūros vertybių, t.y. didžioji dalis vertybių yra saugomos ar restauruojamos arba yra mokslinių tyrinėjimų objektas ir šiandien nėra eksponuojamos.

Vertybių saugojimo problematika apima šiuos aspektus: a) dalis muziejinių vertybių saugomos muziejų pastatų koridoriuose, muziejinių vertybių saugojimui netinkamose palėpių erdvėse; b) muziejinės vertybės saugomos blogos būklės saugyklose; c) muziejinės vertybės saugomos perpildytose saugyklose; d) vertybės saugomos tuo tikslu uždarytuose ekspoziciniuose plotuose; e) vertybės saugomos naikinamose arba laikinose saugyklose, kai nėra numatyta perkėlimo alternatyva, f) vertybės saugomos patenkinamos būklės saugyklose, g) esamose saugyklose jos priklauso skirtingiems rinkiniams.

Lietuvos nacionaliniame muziejuje ir Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje saugomų kultūros vertybių skaičius kasmet didėja. Lietuvos nacionalinis muziejus jau kelerius metus neturi galimybės priimti naujai formuojamų vertybių rinkinių ir elementų. Taip pat pažymėtina, kad turimi muziejų pastatai yra priskirtini kultūros paveldo objektams, kuriems taikomi papildomi rekonstrukcijos reikalavimai, dėl to saugyklų įrengimas tokio tipo pastatuose yra daug sudėtingesnis ir reikalaujantis didesnio finansavimo, o rekonstravimas iki įsakyme nurodytų standartų yra techniškai sunkiai įgyvendinamas.

Patenkinamos ir blogos būklės Muziejų saugyklos 2021 metais sudarė 67% saugyklų ploto². Pasikeitus reglamentavimui, tiek Lietuvos nacionaliniame muziejuje, tiek Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje esamos saugyklos neatitinka aukštus standartus nustatančių teisės aktų, konkrečiai – reikalavimų, apibrėžtų

---

¹ LNDM ir LNM saugomų eksponatų specifika kažkiek skiriasi: LNDM saugomi objektai įprastai yra dideli, apimtiniai, o LNM – mažesni, gali būti ir fotografijos, archyviniai dokumentai, atvirukai, pašto ženklai, šukės ir t.t..

² 2021 05 27 vidaus audito ataskaita Nr. VA-5 „Muziejinių vertybių saugojimo (poreikių saugykloms) vertinimas“.

2023 m. kovo 31 d. LR kultūros ministro įsakyme „Dėl muziejinių rinkinių valdymo ir tvarkymo nuostatų patvirtinimo“ Nr. IV-262 (toliau – Įsakymas).

Vertybių skaičius yra nuolat augantis, todėl saugyklų infrastruktūros klausimo aktualumas yra kasmet didėjantis. Lietuvos nacionalinis muziejus jau kelerius metus neturi galimybės priimti naujai formuojamų vertybių rinkinių ir elementų.

Vertinamas naujos, modernios Saugojimo infrastruktūros Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus poreikis sudaro 8 300 m², Lietuvos nacionalinio muziejaus - 9 700 m². Lietuvos nacionalinis muziejus taip pat neturi kur restauruoti vertybes, todėl būtina užtikrinti ir vertybių restauravimo infrastruktūrą. Reikalingas restauravimo centro plotas 2 000 m².

Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus poreikių konsolidavimas yra tikslingas dėl to, kad jų bendra eksponatų apimtis sudaro ženkliai bendro Lietuvos muziejų turimų eksponatų kiekio dalį ir dėl turimų kompetencijų Vilniaus mieste yra racionalu šiuos poreikius centralizuoti ir sutelkti vienoje vietoje. Tai patvirtina ir ankstinės studijos³.

Projektas prisideda prie Nacionalinio pažangos plano uždavinio 4.1 „Skatinti gyventojus dalyvauti kultūrinėse veiklose ir prisidėti prie kultūros plėtros“, plėtros programos „Kultūros ir kūrybingumo plėtros programa“ veiklos Nr. 1.1.8. „Infrastruktūros objektų modernizavimas“ bei priemonės „Istorinės atminties turinio, formų ir komunikacijos aktualizavimas“ įgyvendinimo.

Valdžios ir privataus subjektų partnerystės modelis Projekto įgyvendinimui gali būti taikomas ir yra rekomenduojamas.

Projekto turinys. Projekto tikslas – užtikrinti Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo prieinamumą bei LNM restauravimo laboratorijos prieinamumą.

Projekto uždaviniai: 1) užtikrinti reikiamą infrastruktūrą Lietuvos nacionalinio muziejaus (LNM) ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus (LNDM) muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimui; 2) užtikrinti reikiamą infrastruktūrą Lietuvos nacionalinio muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų restauravimui ir mokslinei tiriamajai veiklai.

Projekto tikslinės grupės: Projekto tiesioginė tikslinė grupė yra muziejų darbuotojai ir mokslininkai, tyrėjai, o netiesioginė tikslinė grupė - Vilniaus m. sav. gyventojai (vaikai iki 18 m.); Vilniaus m. sav. gyventojai (18 m. ir vyresni); turistai, vienadieniai lankytojai iš kitų regionų; nacionaliniai lankytojai; užsienio turistai.

Atsižvelgiant į tai, kad didesnė apimtis poreikių Projekte sudarytų LNM reikalinga infrastruktūra, rekomenduojama, kad LNM ir LNDM bendroje jungtinės veiklos sutartyje Projekto savininko (kituose etapuose - viešojo pirkimo procedūras vykdytojo) rolę šalys deleguotų LNM. Įvykdžius VPSP atrankos procedūras LNM taptų partnerystės sutarties šalimi su privačiu partneriu, tuo tarpu LNDM taptų sukurtos infrastruktūros naudotojais pagal sudarytą jungtinės veiklos sutartį.

---

³ LR kultūros ministerijos Galimybių studija „Nacionalinės muziejinių vertybių saugyklos poreikio ir alternatyvų analizė“, 2021 m.

Siekiami minimalūs rezultatai: LNM muziejinių vertybių ir eksponatų Saugojimo bei restauravimo infrastruktūra – 11 700 kv. m; LNDM muziejinių vertybių ir eksponatų Saugojimo infrastruktūra – 8 300 kv. m.

Projekto galimybės ir alternatyvos. Veiklų pasirinkimo kriterijai yra suformuluoti atsižvelgiant į Projekto kontekstą, sprendžiamą problemą, finansuojamų veiklų pobūdį ir kitas aplinkybes. Atlikta analizė parodė, jog infrastruktūros rekonstrukcija (dėl jos nebuvimo), rinkoje nesančios infrastruktūros nuoma arba jau sukurtos infrastruktūros įsigijimas negalimi. Todėl, atmetus šias veiklas kaip netinkamas, bei atlikus 3.3.2 skyriuje nurodytą veiklų apjungimą, bei atsižvelgiant į IP metodiką analizuojama tik viena alternatyva „Infrastruktūros sukūrimas ir eksploatacija“ kurios veiklų rinkinys:

- statyti naują (ar kelis statinius) statinį (tradicinė ranga arba VPSP būdu);
- įsigyti stelažus ir kitą saugojimo įrangą saugykloms ir restauravimo centro įrangą;
- infrastruktūros techninės priežiūros, einamojo remonto ir reinvesticijų vykdymui pasitelkti rangovą arba privatų partnerį.

Atsižvelgiant į įrangos (tie stelažų, tiek restauravimo centro įrangos) specifiškumą, ir į faktą, jog didžiąją dalimi į eksponatų saugojimo erdves galės patekti tik Muziejų personalas, stelažų ir restauravimo centro įrangos tech. priežiūra ir aptarnavimas tampa techniškai apribotų ir sudėtingu. Tai pat, restauravimo centro įrangos, dėl jos specifiškumo, įgijimo ir priežiūros perdavimas privačiam subjektui gali nepagrįstai išauginti projekto kaštus. Todėl siūloma, jog VPSP projekto apimtyje už stelažų nupirkimą, montavimą ir priežiūrą visu sutarties laikotarpiu būtų atsakinga perkančioji organizacija, šios veiklos neperduodant privačiam partneriui.

Finansinė analizė. Siūlomas Projekto ataskaitinis laikotarpis – 18 metų, kuomet 3 metus būtų vykdomos investicijos, o 15 metų vykdymas Objekto eksploatavimas. Naudojama CPVA metodikoje rekomenduojama 3 proc. reali diskonto norma.

Analizei naudojama investicijų suma sudaro 42,31 mln. EUR su PVM, iš kurių projektavimas sudaro 1,59 mln. EUR, įranga – 7,03 mln. EUR. Vertinant investicijas laike, planuojama, jog pirmaisiais metais bus patirtos projektavimo sąnaudos bei 5% statybų sąnaudų biudžeto, antraisiais metais – 35% statybų biudžeto, trečiaisiais metais 60% statybų biudžeto ir įrangos įsigijimo sąnaudos.

Iki privataus partnerio atrankos pradžios LNM ir LNDM turi įsigyti žemės sklypą projekto įgyvendinimui (arba užsitikrinti jo prieinamumą kitomis turтинėmis teisėmis). Preliminariai numatoma įgyti 3,52 ha žemės sklypo Metalo g. 20, Vilniuje, valdymo teises.

Apskaičiuota investicijų likutinė vertė sudaro 28,23 mln. EUR. Likutinė vertė pasiekama vykdant 925 408 EUR su PVM vertės metinę tech. priežiūros, pastato administravimo ir einamojo remonto bei reinvesticijų veiklą.

Vertinant projekto srautus, modeliuojamas valstybinės ilgalaikės paskolos panaudojimas. Tokia tikslinė paskola būtų skiriama projekto investicijų apmokėjimui ir administruojama Finansų ministerijos. ES lėšų įtraukimas į finansavimo struktūrą yra nevertinamas dėl finansavimo apribojimo Vilniaus regiono subjektams.

Finansiškai viešajam subjektui Projektas nėra atsiperkantis (finansinė grynoji dabartinė vertė – FGDV – neigiama ir yra lygi -34,15 mln. EUR o FVGN lygi -5,44%). Skiriant finansiniame modelyje numatytą kasmetinį biudžetą Projektas yra finansiškai gyvybingas, t.y. bendras kiekvienų metų projekto grynasis pinigų srautas yra teigiamas. Bendra Projektui skiriamų lėšų suma (Projektą įgyvendinant tradicinių viešųjų pirkimų būdu)

sudarytų 67,8 mln. EUR realia verte su PVM (vidutiniškai 4,52 mln. EUR per metus 15-kai metų). Ši suma padengia investicijų, veiklos išlaidų ir Objekto eksploatacijos sąnaudas visu Projekto laikotarpiu.

Pasirinkus 3,61 mln. EUR metinius mokėjimus (be PVM, arba 4,22 mln. EUR su PVM), pradedant mokėti 4-iaisiais projekto metais, I alternatyva „Infrastruktūros sukūrimas ir eksploatacija“ tampa finansiškai gyvybinga bei atsiperkanti (iš privataus subjekto perspektyvos), bei užtikrinanti 13,0% grąžą privačiam subjektui.

Iš IP įvertintos 4,22 mln. EUR metinės mokėjimo sumos apmokėjimas už atliktas investicijas sudaro 2,367 mln. EUR, apmokėjimas už komunalinius mokesčius - 0,0 mln. EUR; techninės priežiūros ir reinvesticijų kaštų apmokėjimas - 0,604 mln. EUR; privataus subjekto paskolos palūkanos – 0,785 mln. EUR; privataus subjekto pelnas ir kapitalo grąža – 0,464 mln. EUR. Metinių mokėjimų suma per Sutarties laikotarpį realia (neindeksuota) verte sudarytų 63,3 mln. EUR.

Ekonominė analizė. Skaičiuojant socialinę – ekonominę naudą, buvo vertinama:

- pagrindinis socialinės – ekonominės naudos kriterijus „Pasiryžimas sumokėti už 1 val. apsilankymą kultūros objekte, jei įtraukiamos tik laiko sąnaudos ir TPES (kelionės sąnaudų metodas)“.
- Vertinama, jog lankytojai muziejuje lankosi 2 valandas.

Vidutiniškai LNM pritraukia 30 lankytojų vienam kv. metrui ekspozicijų per metus, o LNDM – 34. Vykdamas Projektą, ekspozicijoms būtų atlaisvinama 4 918 m² ploto patalpų. Bendras metinis lankytojų skaičiaus augimas atlaisvinus dabar saugykloms (ne pagal paskirtį) naudojamas erdves, per metus abiejuose Muziejuose išaugų apie 157,7 tūkst.

Nagrinėta alternatyva užtikrina aukštą teigiamą, 28,0 mln. EUR EGDV todėl yra priimtina ir tinkama. Sukurta Projekto ekonominė socialinė nauda visiškai padengtų pradinės investicijas. Perduodant didžiąją dalį su Projektu susijusių rizikų privačiam investuotojui, rekomenduojama svarstyti galimybę pritraukti privatų partnerį / investuotoją į šį kultūros infrastruktūros sukūrimo Projektą.

Ekonominis rodiklis	I Alternatyva „ Infrastruktūros sukūrimas ir eksploatacija "
EGDV, Eur	28 014 097 EUR
EVGN, proc.	15,13%
ENIS	2,19

Maksimalūs Viešojo subjekto mokėjimai Privačiam subjektui (PVM įtrauktas) GDV verte yra 57 717 062 EUR, realia verte 83 504 691 EUR, nominalia verte 113 823 827 EUR.

Siekdama įgyvendinti VPSP būdu, perkančioji organizacija perduotų Objekto (be baldų, stelažų ir restauravimo centro įrangos) techninės priežiūros ir administravimo veiklą Privačiam operatoriui, kuris užtikrintų infrastruktūros prieinamumo paslaugas viso Projekto laikotarpio eigoje. Tuo pačiu perkančiajai organizacijai pavyktų išvengti netipinės veiklos vykdymo, o Privatus subjektas iki pat sutarties pabaigos būtų suinteresuotas kokybišku Objekto sukūrimu bei efektyviu paslaugų teikimu.

Jautrumas ir rizikos. Kritinis kintamasis yra bendra socialinės – ekonominės naudos komponentų (pasiryžimo sumokėti už apsilankymą Objekte) finansinė įtaka. Tai reiškia, jog jei šių naudos komponentų pasiekta finansinė išraiška 57% mažesnė nei vertinama, Projektas taptų socialiai nepatrauklus.

Vertinant Projekto ekonominę – socialinę reikšmę, daroma išvada, kad Projektas šiuo požiūriu būtų naudingas ir jį yra verta įgyvendinti, nes EGDV net ir pesimistiniu atveju – teigiama.

Didžiausia rizika gali pasireikšti dėl statybos rangos darbų kaštų ir vykdymo eigos (rizikos vertė 10,5 mln. Eur), finansavimo prieinamumo (2,65 mln. EUR), teikiamų paslaugų (3,23 mln. EUR), kurių teikimą sąlygoja teisingas sąnaudų įvertinimas, bei turto likutinės vertės rizika (4,6 mln. EUR). Tad į šias rizikas turi būti atsižvelgiama labiausiai ir jos turi būti kontroliuojamos.

Vertinant bendrai, Projekto rizikų lygis, sudarantis 22,6 mln. EUR GDV, yra aukštas, todėl perkančiajai organizacijai, siekiant įgyvendinti projektą ir užtikrinti veiklos tęstinumą visą ataskaitinį laikotarpį, siūloma minimizuoti Projekto rizikas didžiąją dalį jų (17,2 mln. EUR) perduodant privačiam partneriui, Projektą įgyvendinant VPSP būdu.

Tikimybės, kad bazinės EGDV ir EVGN rodiklių reikšmės bus pasiektos, yra 43,4 ir 34,6 proc., o labiausiai tikėtinos šių rodiklių reikšmės yra 19,1 mln. EUR bei 15,6%.

Kiekvienai projekto rizikai suvaldyti siūloma pasirinkti efektyviausią valdymo būdą iš rizikos išvengimo, prevencijos, draudimo, perdavimo ir išlaikymo.

Vykdomo planas. Atlikus Projekto vertinimą įvairiais aspektais, rekomenduotina Projektą įgyvendinti pasitelkiant privatų partnerį / investuotoją.

Planuojama partnerystės sutarties trukmė – 18 metų, kuomet 3 metus būtų vykdomos investicijos, o 15 metų vykdymas Objekto eksploatavimas. Pasiruošimas Projekto įgyvendinimui užtruktų nuo 12 iki 19 mėn.

Projekto tęstinumas yra esminis veiksnys užtikrinant ilgalaikį LNM ir LNDM saugomų vertybių rinkinių išsaugojimą. Šiam tikslui bus svarbus nuolatinis finansavimas, reikalingas Projekto partnerystės sutarties įsipareigojimų vykdymui bei po jos pabaigos – būsimų eksploatacinių kaštų finansavimui. Dalį šio finansavimo poreikio galima bus užtikrinti pritraukiant papildomą lankytojų srautą į saugyklų erdves bei parodoms skirtas naujas erdves, kurios leis eksponuoti objektus, kurie šiandien dėl infrastruktūros stokos nėra viešai demonstruojami.

Realus išaugusių išlaidų (papildomų asignavimų) poreikis Projekto mokėjimams sudarytų apie 2,24 mln. EUR (IV metais) – 3,84 mln. EUR (XVIII metais) per metus (plačiau žr. 5 Priedą – finansinių galimybių vertinimo skaičiuoklę).

Papildomai, Projekto metu kasmet į biudžetą būtų sumokėtas 612 tūkst. EUR pridėtinės vertės mokestis nuo VPSP metinio atlyginimo, ir 1,2 mln. EUR nuo įrangos, kurią įsigis perkančioji organizacija, įsigijimo kaštų.

Pagrindinės sąvokos

Investavimas	LR investicijų įstatymo nustatytais būdais atliekami investuotojo veiksmai, kuriais jis įgyja nuosavybės teisę arba kreditoriaus reikalavimo teisę į investavimo objektą arba teisę šį objektą valdyti ir naudoti. Sąvoka apibrėžta LR investicijų įstatyme (Žin., 1999, Nr. 66-2127).
Investicijos / Investicijų išlaidos	Piniginės lėšos ir įstatymais bei kitais teisės aktais nustatyta tvarka įvertintas materialusis, nematerialusis ir finansinis turtas, kuris investuojamas siekiant iš investavimo objekto gauti pelno (pajamų), socialinį rezultatą (švietimo, kultūros, mokslo, sveikatos ir socialinės apsaugos bei kitose panašiose srityse) ir / arba užtikrinti valstybės funkcijų įgyvendinimą.
Įsakymas	2023 m. kovo 31 d. LR kultūros ministro įsakymas „Dėl muziejinių rinkinių valdymo ir tvarkymo nuostatų patvirtinimo“ Nr. JV-262.
Koncesija	Vadovaujantis koncesijos sutartimi ir joje nustatytais sąlygomis, suteikiančiosios institucijos koncesininkui pagal LR koncesijų įstatymą suteikiamas leidimas vykdyti ūkinę komercinę veiklą, susijusią su infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, plėtra, atnaujinimu, pakeitimu, remontu, valdymu, naudojimu ir (ar) priežiūra, teikti viešąsias paslaugas, valdyti ir (ar) naudoti valstybės, savivaldybės turtą (tarp jų eksploatuoti gamtos išteklius), kai koncesininkas pagal koncesijos sutartį prisiima visą ar didžiąją dalį su tokia veikla susijusios rizikos bei atitinkamas teises ir pareigas, o koncesininko atlyginimą už tokią veiklą sudaro tik teisės užsiimti atitinkama veikla suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos ar tokios teisės suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos kartu su atlyginimu, mokamu koncesininkui suteikiančiosios institucijos, atsižvelgiant į jos prisiimtą riziką. Sąvoka apibrėžta LR koncesijų įstatyme (Žin., 1996, Nr. 92-2141; 2003, Nr. 70-3163).
Koncesijos sutartis	Suteikiančiosios institucijos, kuri veikia valstybės ar savivaldybės vardu, ir koncesininko sudaryta rašytinė sutartis, kurioje nustatomos suteikiančiosios institucijos ir koncesininko teisės ir pareigos, susijusios su koncesija.
Muziejai	Lietuvos nacionalinis muziejus ir Lietuvos nacionalinis dailės muziejus
Partnerystės projektas (PP)	Investicijų projektas įgyvendinamas VPSP būdu. Investicijų projekto įgyvendinimas pasižymi šiomis savybėmis: <ol style="list-style-type: none"> 1. tikslas – viešųjų (socialinių ir bendrojo ekonominio interesų (angl. <i>services of general economic interests</i>) paslaugų teikimo užtikrinimas ir/arba pagerinimas; 2. projekto ilgalaikiškumas (paprastai 10-25 metai); 3. investavimo ir paslaugų teikimo procesų apimtis; viešojo ir privataus sektorių partnerystė, tarpusavyje dalijantis projekto rizikomis.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Partnerystės sutartis	Valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartis (VŽPP) arba koncesijos sutartis. Sutartis tarp privataus ir viešojo sektoriaus partnerių, numatanti projekte vykdomas veiklas bei atsakomybių už jas pasiskirstymą tarp privataus ir viešojo sektorių partnerių.
Perduodama rizika	Investicijų projektui būdingos rizikos dalis, kurių valdymą viešasis sektorius perduoda privačiam partneriui.
Peritus, arba Autoriai	UAB Peritus sprendimai, j.k. 301730051.
Prisiimama rizika / Prisiimta rizika	Rizika, už kurios valdymą VPSP projekte atsakomybę prisiima viešasis sektorius.
Privatus subjektas	Ūkio subjektas, įsteigtas ir veikiantis pagal LR akcinių bendrovių įstatymą, siekiantis tenkinti privačius interesus, bendraja prasme – vykdyti ekonominę veiklą gaunant pelną.
Projektas	Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas.
Saugojimo infrastruktūra	Muziejinių vertybių saugojimo kompleksinė infrastruktūra, apimanti saugyklas, sandėliavimo, administracines, pagalbines patalpas.
Socialinis partnerystės modelis	Šiuo modeliu viešoji infrastruktūra, į kurią investuojama įgyvendinant partnerystės projektą, yra socialinės paskirties (mokyklos, ligoninės, bibliotekos, kalėjimai ir pan.), t.y. už paslaugų šioje infrastruktūroje teikimą vartotojai tiesiogiai nemoka. Vartotojams šių paslaugų teikimas užtikrinamas surenkant ir perskirstant jų sumokamus mokesčius į valstybės biudžetą. Kitaip sakant, tai viešosios ir privačios partnerystės forma, kai privačiam partneriui už teikiamą viešąją paslaugą ir prisiimtą riziką įgyvendinant investicijų projektą atlygina viešasis subjektas. Šiuo partnerystės atveju viešasis subjektas dažniausiai yra vienintelis arba pagrindinis paslaugų pirkėjas.
Valdžios ir privataus subjektų partnerystė (VŽPP)	Viešojo ir privataus sektorių partnerystės būdas, kai privatus subjektas valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nustatytais sąlygomis investuoja į valdžios subjekto funkcijoms priskirtas veiklos sritis ir šiai veiklai vykdyti reikalingą valstybės arba savivaldybės turtą ir vykdo tose srityse LR investicijų įstatyme nustatytą veiklą, už kurią privačiam subjektui atlyginimą moka valdžios subjektas. Sąvoka apibrėžta LR investicijų įstatyme (Žin., 1999, Nr. 66-2127)
Valdžios subjektas	Savivaldybės tarybos sprendimu – savivaldybės vykdomoji institucija, kai privačiam subjektui perduodama savivaldybės funkcijoms priskirta veikla; Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu – įgaliota valstybės institucija ar įstaiga, kai privačiam subjektui perduodama centrinės valdžios funkcijoms priskirta veikla. Sąvoka apibrėžta LR investicijų įstatyme (Žin., 1999, Nr. 66-2127).

Vidaus audito ataskaita	2021 05 27 vidaus audito ataskaita Nr. VA-5 „Muziejinių vertybių saugojimo (poreikių saugykloms) vertinimas“.
Viešasis pirkimas	Perkančiosios organizacijos atliekamas ir LR viešųjų pirkimų įstatymu reglamentuojamas prekių, paslaugų ar darbų pirkimas, kurio tikslas – sudaryti viešojo pirkimo – pardavimo sutartį. VPSP sandoriuose viešasis pirkimas reiškia privataus partnerio atrankos procesą. Sąvoka apibrėžta LR viešųjų pirkimų įstatyme (Žin. 1996, Nr. 84-2000).
Viešasis sektorius	Apibendrintas nacionalinio, regioninio ar savivaldybės lygmens valdžios institucijų pavadinimas. Vartotinas apibūdinti visus juridinius subjektus, kurių veiklos tikslas – viešųjų interesų tenkinimas.
Viešojo ir privataus sektorių partnerystė (VPSP)	Valstybės arba savivaldybės institucijos ir privataus subjekto įstatymuose nustatyti bendradarbiavimo būdai, kuriais valstybės arba savivaldybės institucija jos funkcijoms priskirtą veiklą perduoda privačiam subjektui, o privatus subjektas investuoja į šią veiklą ir jai vykdyti reikalingą turtą, už tai gaudamas įstatymų nustatytą atlyginimą. Sąvoka apibrėžta LR investicijų įstatyme (Žin., 1999, Nr. 66-2127).

Pagrindinės santrumpos

CPVA	VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra
DU	Darbo užmokestis
ES	Europos Sąjunga
EVGN	Ekonominė vidinė gražos norma
FGDV(I)	Finansinė grynoji dabartinė vertė investicijoms
FGDV(K)	Finansinė grynoji dabartinė vertė kapitalui
FNIS	Finansinis naudos ir išlaidų santykis
FVGN(I)	Finansinė vidinė gražos norma investicijoms
FVGN(K)	Finansinė vidinė gražos norma kapitalui
IP	Investicijų projektas
LNDM	Lietuvos nacionalinis dailės muziejus
LNM	Lietuvos nacionalinis muziejus
LR	Lietuvos Respublika
PO	Perkančioji organizacija
VPP	Viešoji ir privati partnerystė
VPSP	Valdžios ir privataus subjektų partnerystė

1. Projekto kontekstas

1.1. Paslaugos pasiūla ir paklausa

1.1.1. Socialinė-ekonominė aplinka

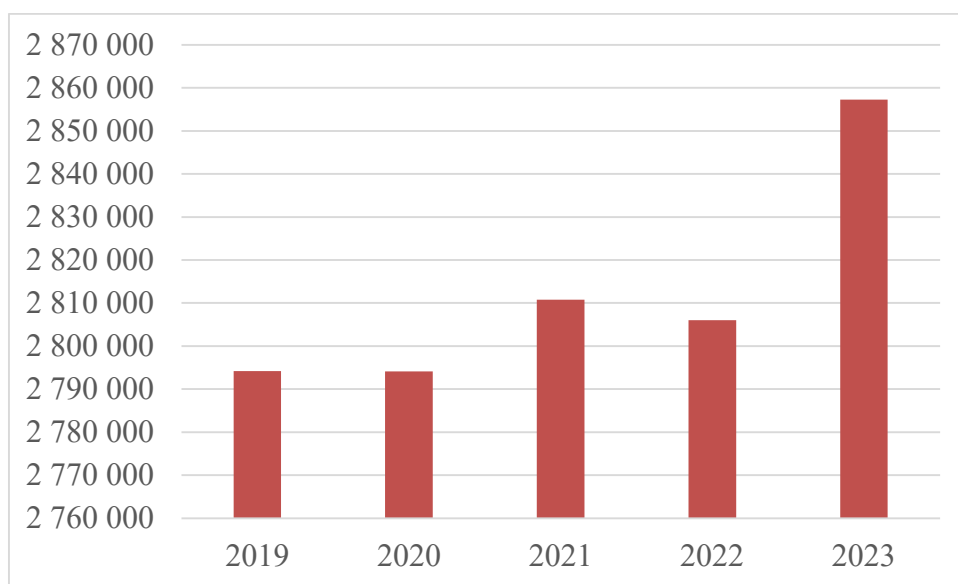
Muziejų teikiamų paslaugų paklausa miestuose neatsiejama nuo bendrų socialinių – ekonominių veiksnių pokyčių, iš kurių svarbiausi yra:

- bendro gyventojų skaičiaus dinamika;
- gyventojų pajamų lygio kitimas, užimtumas bei perspektyvos;
- Muziejų organizuojamų, parodų, paskaitų, edukacinių užsiėmimų ir renginių skaičius;
- atvykstamojo, vietinio turizmo bei lankytojų srautai ir įpročiai.

Remiantis Valstybės duomenų agentūros gyventojų skaičiaus metų pradžioje duomenimis, 2023 m. sausio 1 d. gyventojų skaičius Lietuvoje siekė 2 857 279. Lyginant su 2022 m. sausio 1 d., per metus nuolatinių gyventojų padaugėjo 51,3 tūkst. Tai didžiausias gyventojų skaičiaus metinis skirtumas nuo 2011 m.

Gyventojų skaičius Lietuvoje mažėjo nuo 2000 m. Teigiamos tendencijos kurį laiką buvo stebimos tik 2021 metais, kuomet gyventojų skaičius, nuosekliai mažėjęs, pradėjo stabilizuotis ir didėti, kai pasiekė 2 810 761. Šalies nuolatinių gyventojų skaičiaus teigiamam pokyčiui 2021 ir įtakos turėjo teigiama neto tarptautinė migracija. O 2023 m. didžiausią įtaką šiam pokyčiui padarė:

- Ukrainos karo pabėgėliai ir išaugusi imigracija. Imigrantų skaičius, palyginti su 2021 m., padidėjo beveik 2 kartus (nuo 44,9 tūkst. iki 87,4 tūkst.). Didžiąją dalį jų sudarė pabėgėliai iš Ukrainos.
- Sumažėjusi emigracija. 2022 m. iš Lietuvos emigravo 15,3 tūkst. asmenų (39,4 proc. mažiau negu 2021 m.). Tai – mažiausias emigrantų skaičius per nepriklausomos Lietuvos istoriją.

1 paveikslas. Gyventojų skaičiaus kitimas Lietuvoje 2019-2023 m.

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Verta atkreipti dėmesį, kad situacija atskiruose Lietuvos teritorijose nėra vienoda. Vilniaus miestas išsiskiria iš daugumos kitų Lietuvos miestų ir regionų gyventojų skaičiaus augimo tendencijomis. Pagal Valstybės duomenų agentūros informaciją, 2023 m. sausio 1 d. Vilniaus m. gyveno 586 836 gyventojai arba apie 20 proc. visų Lietuvos gyventojų. Analizuojant Vilniaus m. gyventojų skaičiaus dinamiką, stebimas nuolatinis augimas, išskyrus 2021 m. Lyginant nuolatinių gyventojų skaičių 5 metų laikotarpiu gyventojų Vilniaus m. padidėjo apie 6,3 proc. Šį augimą lėmė tiek vidinė tiek išorinė migracija. Vilniaus m. ir aplink jį esančio Vilniaus rajono gyventojų skaičiaus kitimas 2018 – 2022 m. laikotarpiu pateikiamas 1 lentelėje.

1 lentelė. Vilniaus ir Vilniaus rajono gyventojų skaičiaus kitimas 2018 – 2022 m.

	2018	2019	2020	2021	2022
Vilniaus m. sav.	+3 465	+8 577	+8 219	+7 816	+25 636
Vilniaus r. sav.	+2 014	+1 899	+2 212	+2 235	+5 087

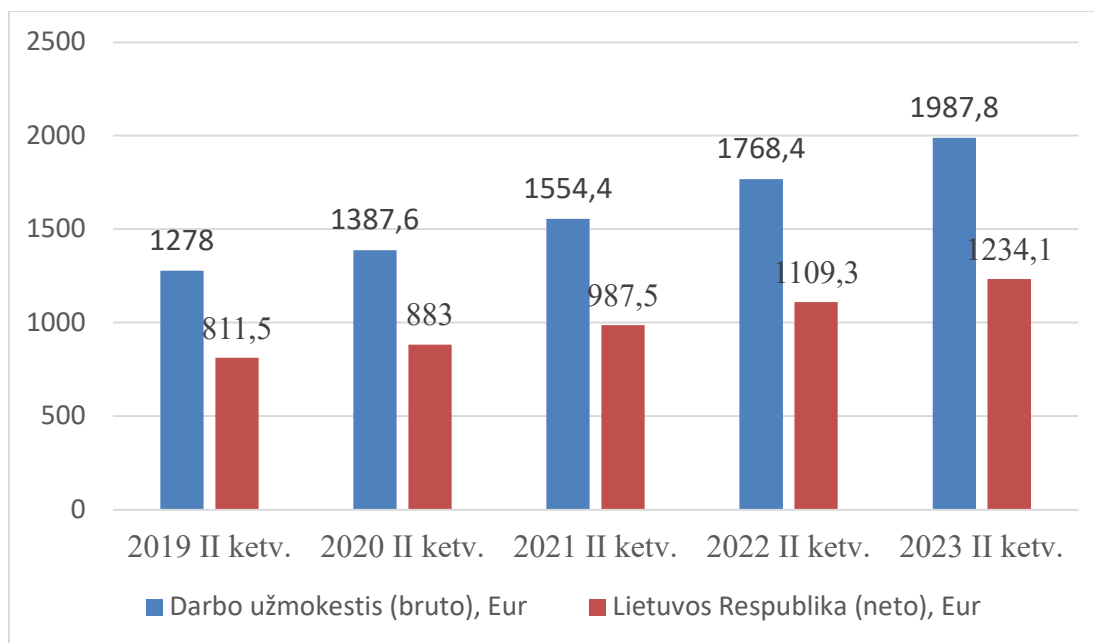
Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Pagal 1 lentelės duomenis, teigiama neto migracija fiksuota tiek Vilniaus m. tiek aplink jį išsidėsčiusiame Vilniaus raj., kurio gyventojai dažnai taip pat iš priemiesčių į miestą vyksta dirbti, apsipirkti, pramogauti ir t.t. bei naudojami miesto turima infrastruktūra. Tokie demografiniai pokyčiai, neabejotinai lemia kultūros tame tarpe ir muziejų infrastruktūros bei teikiamų paslaugų paklausą, leidžiančią siekti šalies kultūrinio paveldo išsaugojimo bei propagavimo.

1.1.2. Gyventojų pajamų lygio kitimas bei užimtumas

Lietuvoje 2023 m. II ketv. vidutinis darbo užmokestis prieš mokesčius pasiekė 1 987,8 Eur ir buvo 219,4 Eur arba 12,4 proc. didesnis palyginti su analogišku praėjusių metų laikotarpiu (po mokesčių – 1 234,1 EUR, t.y. 124,8 Eur arba 11,25 proc. daugiau palyginti su 2022 m. II ketv.). Darbo užmokesčio augimo tendencijos Lietuvoje stebimos jau daugiau nei dešimtmetį, o per pastaruosius 5 metus vidutinis atlyginimas po mokesčių šalyje augo vidutiniškai po 11,7 proc. per metus, kuriam įtakos turėjo padidintas valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos bazinis dydis, padidinta minimalioji mėnesinė alga, pasikeitusi neapmokestinamojo pajamų dydžio skaičiavimo tvarka ir kitos priežastys įskaitant rinkos sąlygų diktuojamus pokyčius privačiame sektoriuje.

2 paveikslas. Vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio pokytis Lietuvoje 2019 m. II ketv.– 2023 m. II ketv.

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Nepaisant pakankamai reikšmingų darbo užmokesčio pokyčių pastaraisiais metais, juos galima laikyti tvariais, kol tai susiję su atitinkamais darbo našumo pokyčiais, konkurencingumo eksporto rinkose išlaikymu, įmonių pelningumu ir priimtina kainų lygio didėjimu.

Remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministerijos duomenimis, atsižvelgiant į verslui susiduriant su iššūkiais situaciją – silpna paklausa, išaugę kaštai bei apsunkintos finansavimo galimybės, metų eigoje darbo užmokesčio augimas turėtų slopti ir per visus 2023 m. galėtų pasiekti 12,1 proc. augimą. Vyraujant ekonominiam neapibrėžtumui, kurį kelia karas Ukrainoje ir vis dar griežtinama monetarinė politika, verslui bus vis sunkiau reikšmingai kelti darbo užmokestį, todėl ir 2024 m. numatomas nuosaikesnis darbo užmokesčio augimo tempas – 6,5 proc. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje galėtų augti po 5 proc. kasmet (2025–2026 m.).

Didžiausias darbo užmokestis Lietuvoje fiksuojamas Vilniaus mieste. Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis vertinant 2023 m. II ketv., Vilniaus miesto savivaldybėje fiksuotas bruto darbo užmokestis siekė 2 287,1 Eur, t.y. 12,3 proc. daugiau palyginti su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu bei 15,1 proc. daugiau palyginti su visos šalies vidurkiu (1 987,8 Eur).

2 lentelė. Darbo užmokesčio kitimas 2019 II ketv. – 2023 II ketv..

	2019 II ketv.	2020 II ketv.	2021 II ketv.	2022 II ketv.	2023 II ketv.
Lietuvos Respublika, Eur	1 278	1 387,6	1 554,4	1 768,4	1 987,8
Vilniaus m. sav., Eur	1 479,7	1 604,6	1 792,7	2 037,3	2 287,1
Skirtumas, proc.	15,8%	15,6%	15,3%	15,2%	15,1%

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Analizuojant pateiktus bruto darbo užmokesčio skirtumus visoje Lietuvos Respublikoje ir Vilniaus mieste, pastebima, kad Vilniaus mieste darbo užmokestis visu laikotarpiu buvo daugiau nei 15 proc. didesnis

nei šalies vidutinis darbo užmokestis. Didžiausias darbo užmokesčio skirtumas pastebimas 2019 m. II ketv., kuomet Vilniaus miesto savivaldybėje mokamas atlyginimas buvo 15,8 proc. didesnis už visos šalies vidurkį.

Disponuojamąsias gyventojų pajamas ir galimybes dalį lėšų skirti nebūtinosioms išlaidoms (įskaitant kultūros, muziejų teikiamų paslaugų pasirinkimo galimybes) lemia darbo užmokesčio ir infliacijos kitimas. Šie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos prognozuojami makroekonominiai rodikliai 2024 – 2026 m. laikotarpiui pateikiami 3 lentelėje.

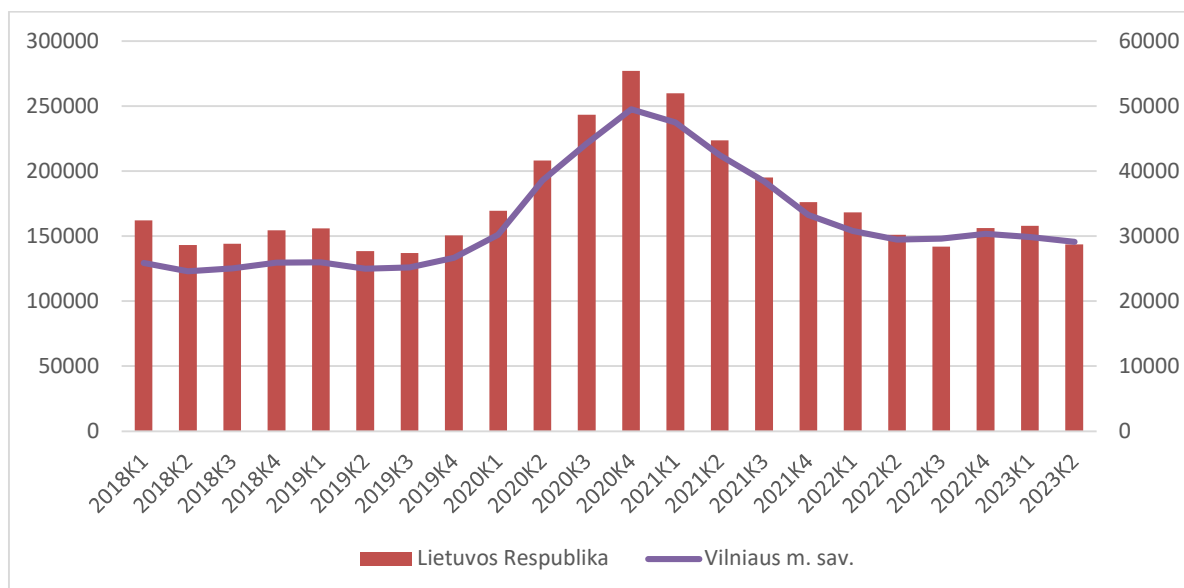
3 lentelė. Lietuvos makroekonominių rodiklių projekcijos, 2024 – 2026 m.

Rodiklis	2024	2025	2026
Namų ūkių vartojimo išlaidų pokytis, proc.	3,1	3,4	3,4
Suderintas vartotojų kainų indekso pokytis, proc.	2,9	2,4	2,3
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, proc.	6,5	5	5

Šaltinis: Lietuvos Respublikos finansų ministerija

Prognozuojamas Lietuvos vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimas 2022 – 2024 m. laikotarpiu išliks pakankamai spartus (5 – 6,5 proc.) nepaisant didelio augimo fiksuoto pastaraisiais metais. Pagal lentelėje pateiktus prognozinis duomenis atlyginimų pokytis keliais procentiniais punktais viršys numatomą suderintą vartotojų kainų indeksą (2,3 – 2,9 proc.) bei namų ūkių vartojimo išlaidas (3,1 – 3,4 proc.), todėl **turėtų didėti gyventojų disponuojamosios pajamos ir jų galimybės skirti papildomą dalį lėšų papildomiems poreikiams tenkinti.**

Registruotų bedarbių kitimo tendencijos Vilniaus m. 2018 m. I ketv. – 2023 m. II ketv. laikotarpiu atitiko pokyčius visoje Lietuvos teritorijoje. 3 pav. rodo stiprią šio rodiklio koreliaciją minėtose teritorijose.

3 paveikslas. Registruotų bedarbių kitimo tendencijos Vilniaus m. 2018 m. I ketv. – 2023 m. II ketv.

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

2022 m. nedarbo lygis šalyje sudarė 5,9 proc. ir buvo 1,2 proc. mažesnis nei 2021 m. 2023 m. I-II ketv. registruotų bedarbių skaičiaus mažėjimas tiek Lietuvoje, tiek Vilniaus m. rodo teigiamas tendencijas darbo rinkoje. Nusistovėję registruotų bedarbių skaičiai 2018 – 2019 m. pradėjo augti 2020 m. šalyje įvedus COVID-19 karantino apribojimus. Kritinis lygis pasiektas 2020 m. IV ketv., vėlesniais ketvirčiais pradėjo leistis žemyn ir ši tendencija išsilaiškė iki 2022 III ketv., kuomet bedarbių skaičius ir nedarbo lygis pradėjo didėti. Tokie staigūs nedarbo lygio svyravimai susėją su pastaraisiais metais įsitvirtinusi dideliu ekonominiu neapibrėžtumu Lietuvoje ir pasaulyje.

Atsižvelgus į vyraujantį ekonominį neapibrėžtumą, scenarijuje numatoma, kad 2023 m. nedarbo lygis, apskaičiuotas pagal gyventojų užimtumo tyrimo metodiką, sudarys 6,9 proc. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais atsigauvant ekonominiam aktyvumui nedarbo lygis ims mažėti ir 2024 m. sudarys 6,6 proc., 2025 m. – 6,4 proc., o 2026 m. artės prie natūralaus nedarbo lygio ir sudarys 6,3 proc. Scenarijus grindžiamas 2023 m. birželį viešai paskelbtomis Eurostato demografinėmis projekcijomis. Jose numatoma, kad nuo 2025 m. daugiausia dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos darbingo amžiaus gyventojų skaičius Lietuvoje ims mažėti. Dėl mažėsiančios darbuotojų pasiūlos erdvės užimtų gyventojų skaičiui augti bus nedaug. Numatoma, kad 2023 m. užimtų gyventojų skaičiaus pokytis sudarys 0,0 proc., o nuo 2024 m. atsigauvant ekonominiam aktyvumui užimtų gyventojų skaičiaus augimas sudarys 0,3 proc., 2025–2026 m. augimo nesitikima (numatomas atitinkamai 0,1 ir 0,2 proc. sumažėjimas).

1.1.3. Atvykstamasis turizmas

Vilnius, turėdamas tarptautinį oro uostą ir galimybę užsienio turistams greitai pasiekti šį miestą oro transportu, taip pat gali pasigirti ir gausybe turistinių objektų bei lankytinų vietų, apimančius muziejus, bažnyčias, kitą kultūrinį, istorinį ir architektūrinį paveldą. Paminėtini tokie išskirtiniai objektai, kaip Lukiškių kalėjimas, kuriame dienos ar nakties ekskursijų metu galima išvysti kalinių kameras, Užupio respublika, vienas seniausių miesto rajonų, kartais lyginamas su Paryžiaus Monmartru, daugiau nei 600 metų skaičiuojantis Stiklo kvartalas, dailininko, kolekcininko Kazio Varnelio namai-muziejus, 1579 m. įkurto Vilniaus universiteto kompleksas, kurį sudaro gotikos, renesanso, baroko ir klasicizmo architektūros pastatai ir kt.

Iki Covid-19 pandemijos ir įvestų apribojimų Vilniaus m. fiksavo didėjančius nakvynių apgyvendinimo įstaigose skaičius, remiantis Valstybės duomenų agentūros informacija, 2019 m. pasiekusius beveik 2,5 mln. (apie 12,4 proc. daugiau palyginti su 2018 m.). Karantino apribojimai turėję įtakos visiems turizmo sektoriaus rodikliams lėmė, jog 2020 m. fiksuotas 66,2 proc. nakvynių skaičiaus kritimas iki 0,8 mln. nakvynių. Pokyčiai vertinant visą Lietuvos teritoriją taip pat buvo ryškūs tačiau ne tokie drastiški – 2020 m. fiksuotas nakvynių kritimas siekė 44,9 proc. ir tam įtaką turėjo mažesnė kitų šalių teritorijų priklausomybė nuo užsienio turistų srautų. 2018 – 2022 m. laikotarpiu užsieniečių nakvynių skaičius Lietuvoje sudarė apie 36 proc., palyginti su 69 proc. Vilniaus m.

4 lentelė. Nakvynių skaičius apgyvendinimo įstaigose, 2018 – 2022 m.

	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos gyventojų nakvynės (Lietuvos teritorija)	4 354 797	4 804 232	3 812 166	4 359 753	5 458 686
Užsieniečių nakvynės (Lietuvos teritorija)	3 736 850	4 142 526	1 119 591	1 182 795	2 614 444
Iš viso:	8 091 647	8 946 758	4 931 757	5 542 548	8 073 130
Lietuvos gyventojų nakvynės (Vilniaus m.)	464 216	524 027	380 439	583 145	759 936
Užsieniečių nakvynės (Vilniaus m.)	1 747 893	1 961 658	459 885	569 195	1 304 185
Iš viso:	2 212 109	2 485 685	840 324	1 152 340	2 064 121

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Pagal 4 lentelės duomenis matyti, kad Vilniaus m. istoriškai būdingas aukštesnis užsienio turistų srautas, lyginant su visa Lietuvos teritorija.

5 lentelė. Turistų skaičius Vilniaus mieste, 2019 – 2023 II ketv.

Teritorija	2019	2020	2021	2022	2023	2022 / 2019, proc.	2022 / 2023, proc.
Lietuvos turistų sk.							
I ketv.	58,2	42,6	33,9	81,2	65,7	39,52 %	-19,09 %
II ketv.	67,6	18,1	59,1	100,5	93,9	48,67 %	-6,57 %
III ketv.	69,6	56,8	100,7	110,3	n/d	58,48 %	n/d
IV ketv.	71,3	40,7	89,5	96,9	n/d	35,90 %	n/d
Užsienio turistų sk.							
I ketv.	166,8	125,6	22,7	93,7	119,4	-43,82 %	27,43 %
II ketv.	311,2	12,1	41,3	204,4	224,3	-34,32 %	9,74 %
III ketv.	379	68,3	126,5	234,2	n/d	-38,21 %	n/d
IV ketv.	233,1	26,5	101,4	172,7	n/d	-25,91 %	n/d
Turistų sk. (iš viso)							
I ketv.	225,1	168,2	56,6	174,9	185,1	-22,30 %	5,83 %
II ketv.	378,7	30,2	100,3	304,9	318,2	-19,49 %	4,36 %
III ketv.	448,6	125,1	227,2	344,5	n/d	-23,21 %	n/d
IV ketv.	304,4	67,2	190,9	269,6	n/d	-11,43 %	n/d

Šaltinis: Go Vilnius

Vietinių turistų skaičius 2023 m. II ketv. pralenkė priešpandeminį 2019 m. II ketv. lygį (93,9 tūkst. palyginti su 67,6 tūkst.), tačiau buvo mažesnis nei 2022 m. II ketv. kuomet siekė – 100,5 tūkst. turistų. Pažymėtina, kad šie turistų duomenys kas tai dar nekompensuoja užsieniečių srauto praradimų (224,3 tūkst. 2023 m. II ketv. palyginti su 311,2 tūkst. 2019 m. II ketv.). Vertinant istorinius skaičius, galima daryti išvadą, kad Vilniaus m. sulaukia daug tiek vietinių tiek užsienio turistų ir turistų srautas turi didelį potencialą augti, atsistatant užsienio keliautojų kiekiams. Tokie, turistų skaičiaus pokyčiai, neabejotinai lemia kultūros infrastruktūros bei teikiamų paslaugų paklausą, leidžiančią siekti šalies kultūrinio paveldo išsaugojimo bei propagavimo.

1.1.4. Muziejai ir kultūros paveldas

Lietuvos muziejuose saugoma gausi ir vertinga Lietuvos kilnojamojo kultūros paveldo dalis: meno kūriniai, liaudies meno, etnografijos, gamtos ir technikos objektai, istoriniai dokumentai, archeologiniai radiniai. Muziejines vertybes išsaugoti ateities kartoms bei kuo plačiau integruoti į šiuolaikinės visuomenės gyvenimą yra tiesioginė muziejų funkcija. Šios muziejų kolekcijos ne tik atspindi šalies istoriją, kultūrą ir tradicijas, bet ir yra svarbios edukaciniu ir kultūrinio sąmonės formavimo aspektu.

Įvertinus šių dienų realijas, muziejų funkcijų įgyvendinimas yra komplikotas ir žymiai sudėtingesnis dėl muziejų infrastruktūros ribojimų, muziejų rinkinių gausėjimo, muziejų aplinkos ir muziejų saugykloms taikomų reikalavimų⁴. Muziejinių vertybių netinkamas saugojimas paskatina kilnojamųjų kultūros vertybių natūralius nykimo, senėjimo bei irimo procesus. Tai reikalauja nuolatinio stebėjimo, konkrečių saugojimo metodų ir technologijų diegimo, bei investicijų į infrastruktūrą ir personalą.

Muziejai turi svarbią misiją - išsaugoti šias vertybes ateities kartoms ir integruoti jas kuo plačiau į šiuolaikinės visuomenės gyvenimą. Tai reiškia, kad muziejai turi ne tik saugoti eksponatus, bet ir skatinti jų tyrinėjimą, propaguoti kultūrinį paveldą bei švietimo tikslais organizuoti įvairias parodas ir renginius. Be to, muziejai dažnai yra vietos, kuriose vyksta kultūriniai ir švietimo projektai, mokymai, diskusijos, ir kitos veiklos, skatinančios visuomenės sąmoningumą.

Vis dėlto, Lietuvos muziejai išlieka nepakeičiamomis institucijomis, prisidedančiomis prie šalies kultūrinio paveldo išsaugojimo ir propagavimo. Jų vaidmuo yra ne tik perduoti istorijos ir kultūros pamokas, bet ir skatinti kultūrinę įvairovę bei bendravimą tarp skirtingų kartų ir kultūrinių grupių. Tai svarbus elementas šiuolaikinės Lietuvos visuomenės gyvenime.

Taip pat itin svarbus procesas yra muziejinių vertybių restauravimas, siekiant išsaugoti, atkurti meno kultūros paveldo objektus ir perduoti kultūrinį paveldą ateities kartoms. Restauravimas yra specializuota sritis, reikalaujanti tiek meninių, tiek ir techninių žinių. Svarbu paminėti, kad muziejinių vertybių restauravimas turi būti atliekamas atsakingai ir atsižvelgiant į nacionalinius ir tarptautinius standartus bei etikos principus, siekiant užtikrinti, kad restauravimas nesugadintų objekto autentiškumo ar vertės. Tai labai sudėtingas procesas ir atliekamas specialistų komandos.

---

⁴ Plačiau žr. 3.3.1 skyrių.

Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis 2022 m. Lietuvoje veikė 110 muziejų, o iš jų daugiausiai Vilniaus apskrityje – 35 muziejai.

6 lentelė. Muziejų skaičius, 2018 – 2022 m.

	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	104	107	106	106	110
Vilniaus apskritis	31	32	32	32	35
Alytaus apskritis	7	7	7	7	7
Kauno apskritis	20	20	20	19	19
Klaipėdos apskritis	12	12	12	12	12
Marijampolės apskritis	4	4	3	3	3
Panevėžio apskritis	5	6	6	6	7
Šiaulių apskritis	8	9	9	10	10
Tauragės apskritis	4	4	4	4	4
Telšių apskritis	4	4	4	4	4
Utenos apskritis	9	9	9	9	9

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

2023 m. balandžio 1 d. įsigaliojusiame naujos redakcijos Muziejų įstatyme nustatyta, kad Lietuvos muziejų sistemą sudaro nacionaliniai, valstybiniai, savivaldybių ir kiti muziejai. Atsižvelgiant į tai, Lietuvos muziejų sistemoje yra 4 nacionaliniai muziejai, 16 valstybinių muziejų, 54 savivaldybių muziejai ir 36 kiti muziejai.

Nacionaliniai muziejai:

1. Lietuvos nacionalinis dailės muziejus;
2. Lietuvos nacionalinis muziejus;
3. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus;
4. Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai.

Valstybiniai muziejai:

1. Lietuvos švietimo muziejus;
2. Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus;
3. Vytauto Didžiojo karo muziejus;
4. Kauno IX forto muziejus;
5. Maironio lietuvių literatūros muziejus;
6. Lietuvos aviacijos muziejus;
7. Lietuvos liaudies buities muziejus;
8. Šiaulių „Aušros“ muziejus;
9. Trakų istorijos muziejus;
10. Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus;
11. Lietuvos etnokosmologijos muziejus;
12. Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejus;
13. Vaclovo Into akmenų muziejus;
14. Lietuvos jūrų muziejus;

15. Lietuvos sporto muziejus;
16. Žemaičių muziejus "Alka".

Savivaldybių muziejai:

1. Markučių dvaro muziejus;
2. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinis muziejus;
3. Grincevičiūtės memorialinis butas-muziejus „Beatričės namai“;
4. Pagėgių savivaldybės Martyno Jankaus muziejus;
5. Vinco Mykoliaičio-Putino memorialinis butas-muziejus;
6. Marijos ir Jurgio Šlapelių namas-muziejus;
7. Vyskupo Motiejaus Valančiaus gimtinės muziejus;
8. Venclovų namai-muziejus;
9. Akmenės krašto muziejus;
10. Alytaus kraštotyros muziejus;
11. Birštono muziejus;
12. Biržų krašto muziejus „Sėla“;
13. Druskininkų miesto muziejus;
14. Gargždų krašto muziejus;
15. Joniškio istorijos ir kultūros muziejus;
16. Jurbarko krašto muziejus;
17. Kauno miesto muziejus;
18. Kaišiadorių muziejus;
19. Kelmės krašto muziejus;
20. Kėdainių krašto muziejus;
21. Kretingos muziejus;
22. Lazdijų krašto muziejus;
23. Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejus;
24. Mažeikių muziejus;
25. Molėtų krašto muziejus;
26. Panevėžio kraštotyros muziejus;
27. Pasvalio krašto muziejus;
28. Žemaičių dailės muziejus;
29. Prienų krašto muziejus;
30. Raseinių krašto istorijos muziejus;
31. Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus;
32. Rokiškio krašto muziejus;
33. Skuodo muziejus;
34. Šilalės Vlado Statkevičiaus muziejus;
35. Šilutės Hugo Šojaus muziejus;
36. Nalšios muziejus;
37. Tauragės krašto muziejus „Santaka“;
38. Ukmergės kraštotyros muziejus;
39. Utenos kraštotyros muziejus;
40. Zanavykų muziejus;

41. Zarasų krašto muziejus;
42. Daugyvenės kultūros istorijos muziejus-draustinis;
43. Kupiškio etnografijos muziejus;
44. Vinco Krėvės-Mickevičiaus memorialinis butas-muziejus;
45. Elektrėnų savivaldybės literatūros ir meno muziejus;
46. Mažosios Lietuvos istorijos muziejus;
47. Kauno rajono muziejus;
48. Ignalinos krašto muziejus;
49. Palangos kurorto muziejus;
50. Neringos muziejai;
51. Merkinės krašto muziejus;
52. Vilniaus krašto etnografinis muziejus;
53. Vilniaus muziejus;
54. Medinės miesto architektūros muziejus.

Kiti muziejai

1. Energetikos ir technikos muziejus;
2. Kernavės archeologinės vietovės muziejus;
3. Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centro Naisių filialo Literatūros muziejus;
4. Vydūno muziejus;
5. Jonavos krašto muziejus;
6. Vilkaviškio rajono Suvalkijos (Sūduvos) kultūros centras-muziejus;
7. Pinigų muziejus;
8. Okupacijų ir laisvės kovų muziejus;
9. Žemės gelmių informacijos centras;
10. Muitinės muziejus;
11. Lietuvos medicinos ir farmacijos muziejus;
12. VU Medicinos fakulteto Medicinos istorijos muziejus;
13. Geležinkelių muziejus;
14. Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos istorijos muziejus;
15. Pasieniečių muziejus;
16. Grūto parkas;
17. Europos parkas;
18. Antano Mončio namai-muziejus;
19. Kražių Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus kultūros centro muziejus;
20. Valstybės įmonės „Kelių priežiūra“ Kelių muziejus;
21. Vilniaus dailės akademijos muziejus;
22. Janinos Monkutės-Marks muziejus;
23. Angelų muziejus;
24. Vilniaus universiteto muziejus;
25. Bažnytinio paveldo muziejus;
26. Mėnulio akmens parkas;
27. Šakočių muziejus;
28. Iliuzijų muziejus;

29. Bitininkystės muziejus;
30. Retromobile istorinės technikos muziejus;
31. Žaislų muziejus;
32. Stasio Gliaudžio gamtos muziejus;
33. Visuomeninis vaistininkystės muziejus;
34. MO muziejus;
35. Lietuvos policijos muziejus;
36. Auto muziejus Vilnius.

Nacionaliniai muziejai kaupia, saugo, tyrinėja, konservuoja, restauruoja ir pristato visuomenei valstybei reikšmingiausius ir išsamiausius muziejaus rinkinių profilį atitinkančius nacionalinės ir tarptautinės reikšmės muziejaus rinkinius. Nacionaliniai muziejai yra biudžetinės įstaigos, kurių savininkė yra valstybė. Sprendimą dėl nacionalinio muziejaus steigimo, reorganizavimo, pertvarkymo ir likvidavimo priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė, o Kultūros ministerija įgyvendina kitas šių įstaigų savininko teises ir pareigas. Sprendimą dėl nacionalinio muziejaus statuso suteikimo valstybiniam muziejui priima Vyriausybė.

Valstybiniai muziejai yra specializuoti muziejai. Jie kaupia, saugo, tyrinėja, konservuoja, restauruoja ir pristato visuomenei jų specializaciją atitinkančius muziejinių vertybių rinkinius. Valstybiniai muziejai yra biudžetinės įstaigos, kurių savininkė yra valstybė, o jų savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija arba kitos ministerijos.

Savivaldybių muziejai yra biudžetinės įstaigos arba viešosios įstaigos, kurių savininkė yra savivaldybė. Savivaldybių muziejai kaupia, saugo, tyrinėja, konservuoja, restauruoja ir pristato visuomenei savivaldybės ir (ar) regiono, kurių teritorijoje veikia, kultūrą atspindinčius ir vietos bendruomenei reikšmingus muziejinių vertybių rinkinius.

Kiti muziejai kaupia ir saugo su juridinio ar fizinio asmens veikla susijusias muziejines vertybes, organizuoja ir tvarko sukauptų muziejinių vertybių apskaitą, vykdo sukauptų muziejinių vertybių konservavimą ir restauravimą Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo nustatyta tvarka, įgyvendina muziejinės edukacijos veiklas, sudarančias sąlygas formaliajam ir neformaliajam švietimui ir kt.

Lietuvos nacionalinis muziejus – didžiausias, vienas seniausių Lietuvos kultūros paveldo muziejų. Jo ištakos sietinos su 1855 m. gegužės 11 d. Eustachijaus Tiškevičiaus įkurtu Senienų muziejumi Vilniuje, kuris buvo įsteigtas po 1830–1831 m. sukilimo uždarytame Vilniaus universitete. Pastarojo veiklą nutraukė rusifikacinė politika, vykdyta po 1863–1864 m. sukilimo. 1865 m. suvalstybintas, 1868–1869 m. didžioji jo lituanistinių rinkinių dalis išvežta į Maskvą. 1918–1919 m. Jonas Basanavičius ėmėsi kurti Istorijos ir etnografijos muziejų, tačiau Lenkijai okupavus Vilnių šis darbas nutrūko. 1920–1939 m. rinkiniai buvo saugomi Vilniaus Stepono Batoro universitete, kur ilgainiui įkurti Etnografijos, Archeologijos ir Gamtos muziejai. 1940 m. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, Vilniuje veikusių muziejų rinkiniai buvo nacionalizuoti ir perduoti Lietuvos TSR mokslų akademijai. 1941 m. prie pastarosios akademijos Etnologijos instituto pradėjo veikti Etnografijos muziejus. Vinco Žilėno pastangomis 1952 m. buvo įsteigtas Istorijos ir etnografijos muziejus. Nuo 1965 m. muziejui ėmus kurtis Vilniaus pilių teritorijoje, 1968 m. lapkričio 5 d. Naujajame arsenale buvo atidaryta Lietuvos istorijos ekspozicija.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę buvo suformuotos pagrindinės Lietuvos valstybingumą ir tautos istoriją reprezentuojančios kolekcijos. 1992 m. pavadintas Lietuvos nacionaliniu muziejumi. Per tris nepriklausomybės dešimtmečius muziejus kryptingai kūrėsi Vilniaus pilių ir buvusios karinės tvirtovės

pastatuose, kur dabar įrengtos pagrindinės Lietuvos archeologijos, istorijos ir etninės kultūros paveldo ekspozicijos ir saugyklos.

Taip pat 2019 m. lankytojams buvo atvertas ekspozicinis padalinys – XIX amžiuje buvusi politinių kalinių areštinė, o 2021 m. – Istorijų namai, kur įkurtos modernios saugyklos-ekspozicijos ir rengiamos keičiamos parodos, skirtos Lietuvos ir pasaulio istorijai aktualizuoti.

Lietuvos nacionalinis muziejus – valstybės biudžetinė įstaiga, kaupianti, sauganti, tirianti, konservuojanti, restauruojanti ir populiarinanti nacionalinės svarbos Lietuvos archeologijos, istorijos ir etninės kultūros vertybes. Pagrindiniai veiklos tikslai:

1. kaupti, saugoti, tyrinėti, restauruoti, konservuoti bei populiarinti nacionalinės svarbos Lietuvos archeologijos, istorijos ir etninės kultūros vertybes;
2. saugoti ir puoselėti nacionalinės kultūros tapatumą bei jį aktualinti, ugdyti istorinę savimone;
3. susieti nacionalinio kultūros paveldo vertybių kaupimą ir saugojimą su visuomenės kultūros poreikių tenkinimu ir kultūros paslaugų bei informacijos visuomenei teikimu, visuomenės švietimu;
4. skatinti nacionalinės kultūros atvirumą bei pristatyti nacionalinės kultūros savitumą užsienyje.

Lietuvos nacionalinis muziejus rengia parodas, organizuoja renginius bei vykdo edukacines programas, skirtas įvairaus amžiaus auditorijai.

Lietuvos nacionalinis muziejus yra vienas iš svarbiausių muziejų šalyje. Šis muziejus yra unikalus dėl savo turimų kolekcijų ir svarbos Lietuvos kultūriniam paveldui. Kolekcijose yra eksponatai, atspindintys Lietuvos istoriją, kultūrą ir dailę. Tai apima įvairių laikotarpių ir sričių meno kūrinius, liaudies meno eksponatus, etnografinius objektus, istorinius dokumentus, archeologinius radinius ir daugelį kitų vertybių. Šie eksponatai padeda suprasti Lietuvos praeitį ir jos kultūrinę įvairovę. Lietuvos nacionalinis muziejus sudarytas iš 11 padalinių:

1. Senasis arsenalas;
2. Naujasis arsenalas;
3. Istorijų namai;
4. Gedimino pilies bokštas;
5. Signatarų namai;
6. Vilniaus gynybinės sienos bastėja;
7. Kazio Varnelio namai-muziejus;
8. Buvusi areštinė;
9. Jono Basanavičiaus gimtinė;
10. Vinco Kudirkos muziejus;
11. Jono Šliūpo muziejus.

Lietuvos nacionalinis muziejus yra svarbi vieta kultūros tyrinėjimams, moksliniams tyrimams ir kt. veikloms, prisidedant prie šalies kultūros išsaugojimo ir skatinimo. Tai yra vieta, kurioje lankytojai gali giliau suprasti Lietuvos istoriją ir kultūrą. Lietuvos nacionaliniame muziejuje yra 7 rinkinių skyriai:

1. Archeologijos,
2. Viduramžių archeologijos,
3. Etninės kultūros ir antropologijos,
4. Istorijos,

5. Naujausiųjų laikų istorijos,
6. Ikonografijos,
7. Numizmatikos.

Lietuvos nacionalinis dailės muziejus – valstybės išlaikoma pelno nesiekianti kultūros įstaiga, turinti nacionalinio muziejaus statusą. Jo pagrindinė veikla – kaupti, tirti, restauruoti ir propaguoti dvasinį ir materialinį kultūros paveldą.

Dailės muziejus pradėjo kurtis 1907 m. kaip visuomeninė institucija kartu su Lietuvių dailės draugija. 1940 m. iš Vilniaus miesto muziejaus (veikė nuo 1933 m.) įkurtas valstybinis kultūros profilio muziejus, kuris 1941 m. reorganizuotas į Vilniaus valstybinį dailės muziejų, o 1966 m. – į Lietuvos dailės muziejų. 2020 m. vasario 28 d. – Lietuvos nacionalinis dailės muziejus.

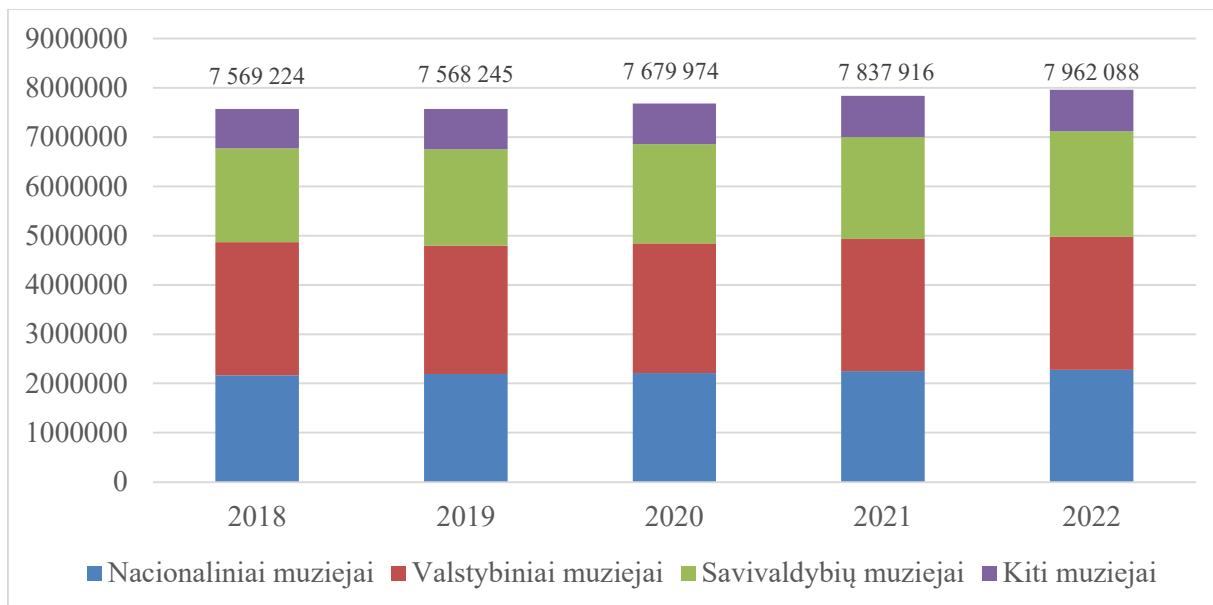
Lietuvos nacionalinis dailės muziejus – viena iš didžiausių muziejines vertybes kaupiančių, saugančių, eksponuojančių ir tyrinėjančių įstaigų Lietuvoje. Pagrindinėse muziejaus ekspozicijų salėse lankytojai turi galimybę plačiai susipažinti su Lietuvos ir užsienio šalių vaizduojamąja bei taikomąja daile, lietuvių liaudies menu.

Muziejuje nuolat rengiamos Lietuvos dailininkų kūrybinio palikimo, užsienio šalių dailininkų kūrybos parodos. Šiuo metu veikiančys Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus padaliniai:

1. Vilniaus paveikslų galerija;
2. Radvilų rūmų dailės muziejus;
3. Taikomosios dailės ir dizaino muziejus;
4. Nacionalinė dailės galerija;
5. Vytauto Kasiulio dailės muziejus;
6. Laikrodžių muziejus;
7. Prano Domšaičio galerija;
8. Palangos gintaro muziejus;
9. Pamario galerija;
10. Prano Gudyno restauravimo centras;
11. Lietuvos muziejų informacijos, skaitmeninimo ir LIMIS centras.

Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus padaliniuose rengiamos ir įgyvendinamos mokymo ir edukacinės programos moksleiviams bei jaunimui.

Lietuvos muziejų rinkiniuose 2022 m. buvo saugomos 7 962 088 vertybės. Lietuvos muziejai 2022 m. įsigijo 140 275 vertybes (2021 m. įsigytos 159 193 vertybės). Toks kiekis saugomų vertybių atskleidžia didžiulį kultūrinio paveldo ir istorinės vertės kiekį, kurį Lietuvos muziejai saugo ir prižiūri. Turėti beveik 8 milijonus vertybių muziejų rinkiniuose yra įspūdinga ir liudija apie šalies pastangas išsaugoti savo kultūrinį ir istorinį paveldą. Šios vertybių kolekcijos yra ne tik naudingos moksliniams tyrinėjimams, bet ir svarbi švietimo priemonė, leidžianti žmonėms pažinti Lietuvos istoriją, kultūrą ir tradicijas. Jų saugojimas ir priežiūra reikalauja didelių pastangų ir išteklių, tačiau tai yra būtinas veiksnys, siekiant išlaikyti šalies tapatybę ir kultūrinį paveldą.

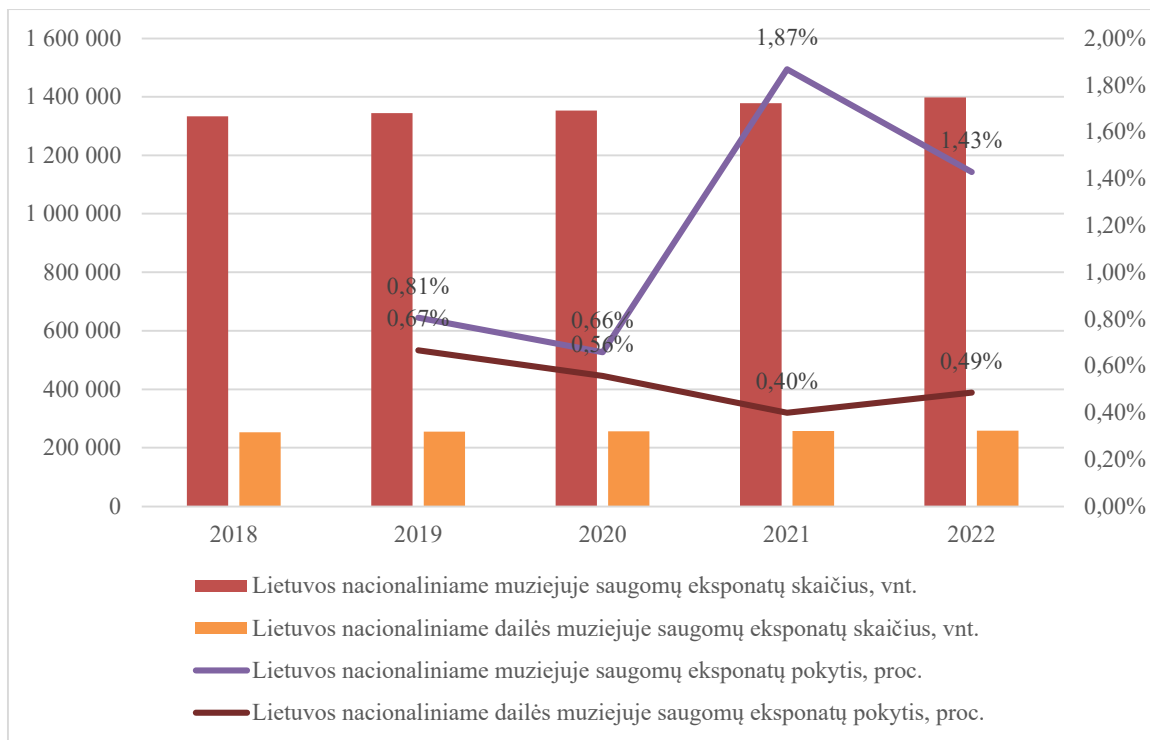
4 paveikslas. Muziejuose saugomų eksponatų skaičius, vnt.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

Vidutiniškai 2018 - 2022 m. Lietuvos muziejuose saugomų vertybių buvo saugoma 28,73 proc. nacionaliniuose muziejuose, 34,52 proc. valstybiniuose muziejuose, 26,09 proc. Savivaldybių muziejuose ir 10,66 proc. kituose muziejuose.

Nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai kasmet Lietuvos muziejuose saugomų eksponatų skaičius padidėjo apie 1,3 proc. (2019 m. skaičius išliko daugmaž nepakitęs, lyginant su 2018 m., 2020 m. padidėjo 1,4 proc., lyginant su 2019 m., 2021 m. padidėjo 2 proc., lyginant su 2020 m., o 2022 m. padidėjo 1,6 proc., lyginant su 2021 m.).

Tuo tarpu nagrinėjamu laikotarpiu Lietuvos nacionaliniame muziejuje saugomų eksponatų kiekvienais metais padidėjo vidutiniškai 1,19 proc. ir 2022 m. buvo saugomi – 1 397 577 eksponatai, o Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje saugomų eksponatų kiekvienais metais padidėjo vidutiniškai 0,53 proc. ir 2022 m. buvo saugomi – 258 738 eksponatai.

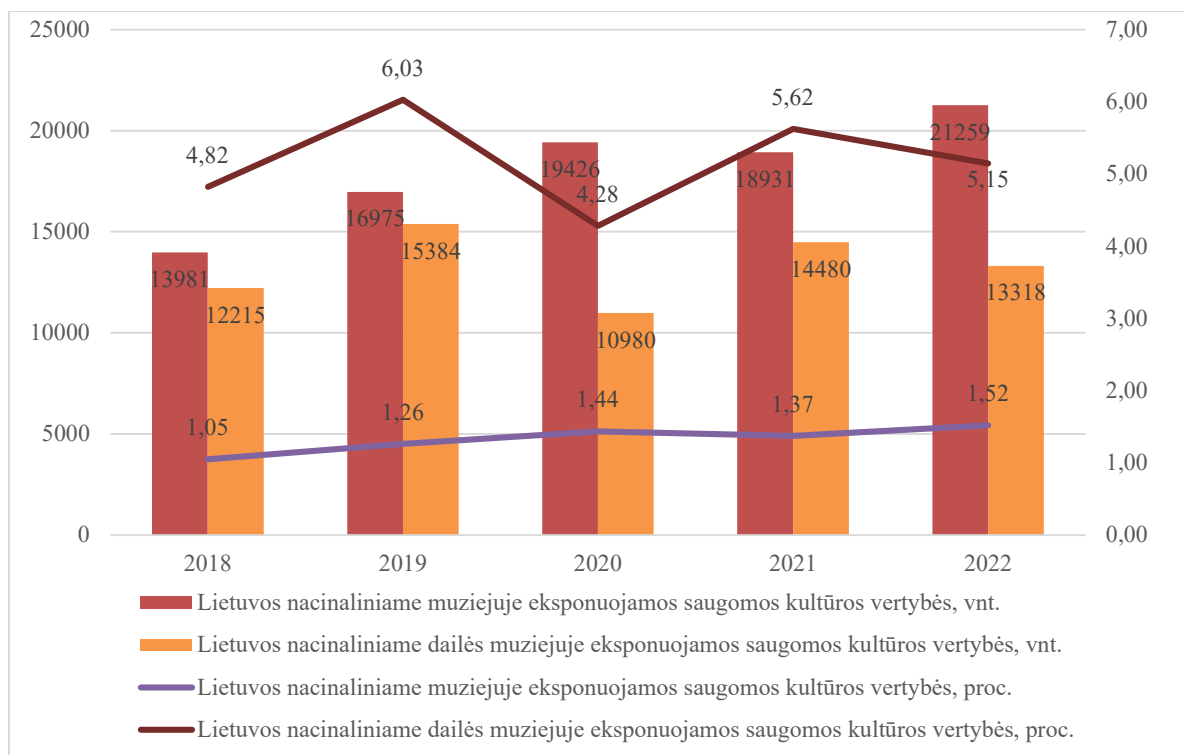

5 paveikslas. Lietuvos nacionaliniame muziejuje ir Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje saugomų eksponatų skaičius, vnt. ir pokytis, proc.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

Nepaisant to, kad kilnojamųjų kultūros eksponatų skaičius muziejų rinkiniuose kasmet gausėja, jų visuomenei pristatoma 5 % visų muziejų rinkiniuose saugomų kultūros vertybių (2022 m. buvo eksponuojama ekspozicijose, parodose ir kilnojamose parodose). **Tuo tarpu Lietuvos nacionaliniame muziejuje eksponuojama 1,52 proc., o Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje eksponuojama 5,15 proc., visų turimų ir saugomų kultūros vertybių.** Svarbu pažymėti, kad muziejai turi ribotą vietą ir išteklius pristatyti kultūros vertybes visuomenei. Todėl dažnu atveju muziejai priversti pasirinkti, kuriuos eksponatus rodyti arba koncentruoti dėmesį į tam tikras temines parodas ar renginius, ir visa kita likusi kilnojamojo kultūros paveldo dalis yra saugoma muziejų saugyklose.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

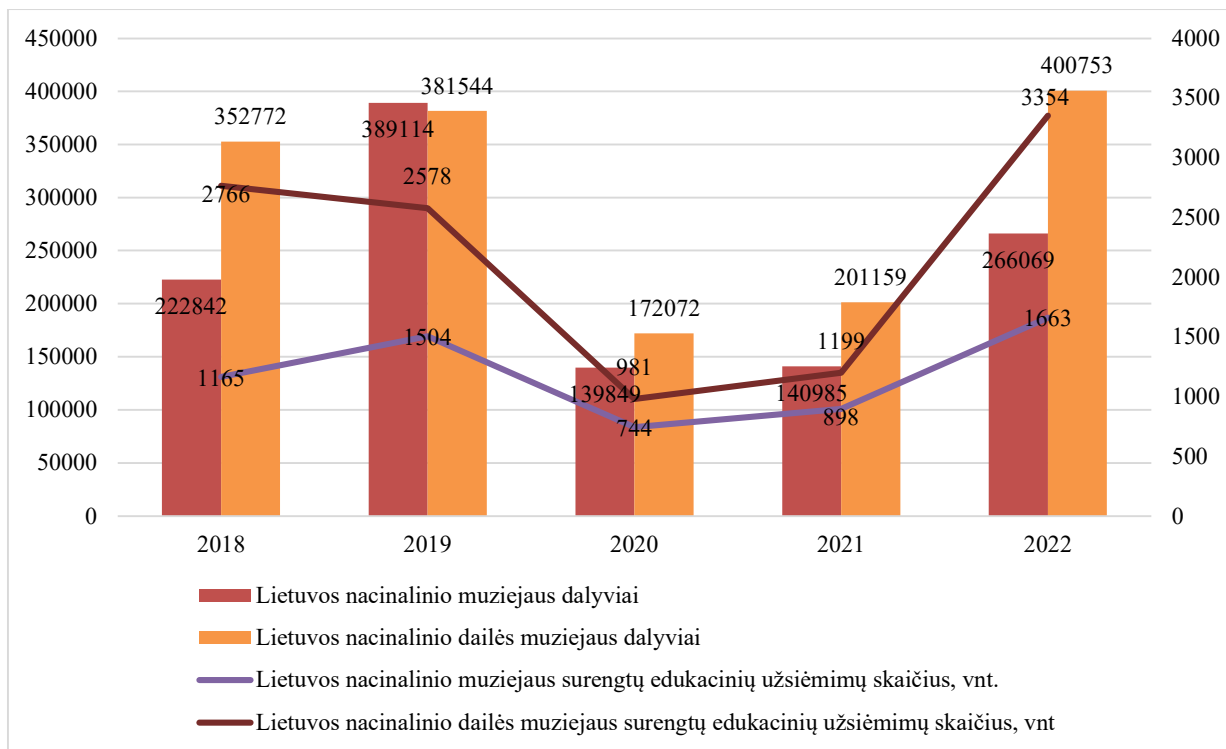
6 paveikslas. Lietuvos nacionaliniame muziejuje ir Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje eksponuojamos kultūros vertybės, vnt. ir, proc.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis 2022 m. Lietuvos muziejuose apsilankė 4 968 334 lankytojai. Tai 56 proc. daugiau nei 2021 m. (2021 m. – 3 186 401, 2020 m. – 2 837 798). Šį skaičių sudarė pavieniai ir organizuoti lankytojai, fondų lankytojai, edukacinių užsiėmimų bei muziejaus organizuojamų renginių lankytojai, dalyviai. Pažymėtina, kad rekordiniais 2019 m. muziejuose apsilankė 5 588 766 lankytojai.

Iš Kultūros ministerijos pavaldumo nacionalinių ir respublikinių muziejų 2022 m. daugiausiai lankytojų apsilankė Lietuvos jūrų muziejuje (614 728 lankytojai), kitų ministerijų pavaldumo respublikinių muziejų – Vytauto Didžiojo karo muziejuje (92 193 lankytojai). Daugiausiai lankytojų sulaukęs savivaldybės muziejus 2022 m. buvo A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinis muziejus (68 304 lankytojai). Iš kitų muziejų daugiausiai lankytojų apsilankė MO muziejuje (121 255 lankytojai).

2022 m. Lietuvos muziejai surengė 37 381 edukacinį užsiėmimą, kuriuose apsilankė 638 158 dalyviai. Tai 76 proc. daugiau edukacinių užsiėmimų negu 2021 m. (21 243) ir 75 proc. daugiau edukacinių užsiėmimų dalyvių negu 2021 m. (364 340). Daugiausiai edukacinių užsiėmimų surengė Lietuvos jūrų muziejus – 3 660 užsiėmimai. Daugiausiai edukacinių užsiėmimų dalyvių sulaukė Lietuvos nacionalinis dailės muziejus – 42 752 dalyviai.

7 paveikslas. Lietuvos nacionalinio muziejaus dalyvių ir surengtų edukacinių užsiėmimų skaičius.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

Analizuojamu laikotarpiu Lietuvos nacionalinio muziejaus lankytojų skaičius nuo 2018 m. iki 2022 m. padidėjo 19,40 proc. ir 2022 m. apsilankė 266 069 lankytojai ir nors šiais metais buvo surengta daugiausiai edukacinių užsiėmimų – net 1 663, tačiau Lietuvos nacionalinio muziejaus lankytojų skaičius nepasiekė prieš COVID-19 pandeminio laikotarpio rodiklių, kurie 2019 m. siekė 389 114 lankytojų (1 504 edukaciniai užsiėmimai). Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus lankytojų skaičius 2022 m. siekė 400 753 lankytojus ir buvo didžiausias per nagrinėjamą laikotarpį.

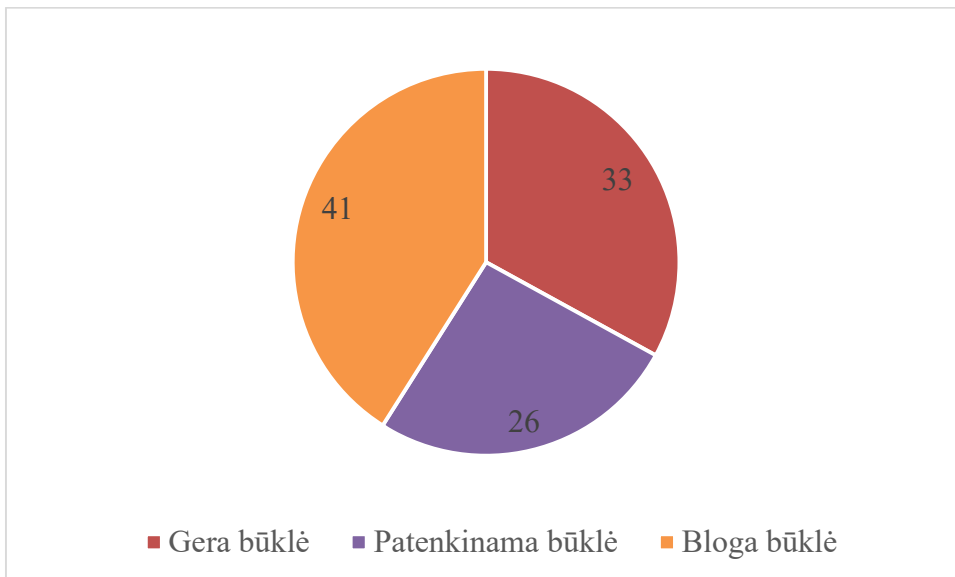
Atitinkamai Lietuvos nacionaliniame muziejuje 2020 m. ir 2021 m. lankytojų buvo 139 849 lankytojai ir 140 985 lankytojai, o šiais metais buvo suorganizuota 744 ir 898 edukaciniai užsiėmimai.

Edukaciniai užsiėmimai muziejuose yra svarbūs, nes jie skatina lankytojų aktyvų dalyvavimą, mokymąsi ir sąveiką su kultūros paveldu. Tuo pačiu muziejams padeda atlikti savo švietimo ir kultūros sklaidos funkcijas, prisidedant prie visuomenės supratimo apie praeitį ir kultūros vertybes. 2022 m. Lietuvos nacionalinio muziejaus surengtuose edukaciniuose užsiėmimuose dalyvavo 32 677 lankytojai, Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus surengtuose edukaciniuose užsiėmimuose dalyvavo net 42 752 lankytojai.

1.1.5. Muziejinių vertybių saugojimo (poreikių saugykloms) vertinimas

Kultūros ministerijos iniciatyva Centralizuoto vidaus audito skyrius 2021 05 27 parengė vidaus audito ataskaitą Nr. VA-5 „Muziejinių vertybių saugojimo (poreikių saugykloms) vertinimas“ (toliau – *Vidaus audito ataskaita*). Remiantis Vidaus audito ataskaita, 12-oje Kultūros ministerijos valdymo srities muziejuose vidaus audito metu detaliam įvertintų visų juose esančių 318 saugyklų (bendras plotas 22 361 kv. m, arba 86,5 proc. saugyklų fondo) būklės rezultatai (2021 m. pradžios duomenimis) yra tokie:

- geros būklės 173 saugyklos, bendras plotas 7 396 kv. m, arba 33 proc.,
- patenkinamos būklės 70 saugyklos, bendras plotas 5 785 kv. m, arba 26 proc.,
- blogos būklės 75 saugyklos, bendras plotas 9 180 kv. m, arba 41 proc.,

8 paveikslas. 12-oje Kultūros ministerijos valdymo srities muziejuose esančių saugyklų pasiskirstymas pagal saugyklų būklės, proc.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

Vidaus audito ataskaitoje nurodoma, kad patenkinamos ir blogos būklės saugyklos neatitinka saugykloms keliamų reikalavimų (dėl ko muziejinėms vertybėms kyla sunykimo ir jų praradimo rizika). Akcentuojama, kad į didžiąją dalį saugyklų infrastruktūros reikia investuoti gerinant jose esančias muziejinių vertybių saugojimo sąlygas. Vertinant tai, kad saugykloms 2023 metais buvo atnaujinti (sugriežtinti) reikalavimai, 2021 m. atliktoje Vidaus audito ataskaitoje nurodyta geros būklės saugyklų dalis iš esmės sumažėjo.

Pastebėta, kad muziejuje atskirų saugyklų naudingas plotas svyruoja vidutiniškai nuo 30 iki 63 proc., priklausomai nuo kelių toliau detaliau aprašytų aplinkybių.

Remiantis Muziejų instrukcija ir ICCROM metodika dėl muziejų saugyklų reorganizavimo, išskirtini šie saugyklų vertinimo kriterijai, keliami saugyklų patalpoms ir muziejaus vykdomoms funkcijoms siekiant užtikrinti tinkamą muziejinių vertybių saugojimą ir apsaugą:

1. pastato, kuriame yra saugykla, būklė;
2. saugyklos vietos pastate tinkamumas;
3. saugyklos (patalpos) būklė;
4. fizinė saugyklos apsauga;
5. saugykloje esančios muziejinės įrangos tinkamumas ir pakankamumas, jei aktualu – saugyklai būtinos specifinės įrangos (technikos) buvimas;
6. ar saugykla nėra perpildyta;
7. saugyklos temperatūros ir drėgmės rodiklių atitiktis Muziejų instrukcijos nustatytoms normoms pagal muziejinių vertybių medžiagiškumą;
8. apšvietimo, oro taršos ir / ar neigiamų biologinių veiksnių įtaka muziejinėms vertybėms;

9. ar nėra nuolatinės darbo vietos (saugykloje jų negali būti);
10. ar saugykloje nėra joje saugoti neleistinų daiktų (pakavimo ir valymo priemonių);
11. atitiktis reikalavimams, nustatytiems muziejinių vertybių iš brangiųjų metalų ir ginklų saugojimui;
12. ar visos muziejinės vertybės saugomos.

Detalesni techniniai reikalavimai muziejų saugykloms pateikiami 3.3.1 skyriuje.

Vidaus audito ataskaitoje buvo identifikuota, kad muziejuose papildomą saugyklų ploto trūkumą lemia 9 probleminės situacijos — poreikio grupės:

1. Muziejinės vertybės ne saugyklose – muziejinės vertybės saugomos muziejų pastatų koridoriuose, muziejinių vertybių saugojimui netinkamose palėpių erdvėse, blogos būklės laikinuose statiniuose (lauko stoginėse, ir pan.), neužtikrinant tinkamų muziejinių vertybių saugojimo ir apsaugos sąlygų. Tokiu būdu nesilaikoma Muziejų instrukcijos 79 p. reikalavimo muziejinės vertybes saugoti specialiai įrengtose saugyklose, atitinkančiose techninius reikalavimus ir priešgaisrinės apsaugos normas;

2. Muziejinės vertybės blogos būklės saugyklose – tik tais atvejais, kai atsižvelgiant į vidaus audito metu nustatytą trūkumą visumą nustatyta, kad muziejinės vertybės saugomos blogos būklės saugyklose (muziejinės vertybės nėra tinkamai saugomos ir apsaugotos, todėl rizika dėl jų sunykimo ir praradimo yra didelė), o pagerinti jose esančias saugojimo sąlygas dėl objektyvių priežasčių (pastato laikinumo aspekto, techninių pastato savybių) būtų neefektyvu ir muziejus neturi tinkamų patalpų, į kurias be didesnių finansinių resursų būtų galima perkelti muziejinės vertybes; prie šios poreikio grupės priskirtas poreikis saugykloms sudaro 13,7 proc. visų blogos būklės saugyklų ploto;

3. Muziejinės vertybės perpildytose saugyklose – tik tais atvejais, kai dėl saugyklų perpildymo muziejinės vertybės yra saugomos netinkamai (didelėmis grupėmis ant grindų saugyklos praėjimuose, palei sienas, dėl to neišlaikant pakankamų atstumų praėjimui; lentynose, stalčiuose ar ant rulonų per daug suspaustai ir per dideliais kiekiais; stelažuose iki pat lubų neišlaikant saugaus atstumo nuo šviesos ir šilumos šaltinių; balduose, kurie taip pat yra muziejinės vertybės) ir dėl to jos akivaizdžiai yra veikiamos praradimo rizikos (taip pat apsunkinamas efektyvus darbas su muziejinėmis vertybėmis), o šių problemų negali išspręsti papildoma ar nauja muziejinė įranga;

4. Muziejinės vertybės saugomos tuo tikslu uždarytuose ekspoziciniuose plotuose – muziejinės vertybės saugomos buvusiose ar esamose ekspozicinėse salėse, lauko ekspozicijoje esančiuose pastatuose eksponatuose, kur nėra tinkamų sąlygų ilgalaikiam muziejinių vertybių saugojimui ir apsaugai, o dėl to ribojama muziejų parodinė veikla;

5. Muziejinės vertybės investicijų projekto metu naikinamose saugyklose, kai nėra numatyta perkėlimo alternatyva;

6. Muziejinės vertybės patenkinamos būklės saugyklose – tik tais atvejais, kuomet buvo identifikuota, kad dėl jose esančių trūkumų visumos racionaliau būtų muziejinės vertybes iškelti į kitas joms pritaikytas saugyklas nei atlikti saugyklose reikalingus pertvarkymo darbus, nuolatinį darbo vietų iškelimą ir pan. (pavyzdžiui, kai saugyklos yra palėpėse su stoglangiais pastate įrašytame į nekilnojamojo kultūros vertybių sąrašą, saugyklose yra nuolatinį darbo vietų, jose saugomoms muziejinėms vertybėms (tapybai, fotografijai, negatyvams ir kt.) reikalingas specialus mikroklimatas, kurį be specialios mikroklimato įrangos būtų sudėtinga užtikrinti);

7. Poreikis atskirti muziejinių vertybių rinkinius – tik tais atvejais, kai muziejines vertybes reikėtų perkelti į atskiras saugyklas dėl to, kad esamose saugyklose jos priklauso skirtingiems rinkiniams (kartais skirtingo medžiagiškumo) ir rinkinių saugotojams, nei kitos tose saugyklose esančios muziejinės vertybės;

8. Muziejinės vertybės pagal panaudos sutartis muziejams laikinai perleistose patalpose – tik tais atvejais, kai muziejines vertybes reikėtų perkelti į atskiras saugyklas dėl to, kad esamose saugyklose jos priklauso skirtingiems rinkiniams (kartais skirtingo medžiagiškumo) ir rinkinių saugotojams, nei kitos tose saugyklose esančios muziejinės vertybės;

9. Muziejinės vertybės saugomos laikinose saugyklose – muziejaus patikėjimo teise valdomose patalpose esančios patalpos, kurios nėra specialiai pritaikytos saugykloms, bet skirtos laikinam muziejinių vertybių saugojimui (dėl saugyklose vykstančių remonto / rekonstrukcijos darbų), ir nors iš jų muziejinės vertybės turės būti iškeltos, yra rizika, kad naujų saugyklų plotas bus per mažas, jog būtų perkeltos visos čia saugomos muziejinės vertybės.

Vidaus audito ataskaitoje pažymėta, kad neišvengiamai kyla arba ateityje gali padidėti patalpų, pritaikytų saugykloms, trūkumo problema.

Bendras LNDM saugyklų plotas sudaro 5 214 m². Poreikis naujoms saugykloms susideda iš:

1. 2 530 m² planuojamų patalpų atlaisvinti ekspozicijoms (plačiau žr. 3.1. skyrių);
2. 800 m² patalpos yra gautos LNDM pagal panaudos sutartį 5 metams Verkių rūmuose. Jos yra avarinės būklės, reikalingas remontas, o pagal patalpų pobūdį, istorinę vertę ir lokaciją – nėra tinkamos tolesnei saugyklų paskirčiai (būtų atsisakoma);
3. aktualus papildomas poreikis, nustatytas dar 2021 metais, sudarė 3 450 m² (žr. lentelę Nr. 7 žemiau), jis sutampa su dabartiniu poreikiu.
4. Įvertinus 1-3 punktuose aukščiau apskaičiuotą saugyklų kiekį, jis sudarytų 6 780 m². Įvertinus papildomą poreikį nuo 2023 metų ir planuojamą vertybių kiekio augimą (0,77%⁵ nuo 2024 metų ir penkeriems metams po Projekto įgyvendinimo, t.y. iki 2032) – 470 m², **vertinamas naujų, modernių saugyklų (be papildomos infrastruktūros) poreikis LNDM sudaro 7 250 m². Visos papildomos vertybių Saugojimo infrastruktūros poreikis 8 300 m²** (plačiau žr. 16 lent. ir Priedą Nr. 7).

7 lentelė. LNDM saugyklų poreikis 2021 m.

Ekspонатų rūšis	Ekspонатų kiekis, vnt.	Reikalingas plotas, kv. m.
XX a. II p.-XXI a. skulptūra (monumentalioji skulptūra, plokštės, bareljefai)	apie 400	600
XX a II p.-XXI a. tapyba/Išėivijos tapyba/LDK grafika, XVI-XIX a. tapyba (tapyba ant rulonų, mozaikos, vitražai, didžiojo ir vidutinio formato tapyba, litografiniai akmenys, istoriniai rėmai)	2 509	500
Keramika (modeliai-etalonai, plokštės, pano, dekoratyvinė lauko keramika)	2 696	200

⁵ Šis dydis atitinka pesimistinio (kad augimas nedidės lyginant su istoriniu) ir labiausiai tikėtino (atitinka pokyčio trendo įvertį) scenarijų įverčius. Optimistiniu scenarijumi, poreikis didėtų apie 1% per metus.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Ekspонатų rūšis	Ekspонатų kiekis, vnt.	Reikalingas plotas, kv. m.
Baldai	247	200
Metalas (metalo dirbiniai, sietynai, šviestuvai, variniai indai, virduliai, dekoratyvinės plokštės)	222	100
Numizmatika	43 172	40
Tekstilė (erdviniai gobelenai, gobelenai ant rulonų, gobelenai su porėmiais)	400	150
Dizainas	3 849	100
Archeologinė keramika	5 452	60
Liaudies menas	40 383	1 500
Iš viso:	99 330	3 450

Šaltinis: LNDM

LNМ saugyklų grynasis plotas sudaro 3 762 m2.

8 lentelė. LNМ saugyklų grynasis plotas.

Objektas	PRIŠISTORĖS ARCHEOLOGIJOS	VIDURAMŽIŲ ARCHEOLOGIJOS	ETNINĖS KULTŪROS	IKONOGRAFIJOS	ISTORIJOS	NUMIZMATIKOS	VISO
Saugyklos LNМ patikėjimo teise valdomuose pastatuose							
Kosciuškos g. 3 Korpusas 01			1005,3		52,89		1058,19
Senojo arsenalo šiaurinis korpusas					113,33		113,33
Senojo arsenalo vakarinis korpusas				165,03			165,03
Kosciuškos g. 3 Korpusas 02 cokolis			533,12				533,12
Laikina saugojimo vieta iki 2024 m. pab.							
Naujasis arsenalas				170,83	350,76		521,59
Saugyklos laikinuose statiniuose							
Angaras I Kosciuškos g. 3		353,31					353,31
Angaras II Kosciuškos g. 3					185		185
Saugyklos nuomojamose patalpose							
Pastatas – sandėlis Galinės g. 8,	211,14		104,91	187,33	217,17	111,71	832,26 ⁶
	211,14	353,31	1643,33	523,19	919,15	111,71	3761,83

Šaltinis: LNМ

⁶ Viso nuomojamas plotas 1084 m2.

2021-05-27 LR kultūros ministerijos vidaus audito ataskaitoje „Muziejinių vertybių saugojimo (poreikių saugykloms) vertinimas“ Lietuvos nacionalinio muziejaus papildomo saugyklų ploto poreikis nustatytas – 2058,89 m²

Per 2021–2023 m. dalis Etninės kultūros skyriaus rinkinių perkelta į naujai įrengtus „Istorijų namus“ – Kosciuškos g. 3 Korpuso 02 cokolį (533,12 m²). Iškraustytos saugyklos iš Naujojo arsenalo palėpės (496 m²) į išsinuomotą pastatą – sandėlį Galinės g. 8. Taip pat muziejus turėjo į laikiną saugojimo vietą iškrausti saugyklas iš pagal panaudos sutartį naudotų patalpų Taikomosios dailės muziejuje (676,98 m²). Atsižvelgiant į tai, ir padidėjusį vertybių skaičių, muziejaus papildomų saugyklų poreikis sudaro – apie 2500 m².

9 lentelė. LNM saugyklų aktualus poreikis.

Skyrus	Pastabos	Esamas plotas	Papildomo ploto poreikis
PRIEŠISTORĖS ARCHEOLOGIJA	Esamos saugyklos užpildytos.	211,14	400
VIDURAMŽIŲ ARCHEOLOGIJA	Esamos saugyklos užpildytos. Minimalus ploto rezervas. Dalis eksponatų saugoma ne saugyklose.	353,31	200
ETNINĖ KULTŪRA	Esamos saugyklos užpildytos. Minimalus ploto rezervas. Dalis saugyklų perpildyta.	1643,33	200
IKONOGRAFIJA	Esamos saugyklos užpildytos ir perpildytos. Dalis eksponatų saugoma blogos būklės saugyklose ir netinkamoje saugojimui įrangoje.	523,19	500
ISTORIJA	Esamos saugyklos užpildytos ir perpildytos. Dalis eksponatų saugoma ne saugyklose ar blogos būklės saugyklose.	919,15	1200
NUMIZMATIKA		111,71	–
	VISO		2500

Šaltinis: LNM, Autorių skaičiavimai.

Visas turimas LNM saugyklų plotas numatomas atlaisvinti, iš viso 3 762 m² (toliau vertinama 3 760). Įvertinus grynojo ploto saugykloms poreikį (3760 m² + 2 500 m²), jis būtų apie 6 260 m².

Istoriškai LNM vertybių skaičius augo apie 1,2%, o pastaraisiais metais apie 1,7%. Tačiau, LNM duomenimis, paskutiniaisiais metais daug vertybių buvo atsisakoma priimti dėl neturimos saugojimo infrastruktūros, o tokių sukūrus, augimas būtų po 5% pirmus 5 metus. Toks augimas grindžiamas vykdomais dideliais infrastruktūros projektais, dėl kurių padaugėję atkasamų ir tiriamų archeologinių vietovių skaičius, o naujai randami eksponatai dažnai yra didelių gabaritų.

Todėl vertinant tolesnį poreikio augimą nuo 2024 iki 2032 metų, pagal Metodiką vertintini 3 scenarijai:

- **optimistinis:** 5% apimčių augimas 9 metus;
- **labiausiai tikėtinas:** 5% apimčių augimas 5 metus, ir 1,7% (istorinis pastarųjų 2 metų) - 4 metus.
- **pesimistinis:** 1,7% apimčių augimas 9 metus.

Pasirinkus labiausiai tikėtiną scenarijų ir įvertinus aukščiau nurodyto 6 260 m² poreikio 31,8% augimą iki 2032 metų, **bendras saugyklų (be papildomos infrastruktūros) poreikis sudaro 8 250 m². Visos papildomos vertybių Saugojimo infrastruktūros poreikis 9 700 m²** (plačiau žr. 17 lent. ir Priedą Nr. 7).

LNM taip pat neturi kur restauruoti vertybes, todėl būtina užtikrinti ir vertybių restauravimo infrastruktūrą. **Preliminarus reikalingas plotas 2000 m²**⁷ (žr. Priedą Nr. 8).

1.1.6 Užsienio šalių praktika

Nacionalinio muziejaus restauravimo ir saugojimo centras Budapešte, Vengrijoje

Kaip ir dalyje kitų Europos šalių, Vengrijoje muziejinių vertybių saugojimas nebuvo prioritetinga sritis, kuriai buvo skiriamas pakankamas finansavimas. Dėl šios priežasties ilgainiui muziejai susidūrė su muziejinių vertybių saugumo problema. Muziejinių vertybių saugyklų ploto trūkumo problemai spręsti buvo nuspręsta sukurti naują nacionalinio muziejaus restauravimo ir saugojimo centrą, skirtą Etnografijos muziejaus, Dailės muziejaus ir Vengrijos nacionalinės galerijos kolekcijoms išsaugoti.

Kompleksas buvo baigtas 2019 m. gegužės mėn. kaip „Liget Budapest Project“ dalis. Pagal Vidurio Europoje unikalios plėtros programą penkių gretimų pastatų keturiuose požeminiuose ir trijuose antžeminiuose aukštuose, kurių bendras plotas yra beveik 37 000 kv. m. buvo įrengti pasaulinio lygio meno saugojimo sandėliai ir konservavimo-restauravimo dirbtuvės.

Nacionalinio muziejaus restauravimo ir saugojimo centras yra viena pažangiausių tokio pobūdžio įstaigų Vidurio Europoje.

Vieta – Szabolcs gatvė 33, Budapeštas, Vengrija

Architektas – Narmer Építészeti Stúdió, Budapeštas, Vengrija

Partneris (rangovas)– Lengyel Építéstechnika Kft., Budapeštas, Vengrija

Metai – 2019 m.

Modelis – tradicinė ranga.

---

⁷ Šaltinis: LNM, pagal Prano Gudyno restauravimo centro gerąją praktiką.

9 paveikslas. Nacionalinio muziejaus restauravimo ir saugojimo centras Budapešte, Vengrijoje⁸

Muziejų saugykla Rygoje, Latvijoje

2019 m. sukurta moderni muziejaus saugyklų komplekso infrastruktūra, užtikrinanti muziejinių objektų saugojimą, dokumentavimą ir restauravimą bei kolekcijų panaudojimą moksliniams tyrimams tiek muziejaus darbuotojams, tiek lankytojams. Muziejų saugykla yra vienas ambicingiausių Latvijos kultūros infrastruktūros objektų – 30 000 kv. m. ploto muziejaus saugykla, kurioje saugomos keturių muziejų vertybės. Naujajame komplekse įrengtos Latvijos nacionalinio meno muziejaus, Latvijos nacionalinio istorijos muziejaus, Literatūros ir muzikos muziejaus, Kino ir fotografijos muziejaus kolekcijos, parodų salės, skaityklos ir kitos lankytojų patalpos.

Muziejų saugyklos uždavinys – Latvijos nacionaliniam dailės muziejui, Latvijos nacionaliniam istorijos muziejui, literatūros ir muzikos muziejui bei Rygos kino muziejui suteikti tinkamas patalpas kultūros vertybių saugojimui.

Pastatas trijų aukštų, techninis palėpės aukštas ir vienas rūsys techninėms patalpoms. Sandėliavimo patalpų išplanavimas skirtas tiek didelėms, tiek mažesnėms atsargoms, todėl pastatytas per du lygius su aukštomis lubomis, plačiomis durimis ir liftais. Atsargų saugyklose ir restauravimo patalpose saugumą užtikrina automatizuota gesinimo dujomis sistema. Restauravimo patalpose įrengtos specialios dulkių ir dujų išmetimo sistemos bei įmontuotos klimato kontrolės sistemos ir šaldymo kameros. Sutvarkyta muziejaus saugyklų komplekso teritorija, kuri prisidėjo prie aplinkinės rajono plėtros.

Vieta – Pulka gatvė 8, Ryga, Latvija

Projekto užsakovas – VĮ „Valstybinis nekilnojamasis turtas“

Architektas – SIA „Arhitektu birojs Krasts“

Partneris (rangovas) – „RERE MEISTARI 1“.

Metai – 2019 m.

Modelis – tradicinė ranga.

---

⁸ Šaltinis: <https://www.swisspearl.com/inspiration/references/national-museum-restoration-and-storage-center>

10 paveikslas. Muziejų saugykla Rygoje, Latvijoje

Šaltinis: <https://www.reregrupa.lv/en/news/-a-unique-museum-repository-of-baltic-scale-has-been-opened/>

11

Dangrove meno saugykla Sidnėjuje, Australijoje

Dangrove meno saugykla yra privati meno saugykla, esanti Aleksandrijoje, Sidnėjuje, Australijoje. Saugykla žinoma dėl savo moderniausių įrenginių, skirtų saugoti ir saugoti vertingas meno kolekcijas. Objektas suprojektuotas taip, kad atitiktų aukščiausius meno saugojimo standartus, su klimato kontroliuojama aplinka, pažangiomis apsaugos sistemomis ir specializuotomis saugyklomis, užtikrinančiomis meno kūrinių išsaugojimą. Dangrove taip pat yra viešų parodų erdvių, kuriose galima eksponuoti meno kūrinius. Dangrove meno saugyklos bendras plotas yra 10 500 kv. m. išsidėstę per du lygius, įskaitant sandėliavimo patalpas, galerijų erdves, meno restauravimo dirbtuves, privačių ekspozicijų salę, administracines patalpas.

Vieta – Sidnėjus, Australija

Architektų biuras – Tzannes

Partneris (rangovas) – Infinity Constructions Group

Metai – 2016 m.

Modelis – tradicinė ranga.

12 paveikslas. Dangrove meno saugykla Sidnėjuje

Šaltinis: <https://www.evolutionprecast.com.au/project/dangrove-art-storage-facility/>

Saugykla Gatino mieste, Kvebeke, Kanada

Nauja pažangiausia archyvinų dokumentų saugojimo saugykla (Gatineau 2 PPP projektas) yra didžiausia pasaulyje, kurioje įrengta automatizuota archyvinų kolekcijų saugojimo ir paieškos sistema. Saugykla yra 21 500 kubinių metrų arba maždaug 8,5 olimpinio baseino tūrio.

Projektas turi saugojimo ir energetinio efektyvumo sprendimus, leidžiančius Kanados bibliotekų ir archyvų organizacijai optimizuoti išlaidas ir sumažinti energetinį poveikį aplinkai. Projektas unikalus ir tuo, kad jį kuriant buvo keliamas tikslas, jog jo energijos šaltiniai būtų vien atsinaujinančios energijos - neišskiriantys anglies dioksido, dėl šios priežasties jis įvardinamas, kaip „nulinės emisijos“ pastatas.

Dokumentinio meno – istorinių dokumentų saugykla yra unikali tuo, kad išvystyta VPSP modeliu ir vystoma pritraukiant privatų kapitalą.

Vieta – Kvebekas, Kanada

Architektų biuras – B+H Architects

Partneris – Plenary Properties Gatineau (Plenary Americas and PCL Investments Canada)

Metai – 2022 m.

Modelis – VPSP (30 metų sutartis).

13 paveikslas. Saugykla Gatino mieste, Kvebeke, Kanada

Šaltinis: <https://library-archives.canada.ca/eng/corporate/about-us/building-projects/new-preservation-facility/Pages/new-preservation-facility.aspx>

1.2. Teisinė aplinka

1.2.1. Projekto įgyvendinimui aktualūs strateginio planavimo ir vertybių saugojimą reglamentuojantys teisės aktai

Vienas iš LR kultūros ministerijos veiklos tikslų yra formuoti valstybės politiką kultūros paveldo, etninės kultūros, mėgėjų meninės veiklos srityse ir organizuoti, koordinuoti bei kontroliuoti jos įgyvendinimą, o vadovaujantis LR muziejų įstatymu muziejams yra pavesta funkcija – kaupti ir saugoti svarbiausias ar muziejų specializaciją atitinkančias, valstybės materialines ir dvasines kultūros vertybes bei gamtos objektus.

Atitinkamai Projektas tiesiogiai prisidėtų prie šių tikslų įgyvendinimo.

Projektas taip pat tiesiogiai prisideda prie **Nacionalinio pažangos plano uždavinio 4.1 „Skatinti gyventojus dalyvauti kultūrinėse veiklose ir prisidėti prie kultūros plėtros“, plėtros programos „Kultūros ir kūrybingumo plėtros programa“ veiklos Nr. 1.1.8. „Infrastruktūros objektų modernizavimas“** įgyvendinimo. Projekto dėka sudaromos prielaidos numatytoms „kultūros objektų infrastruktūros gerinimas ir kūrimo“ veikloms realizuoti: „pritaikius kultūros objektus naudojimui bus padidintas jų patrauklumas ir ekonominis gyvybingumas, bus prisidedama prie kultūros išteklių prieinamumo ir naudojimosi jais gerinimo, kultūros, tradicijų puoselėjimo ir istorinės atminties išsaugojimo; modernios, atitinkančios šiuolaikinės visuomenės poreikius, kultūros infrastruktūros atnaujinimas, prisidės siekiant aukštesnės kultūros paslaugų kokybės, prieinamumo ir interaktyvumo, didesnės jų pridėtinės vertės ir paklausos kūrimo“.

Projektas taip pat sprendžia tai, jog esama infrastruktūra neužtikrina aukštų 2023 m. kovo 31 d. LR kultūros ministro įsakymu „Dėl muziejinių rinkinių valdymo ir tvarkymo nuostatų patvirtinimo“ Nr. IV-262 numatytų vertybių saugojimo reikalavimų (plačiau techniniai reikalavimai saugykloms detalizuojami 3.3.1 skyriuje).

1.2.2. Projekto įgyvendinimo modelių analizė

Šiame skyriuje analizuojami Projekto įgyvendinimo alternatyvūs teisiniai modeliai. Analizė apima viešojo ir privataus sektorių partnerystės (koncesija / valdžios ir privataus subjektų partnerystė) bei tradicinių modelių (tradicinė ranga) tinkamumo Projektui vertinimą⁹.

Projekto įgyvendinimo su privačiu investuotoju VPSP modeliu atveju aktualiausias Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas¹⁰(toliau – Investicijų įstatymas), kuris apibrėžia viešojo ir privataus sektorių partnerystės sąvoką: „*valstybės arba savivaldybės institucijos ir privataus subjekto įstatymuose nustatyti bendradarbiavimo būdai, kuriais valstybės arba savivaldybės institucija perduoda jos funkcijoms priskirtą veiklą privačiam subjektui, o privatus subjektas investuoja į šią veiklą ir jai vykdyti reikalingą turtą, už tai gaudamas įstatymų nustatytą atlyginimą*“.

Vadovaujantis LR investicijų įstatymu VPSP projektai gali būti įgyvendinami **koncesijos** (pagal Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymą) arba **valdžios ir privataus subjekto partnerystės** (pagal LR viešųjų pirkimų įstatymą konkursą vykdant konkurencinio dialogo ar skelbiamų derybų būdu) modelius.

VPSP projektų rengimą, vertinimą, įgyvendinimą, partnerystės procese dalyvaujančių institucijų teises, pareigas ir atsakomybę bei rizikos paskirstymą tarp partnerystės projekto šalių reglamentuoja 2009 m.

---

⁹ Tiesiog turto nuomos konkurso organizavimo alternatyva nesvarstoma, nes rinkoje nėra tinkamo turto, o vadovaujantis Žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamųjų daiktų įsigijimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. 1036 „Dėl Žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamųjų daiktų įsigijimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ išnuomotas gali būti tik „esamas“ turtas. Nesamo turto nuomos procedūros nėra reglamentuojamos, todėl būtų taikomis LR viešųjų pirkimų įstatymo ir LR investicijų įstatymo nuostatos. Atsižvelgiant į tai, kad pastato unikalų poreikių (angl. „Build To Suit“) projektavimas, sukūrimas ir suteikimas naudojimui bei jo priežiūra atitiktų VPSP sąvoką, toks modelis turėtų būti vykdomas vadovaujantis VPSP projektų vykdymo procedūromis.

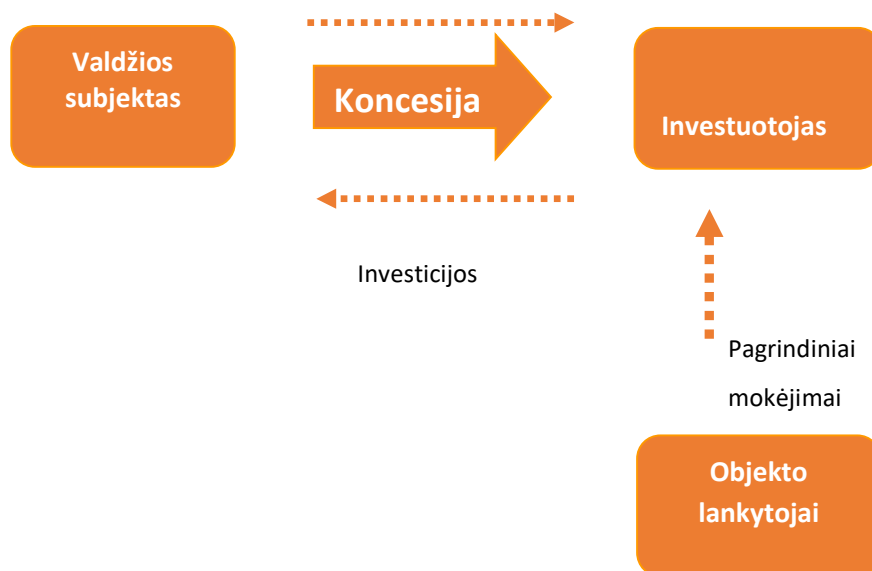
¹⁰ Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas, šaltinis internete

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C7E57DF3CEC5> [žiūrėta 2016-12-23]

lapkričio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1480 patvirtintos Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklės¹¹. Šios taisyklės išskiria centrinės ir vietos valdžios partnerystę su privačiais subjektais.

1. Koncesija

Koncesija – tai teisiniai santykiai, kai suteikiančioji institucija koncesininkui suteikia leidimą vykdyti ūkinę komercinę veiklą, susijusią su infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, plėtra, atnaujinimu, pakeitimu, remontu, valdymu, naudojimu ir (ar) priežiūra, teikti viešąsias paslaugas, valdyti ir (ar) naudoti valstybės, savivaldybės turtą (tarp jų eksploatuoti gamtos išteklius), o koncesininkas prisiima visą ar didžiąją dalį su tokia veikla susijusios rizikos bei atitinkamas teises ir pareigas, jo atlyginimą už tokią veiklą sudaro tik teisės užsiimti atitinkama veikla suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos ar tokios teisės suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos kartu su atlyginimu, mokamu koncesininkui suteikiančiosios institucijos, atsižvelgiant į jos prisiimtą riziką. Suteikiančioji institucija (Projekto atveju – tai LNM) yra atsakinga už atitinkamas funkcijas ar veiklos sritis, kurios gali būti įgyvendinamos ir užtikrinamos suteikiant koncesijas¹².

14 paveikslas. Koncesija

Pastebėtina, kad Europos Komisijos aiškinamajame komunikate dėl koncesijų 2000/C121/02 pagal Europos Bendrijos teisę koncesijos apibrėžimas leidžia viešajam sektoriui mokėti atlygį privačiam investuotojui už atliktą darbą tuo atveju, jei tai nepanaikina reikšmingo rizikos elemento neatskiriama nuo eksploatavimo.

Taigi, labai svarbu atkreipti dėmesį į mokėjimų reikšmę koncesijos sutartyje. Tradiciškai manoma, kad koncesijos sutartimi koncesininkui turėtų būti suteikiama teisė pačiam susirinkti pajamas, kurios visiškai padengtų jo investicijas (ar veiklos išlaidas), savarankiškai – tiesiogiai iš rinkos. Galimi atvejai, kai tokios pajamos iš vartotojų ne visiškai padengia koncesininko investicijas (ar veiklos išlaidas). Dėl šios priežasties

¹¹2009 m. lapkričio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1480 patvirtintos Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklės, šaltinis internete <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.EECA40CA2BED> [žiūrėta 2016-12-23]

¹² Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas, šaltinis internete <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.6A449FCC534B/FtJvgHJGgE>

įstatymas daro išlygą, kad tam tikrais atvejais koncesininko pajamas gali sudaryti ne tik „pajamos iš veiklos“, bet ir „pajamos iš tokios veiklos kartu su atlyginimu, mokamu koncesininkui suteikiančiosios institucijos, atsižvelgiant į jos prisiimtą riziką“. Tiesa, kaip minėta, koncesininkas sutartimi privalo prisiimti didžiąją dalį projekto rizikų. Taigi, koncesijos atveju negalimi suteikiančiosios institucijos mokėjimai privačiam partneriui, kompensuojantys pagrindines rizikas (didžiąją jų dalį). Tai reiškia, kad pagal koncesiją neturėtų būti galimi mokėjimai privačiam investuotojui, viršijantys investuotojo prisiimtą riziką, nes didesni mokėjimai už prisiimtą riziką suponuotų, kad jas prisiima pati suteikiančioji institucija. Taigi, **koncesijos atveju pagrindinė investicijų (veiklos) grąža turėtų būti privataus investuotojo gaunama ne iš suteikiančiosios institucijos (viešojo sektoriaus), bet iš trečiųjų asmenų (rinkos).**

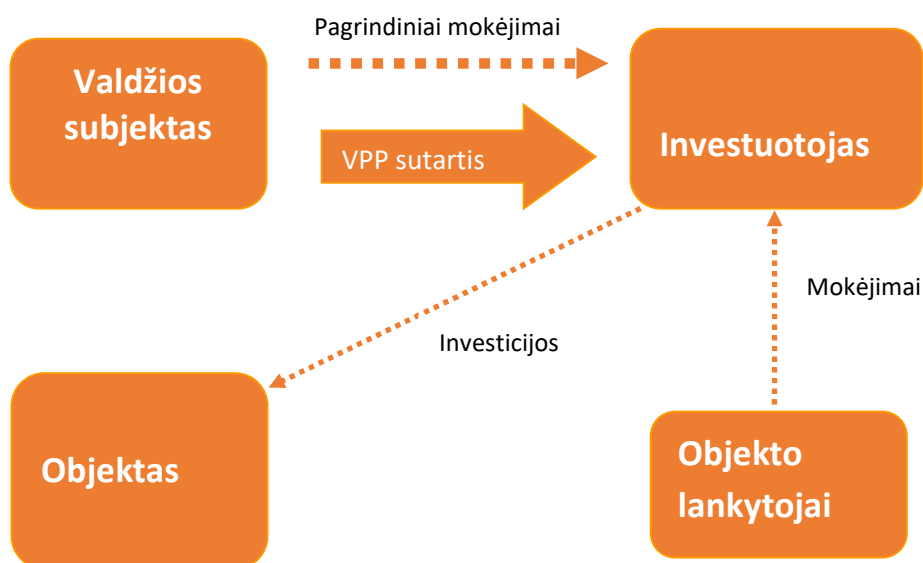
Modelio tinkamumas Projektui:

Pažymėtina, kad LNM analizuojamo Projekto atveju neturi turto, t.y., pastatų, kurie gali būti perduodami koncesininkui, bet siekia įsigyti valstybinio žemės sklypo valdymo teises ir suteikti jį privačiam subjektui nuomos pagrindais.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad LNM būtų pagrindinis Projektu sukuriamų paslaugų naudotojas ir mokėtojas, tuo tarpu koncesijos modeliu pagrindiniai mokėtojai turėtų būti trečiosios šalys (vartotojai). Dėl šios priežasties koncesijos modelis negali būti taikomas, siekiant įgyvendinti Projektą.

2. Valdžios ir privataus subjekto partnerystė

Valdžios ir privataus subjekto partnerystės atveju privatus subjektas valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nustatytais sąlygomis investuoja į valdžios subjekto funkcijoms priskirtas veiklos sritis ir šiai veiklai vykdyti reikalingą valstybės arba savivaldybės turtą bei vykdo tose srityse šiame įstatyme nustatytą veiklą, už kurią privačiam subjektui **atlyginimą moka valdžios subjektas**.

15 paveikslas. Valdžios ir privataus subjektų partnerystė

Šis modelis sudarytų prielaidas LNM įgyvendinti Projektą, kuriam įgyvendinti tradicinių viešųjų pirkimų modeliu nėra lėšų ir muziejus nenorėtų prisiimti su Objekto statyba bei veikla (pastatų valdymu ir priežiūra) susijusių rizikų.

Šiuo modeliu privatus investuotojas prisiimdamas statybos ir tinkamumo (veiklos) rizikas iki 20 metų gautų mokėjimus iš LNM už jo teikiamas paslaugas, kurie padengtų padarytas statybos investicijas ir veiklos kaštus. Šis modelis nuo tradicinių viešųjų pirkimų skiriasi tuo, kad LNM šiuo atveju investicinėje projekto stadijoje nepatirtų išlaidų statybai ir neprisiimtų su statyba susijusių rizikų (vėlavimo, projektavimo klaidų ir pan.) bei veiklos tinkamumo rizikų - perduotų paslaugų teikimą (pastato valdymo paslaugas) srities profesionalams.

Tarp valdžios subjekto (LNM) ir privataus subjekto sudaroma partnerystės sutartis. Pagal šią sutartį yra keli esminiai įsipareigojimai. Valdžios subjektas (LNM):

- suteikia privačiam subjektui teisę vykdyti veiklą, susijusią su LNM reikmėms kuriamo turto projektavimu, statyba, valdymu, naudojimu ir priežiūra bei viešųjų paslaugų teikimu valdžios subjektui priskirtose srityse suteikia valdyti ir naudoti šiai veiklai vykdyti reikalingą valstybės ar savivaldybės turtą ir

- įsipareigoja mokėti privačiam subjektui atlyginimą už jo vykdomą veiklą.

Privatus subjektas įsipareigoja:

- vykdyti sutartyje nustatytą veiklą ir
- užtikrinti investicijas, kurių reikia šiai veiklai vykdyti ir jai vykdyti reikalingam turtui sukurti arba perduoto valdyti ir naudoti turto būklei pagerinti.

LR investicijų įstatymas numato, kad valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutarties galiojimo laikotarpiu valdžios subjektas gali perduoti privačiam subjektui patikėjimo teise pagal patikėjimo sutartį arba panaudos teise pagal panaudos sutartį valdyti ir naudoti valstybės arba savivaldybės nekilnojamąjį turtą ir kitą turtą, reikiamą valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nustatyta veiklai vykdyti, išskyrus žemę. Jeigu valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartyje nustatyta veiklai vykdyti reikalinga perduoti valstybės arba savivaldybės nekilnojamam turtui priskirtą arba naujam turtui sukurti reikalingą valstybinę arba savivaldybės žemę, ši žemė valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutarties laikotarpiu privačiam subjektui išnuomojama be aukciono.

Vadovaujantis LR investicijų įstatymo 15² straipsnio 3 dalimi, pagal valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartį privačiam subjektui gali būti suteikta teisė vykdyti veiklą, susijusią su infrastruktūros, taip pat naujo arba jam perduoto valdyti ir naudoti valstybės ar savivaldybės turto projektavimu, statyba, rekonstravimu, remontu, atnaujinimu, valdymu, naudojimu ir priežiūra bei viešųjų paslaugų teikimu šiose srityse: transporto, švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, kultūros, turizmo, viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos ir kitose įstatymų nustatytoje valdžios subjekto veiklą ir funkcijas apimančiose srityse.

Modelio tinkamumas Projektui:

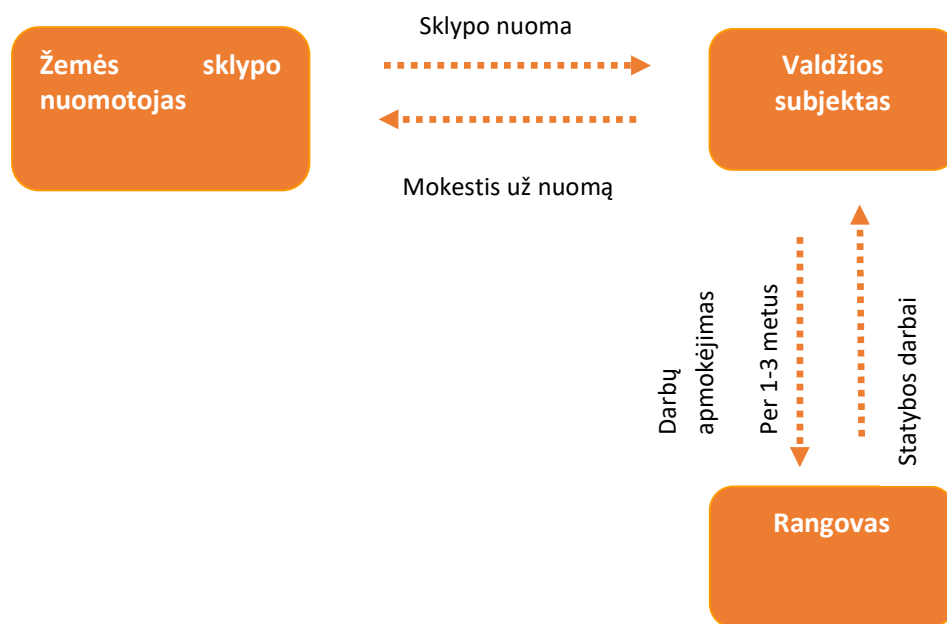
Pažymėtina, kad valdžios ir privataus subjektų partnerystės modelis tradiciškai taikomas kuriant socialinių (pajamų negeneruojančių) paslaugų infrastruktūrą bei teikiant viešąsias paslaugas, kai viešasis sektorius valdo turtą (pvz., perduoda valdymui - objekto sukūrimui ir paslaugų teikimui žemės sklypą ar pastatą/jo dalį ar kitą turtą) nuosavybės ar patikėjimo teise ir suteikia teisę savo sklype ar kitame turte (pvz., pastate) teikti viešąsias paslaugas privačiam subjektui, už tai jam mokėdama metinį atlyginimą.

Projekto įgyvendinimui šis modelis gali būti taikomas ir yra rekomenduojamas.

Iki privataus partnerio atrankos pradžios LNM ir LNDM turi išspręsti žemės sklypo projekto įgyvendinimui uždavinį¹³.

3. Tradicinė ranga

Tuo atveju, kai LNM ir/ar LNDM turėtų išsinuomoti tinkamą žemės sklypą arba jį įsigyti, siekdama pasistatyti statinį, turėtų vykdyti viešąjį pirkimą įprasta tvarka, t. y. skelbtų atvirą konkursą Projekto statybos darbams pirkti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas reglamentuoja, kad rangos teisiniai santykiai atsiranda rangovui įsipareigojant per sutartyje nustatytą terminą pastatyti pagal užsakovo užduotį statinį arba atlikti kitus statybos darbus, o užsakovas įsipareigoja sudaryti rangovui būtinas statybos darbams atlikti sąlygas, priimti darbų rezultatą ir sumokėti sutartyje nustatytą kainą. Lietuvos Respublikos mokėjimų, atliekamų pagal komercinius sandorius, vėlavimo prevencijos įstatymas¹⁴ įpareigoja užsakovą, kai jis yra viešasis subjektas, apmokėti už atliktus darbus per 30 kalendorinių dienų nuo sąskaitos gavimo arba kitą pagrįstą laikotarpį, ne ilgesnį kaip 60 dienų.

16 paveikslas. Tradicinė ranga išnuomotame žemės sklype

¹³ Žemės sklypo įsigijimo procedūros vykdomos vadovaujantis Žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamojų daiktų įsigijimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. 1036 „Dėl Žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamojų daiktų įsigijimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Minėtame teisės akte nėra numatyta galimybė įsigyti žemės sklypą VPSP viešojo pirkimo apimtyje, t.y. minėtas aprašas nesudaro prielaidų vykdyti VPSP privataus subjekto atranką neturint žemės sklypo.

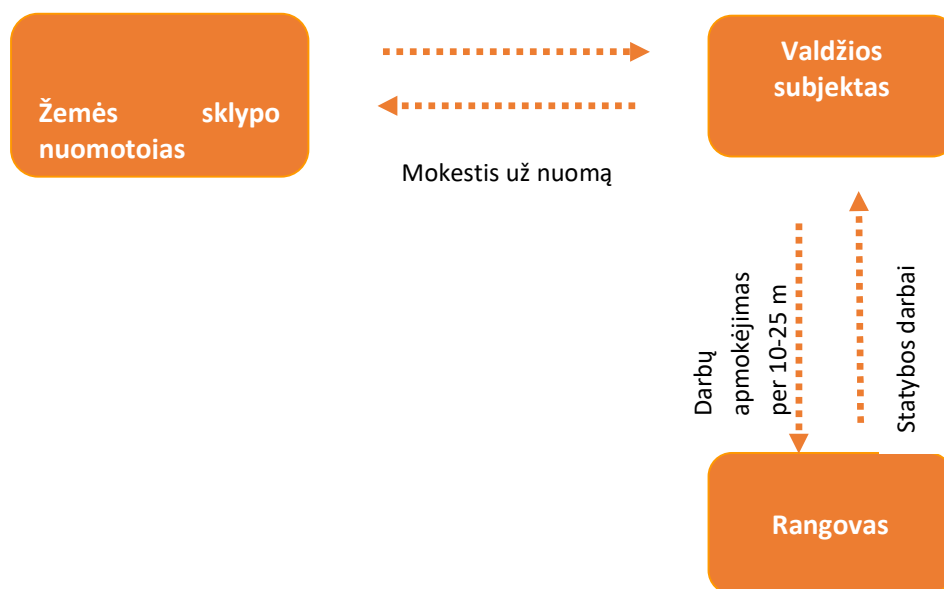
¹⁴Lietuvos Respublikos mokėjimų, atliekamų pagal komercinius sandorius, vėlavimo prevencijos įstatymas, šaltinis internete <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3DCC460F8996/zLSsHpmzYe>

Modelio tinkamumas Projektui:

Ši teisinė alternatyva galima darant prielaidą, kad LNM ir/ar LNDM turės pakankamai finansinių resursų žemės sklypo įsigijimui / nuomai bei rangos darbams apmokėti iškart po jų atlikimo (1-3 metai). Šio modelio ekonominį racionalumą būtina vertinti alternatyvą lyginant su Projekto įgyvendinimu su privačiais investuotojais (VPSP).

Pažymėtina, kad praktikoje yra bandyta įgyvendinti panašaus tipo projektus (2012 m. vykdytas Vilniaus m. savivaldybės stadiono statybos konkurencinis dialogas) apjungiant tam tikrus VPSP ir tradicinės rangos elementus, suformuojant taip vadinamą **quazi – VPSP modelį**. Šiuo atveju nebuvo perkama ilgalaikė viešoji paslauga ir privataus subjekto nebuvo prisiima objekto tinkamumo rizika, o buvo perkami tik rangos darbai rangovo pasiūlytame sklype, tačiau mokėjimas už sukurtą infrastruktūrą atliekamas per tam tikrą laiką (10-25 m.).

Privatus subjektas šiuo modeliu įsipareigoja išnuomoti viešajam sektoriui žemės sklypą 99 metams bei perduoti sukurtą objektą nuosavybės teise sumokėjus už rangos darbus visa apimtimi. Ilgalaikių mokėjimų elementas daro šį modelį unikaliu.

17 paveikslas. Ranga su ilgalaikiais mokėjimais (quazi – VPSP) išnuomotame žemės sklype

Modelio tinkamumas Projektui:

Nepaisant vykusių panašaus tipo pirkimų - ši teisinė alternatyva nėra tinkama ir nėra galima¹⁵, nes ilgalaikiai mokėjimai pagal rangos sutartį prieštarautų Mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymui, numatančiam pareigą apmokėti už atliktus darbus vėliausiai per 60 dienų.

¹⁵ Vilniaus analizuoto pirkimo modelio netinkamumas autorių diskutuotas ir vertintas su Centrine projektų valdymo agentūros ekspertais.

Projekto atveju būtų teikiamos ir paslaugos, kurių negalima vertinti tik kaip socialinių - neatlygintinių. VŽPP atveju vartotojai jiems teikiamas paslaugas gauna arba nemokamai, arba apmokestinamas paslaugas kartu finansuoja valstybė/savivaldybė, siekdama sumažinti paslaugos kainą vartotojui. Didesnė mokėjimų dalis iš viešojo sektoriaus nei iš trečiųjų šalių pajamų - vienas pagrindinių VŽPP bruožų, skiriančių jį nuo koncesijos.

1.3. Problemos ir jų atsiradimo priežastys

Viena iš problemos atsiradimo priežasčių yra tai, kad Lietuvos nacionaliniame muziejuje ir Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje saugomų kultūros vertybių skaičius kasmet didėja. Kaip pateikta 6 pav. Lietuvos nacionaliniame muziejuje eksponuojama 1,52 proc., o Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje eksponuojama 5,15 proc., visų turimų ir saugomų kultūros vertybių, t.y. didžioji dalis vertybių yra saugomos ar restauruojamos arba yra mokslinių tyrinėjimų objektas ir šiandien nėra eksponuojamos. Vertybių skaičius yra nuolat augantis, todėl saugyklų infrastruktūros klausimo aktualumas yra kasmet didėjantis. Lietuvos nacionalinis muziejus jau kelerius metus neturi galimybės priimti naujai formuojamų vertybių rinkinių ir elementų. Taip pat, kaip priežastį galima įvardinti ir tai, jog turimi muziejų pastatai yra priskirtini kultūros paveldo objektams, kuriems taikomi papildomi rekonstrukcijos reikalavimai, dėl to saugyklų įrengimas tokio tipo pastatuose yra daug sudėtingesnis ir reikalaujantis didesnio finansavimo, o rekonstravimas iki įsakyme nurodytų standartų yra techniškai sunkiai įgyvendinamas.

Problemos:

- Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus ribotos galimybės priimti naujas muziejines vertybes ir eksponatus ir tinkamai juos saugoti;
- Lietuvos nacionalinio muziejaus tinkamų sąlygų, reikalingų restauravimo procedūroms atlikti, neturėjimas.

Muziejinių vertybių ir eksponatų būklės išlaikymui svarbu, kad būtų išlaikytos tinkamos klimato sąlygos, įskaitant temperatūrą, drėgmę ir apšvietimą. Specialios klimato valdymo sistemos padeda išvengti pažeidimų, susijusių su ekstremaliomis sąlygomis. Šiandieninė infrastruktūra neleidžia užtikrinti reikalavimų, nustatytų 2023 m. kovo 31 d. LR kultūros ministro įsakyme „Dėl muziejinių rinkinių valdymo ir tvarkymo nuostatų patvirtinimo“ Nr. JV-262, atitikties.

Restauravimas suteikia galimybę išsaugoti senesnius, pažeistus arba sugedusius eksponatus. Infrastruktūra turėtų apimti ir naujausias technologines inovacijas, kurios palengvina eksponatų priežiūrą, restauravimą ir duomenų valdymą.

2. Projekto turinys

2.1. Tikslas ir uždaviniai

Projekto tikslas – užtikrinti Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų tinkamą saugojimą bei Lietuvos nacionalinio muziejaus restauravimo laboratorijos prieinamumą.

Projekto uždaviniai:

1. Užtikrinti reikiamą infrastruktūrą Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimui.
2. Užtikrinti reikiamą infrastruktūrą Lietuvos nacionalinio muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų restauravimui ir mokslinei tiriamajai veiklai.

2.2. Sąsajos su kitais projektais

Lietuvos nacionalinis muziejus įgyvendino 6 infrastruktūrinius projektus, kurių metu buvo modernizuota ir atnaujinta muziejų infrastruktūra:

- 2022 m. gruodžio mėn. atlikti Signatarų namų pagrindinio fasado (Pilies g.) tvarkomieji statybos ir tvarkybos darbai.
- 2023 m. rugpjūčio pabaigoje atlikti Lietuvos nacionalinio muziejaus Jono Šliūpo namo Palangoje (Vytauto g. 23a) tvarkybos ir tvarkomieji statybos darbai. Atlikti pastato išorės atnaujinimo darbai, diegiant energijos taupymo priemones, kurie pagerins pastato būklę ir išspręs energetinio neefektyvumo problemas. Pastatas pritaikytas asmenims turintiems judėjimo negalią.
- Pilininko namo rekonstrukcija ir ekspozicijos įrengimas (Arsenalo g. 1, Vilnius).
- Paslaugų plėtra Vilniaus piliavietėje. I-asis etapas;
- Naujojo arsenalo pastato modernizavimas ir ekspozicijos įrengimas (Arsenalo g. 1, Vilnius);
- Kosciuškos g. 1 pastato rekonstravimas pritaikant muziejinei veiklai (Buvusios areštinės pastatas).

Lietuvos nacionalinis muziejus šiuo metu pradeda vykdyti projektą „Vilniaus Jonušo Radvilos rūmų pritaikymas muziejinei veiklai“, kuriame numatytas 3 muziejų sukūrimas (užsienio šalių ir tautų menas, taikomoji dailė ir dizainas ir nacionalinė fotografija).

Lietuvos nacionalinis dailės muziejaus 2018-2023 m. įgyvendinti projektai:

- Radvilų rūmų Vilniuje (Vilniaus g. 24) renovacija;
- Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos (LIMIS) plėtros, modernizavimo ir naujų el. paslaugų projektas „Virtualus muziejus“;
- Vilniaus Jonušo Radvilos rūmų rytų paviljono ir pietų korpuso aktualizavimas;
- Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės plėtra;

- Prano Gudyno restauravimo centro pritaikymas kultūros paslaugoms.

Tiek Lietuvos nacionalinio muziejaus tiek Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus projektai parodo įvairius muziejų veiklos prioritetus, vertybes ir požiūrį į kultūrinį paveldą, švietimą ir bendravimą su visuomene. Kiekvienas įgyvendintas ir įgyvendinamas projektas yra unikalus ir yra skirtas įvairioms sritims, tačiau modernizuojant muziejų infrastruktūrą atitinkamai būtina kurti ir muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo ir restauravimo infrastruktūrą.

2.3. Tikslinės grupės ir poveikio ribos

Identifikuotos Projekto tikslinės grupės ir jų poreikiai pateikiami 7 lentelėje.

10 lentelė. Tikslinių grupių poreikių analizė.

Tikslinė grupė	Tikslinės grupės poreikiai	Lemiantys veiksniai	Grupės apimtis (lankytojų skaičius per metus)
Muziejų darbuotojai	Moderni, šiuolaikiška ir prieinama muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo ir restauravimo infrastruktūra, kuri užtikrins kultūrinių vertybių išsaugojimą ir eksponavimą;	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nepakankama Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo infrastruktūra; ▪ esamos saugyklos neatitinka nustatytų reikalavimų; ▪ kasmet didėjantis saugomų eksponatų skaičius; ▪ edukacinių užsiėmimų poreikis. 	750
Mokslininkai, tyrėjai	Moderni, šiuolaikiška ir prieinama ir atitinkanti aukščiausius reikalavimus restauravimo laboratorijos infrastruktūra mokslinei tiriamajai veiklai;	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nesanti Lietuvos nacionalinio muziejaus restauravimo laboratorijos infrastruktūra; 	1000
Vilniaus m. sav. gyventojai (vaikai iki 18 m.)	Moderni, šiuolaikiška ir prieinama muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo ir restauravimo infrastruktūra, kuri užtikrins kultūrinių vertybių išsaugojimą ir eksponavimą;	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nepakankama Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo infrastruktūra; ▪ Esamos saugyklos neatitinka nustatytų reikalavimų; 	157 656*50 proc. = 78 828
Vilniaus m. sav. gyventojai (18 m. ir vyresni)	Moderni, šiuolaikiška ir prieinama muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo ir restauravimo infrastruktūra, kuri užtikrins kultūrinių	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nesanti Lietuvos nacionalinio muziejaus 	

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Tikslinė grupė	Tikslinės grupės poreikiai	Lemiantys veiksniai	Grupės apimtis (lankytojų skaičius per metus)
	vertybių išsaugojimą ir eksponavimą;	restauravimo laboratorijos infrastruktūra;	
Turistai, vienadieniai lankytojai iš kitų regionų	Moderni, šiuolaikiška ir prieinama muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo ir restauravimo infrastruktūra, kuri užtikrins kultūrinių vertybių išsaugojimą ir eksponavimą;	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kasmet didėjantis saugomų eksponatų skaičius; ▪ edukacinių užsiėmimų poreikis. 	157 656*10 proc. = 15 766
Nacionaliniai lankytojai	Moderni, šiuolaikiška ir prieinama muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo ir restauravimo infrastruktūra, kuri užtikrins kultūrinių vertybių išsaugojimą ir eksponavimą;		157 656*25 proc. = 39 414
Užsienio turistai	Moderni, šiuolaikiška ir prieinama muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo ir restauravimo infrastruktūra, kuri užtikrins kultūrinių vertybių išsaugojimą ir eksponavimą;		157 656*15 proc. = 23 648

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Aukščiau pateiktoje lentelėje pateiktos Projekto tiesioginės ir netiesioginės tikslinės grupės ir jų poreikiai. Visos projekto tikslinės grupės turi projekte vienokius ar kitokius interesus / poreikius, o Projekto socialinė ekonominė nauda būtų skirta jiems tenkinti.

Apibrėžiant Projekto apimtį, konstatuotina, jog tiesioginę Projekto tikslinę grupę sudaro muziejų darbuotojai ir mokslininkai, tyrėjai, o netiesioginę - Vilniaus miesto gyventojai, turistus, vienadieniai lankytojai ir edukacinių užsiėmimų dalyviai.

2.4. Projekto organizacija

Projekto naudotojai bus Lietuvos nacionalinis muziejus ir Lietuvos nacionalinis dailės muziejus, kurie abu yra pavaldūs Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai. Už sukurtos infrastruktūros projektavimą, sukūrimą, o vėliau - eksploataciją ir priežiūrą būtų atsakinga Muziejų paskirta projekto valdymo komanda, o Projektą įgyvendinant VPSP būdu - privatus investuotojas.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Dviejų muziejų poreikių konsolidavimas yra rekomenduotinas įvertinus tai, jog Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus ekspozicijos sudaro ženkliai bendro Lietuvos muziejų valdomo ekspozicijų dalį. Kitose studijose¹⁶ minėta užsienio šalių praktika patvirtina kooperavimosi naudą: centralizuotos saugyklos modelis dažniausiai vystomas kartu su kompetencijų centru. Tokiu būdu užtikrinama ne tik muziejinių vertybių saugojimo, bet ir jų priežiūrai reikalingų funkcijų kokybė. Be to, toks modelis patrauklus valdymo aspektu, nes pagrindinės funkcijos sutelkiamos vienoje vietoje, Vilniaus regione.

Atsižvelgiant į tai, kad Projektu yra konsoliduojami dviejų subjektų poreikiai, tikslinga (LR kultūros ministerijai pritarus projekto įgyvendinimui) LNM ir LNDM sudaryti detalią jungtinės veiklos sutartį (iki Projekto tikslingumo tvirtinimo LR Vyriausybėje), pagal kurią būtų aptarti atsakomybės pasidalinimo principai.

Jungtinės veiklos sutartis turi numatyti sprendimų priėmimo tvarką (pvz., kas priima ir kas tvirtina sprendimus), ginčų sprendimo priemones (pvz., ginčų sprendimo komisijos), finansinio ir intelektualinio indėlio į projektą apimtis, pasitraukimo sąlygas (pvz., atvejus, kada viešasis subjektas gali vienašališkai pasitraukti iš projekto), netesybas dėl esminių įsipareigojimų nesilaikymo (vėlavimo priimti sprendimus, deleguoti asmenis).

Nors konsoliduotų LNM ir LNDM poreikį tenkinančio Projekto įgyvendinimui galėtų būti skiriamas ir trečiasis asmuo (pvz., Kultūros infrastruktūros centras) arba jį vykdyti gali ir pati LR kultūros ministerija, tačiau dėl LNM ir LNDM specifikos ir esančių žmogiškųjų resursų, **rekomenduojama Projektą vykdyti patiems muziejams (viešojo pirkimo ir partnerystės sutarties sudarymą deleguojant vienam iš jų).**

Atsižvelgiant į tai, kad didesnė apimtis poreikių Projekte sudarytų LNM reikalinga infrastruktūra, rekomenduojama, kad LNM ir LNDM bendroje jungtinės veiklos sutartyje Projekto savininko (kituose etapuose - viešojo pirkimo procedūras vykdytojo) rolę šalys deleguotų LNM¹⁷. Įvykdžius VPSP atrankos procedūras LNM taptų partnerystės sutarties šalimi su privačiu partneriu, tuo tarpu LNDM taptų sukurtos infrastruktūros naudotojais pagal sudarytą jungtinės veiklos sutartį.

Už Projekto metu sukurtų rezultatų kontrolę būtų atsakingi LNM ir LNDM arba juose specialiai sukurta Projekto priežiūros grupė.

11 lentelė. Lietuvos nacionalinio muziejaus rekvizitai

Pavadinimas	Lietuvos nacionalinis muziejus
Teisinė forma	Valstybės biudžetinė įstaiga
Įstaigos kodas	190756849
Veiklos vykdymo adresas	Arsenalo g. 1, LT-01143, Vilnius
Darbuotojų skaičius	282

Šaltinis: Rekvizitai.lt

¹⁶ LR kultūros ministerijos Galimybių studija „Nacionalinės muziejinių vertybių saugyklos poreikio ir alternatyvų analizė“, 2021 m.

¹⁷ 2022 m. CPVA užsakymu rengtos „VPSP būdo taikymo tvarumo gerinimo studijos“ metu Autorių vykdyta VPSP projektus finansuojančių bankų apklausa parodė, kad komerciniai bankai nefinansuotų projektų, kuriuose būtų skirtingi mokėtojai (VPSP metinį mokestį mokėtų atskiri subjektai), paminėdami, kad priešingu atveju prašytų arba solidarios atsakomybės arba papildomos centrinės valdžios garantijos.

12 lentelė. Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus rekvizitai

Pavadinimas	Lietuvos nacionalinis dailės muziejus
Teisinė forma	Valstybės biudžetinė įstaiga
Įstaigos kodas	190756087
Veiklos vykdymo adresas	Didžioji g. 4, LT-01128, Vilnius
Darbuotojų skaičius	439

Šaltinis: Rekvizitai.lt

Projektas yra tiesiogiai susijęs tiek su Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus strateginiais plėtros ir veiklos tikslais, tiek su tiesioginėmis veiklos funkcijomis.

2.5. Paslaugos pokyčio rezultatas

Įgyvendinus projekto uždavinį, planuojami pasiekti kiekybiniai rezultatai, kuriuos bus galima nesudėtingai išmatuoti lyginant juos su pradine situacija.

13 lentelė. Projektu siekiami minimalūs rezultatai.

Problema	Pagrindinės priežastys	Siekiami minimalūs rezultatai
Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus ribotos galimybės priimti naujas muziejines vertybes ir eksponatus ir tinkamai juos saugoti	Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus esamas muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo infrastruktūros dydis neatitinka poreikio.	Lietuvos nacionalinio muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų Saugojimo infrastruktūra – 9 700 kv. m. ¹⁸
	Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus esama muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo infrastruktūros kokybė neatitinka nustatytų reikalavimų.	Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų Saugojimo infrastruktūra – 8 300 kv. m. ¹⁹
Lietuvos nacionalinio muziejaus tinkamų sąlygų, reikalingų restauravimo procedūroms atlikti, neturėjimas.	Lietuvos nacionalinio muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų restauravimo ir mokslinės tiriamosios veiklos infrastruktūra neatitinka poreikio.	Lietuvos nacionalinio muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų restauravimo ir mokslinės tiriamosios veiklos infrastruktūra 2 000 kv. m.

Šaltinis: sudaryta Autorių.

¹⁸ Detalų ploto apskaičiavimą žr. 3.3.1 skyriuje.

¹⁹ Detalų ploto apskaičiavimą žr. 3.3.1 skyriuje.

3. Galimybės ir alternatyvos

3.1. Esamos situacijos aprašymas

Bendras LNDM pastatų plotas sudaro 40 249 m². Iš jų, ekspozicijų plotas - 11 399 m², saugyklų plotas 5 214 m². Visas kitas plotas 23 636 m² plotas yra: administracinės patalpos, konferencijų salė, P. Gudyno restauravimo centro patalpos, LIMIS centro patalpos, biblioteka, archyvas, leidybos centro patalpos, parodų įrengimo dirbtuvės, lankytojų aptarnavimo patalpos, įvairios sandėliavimo patalpos, rūbinės, fojė, koridoriai, tualetai ir kt. pagalbinės patalpos. Iš turimų 5 214 m² saugyklų ploto Projektu būtų atlaisvinamos 2 527 m² ploto patalpos, kurios pagal savo paskirtį ir charakteristikas nėra tinkamos saugykloms (žr. lentelę žemiau).

Kaip nurodyta 1.1.5 skyriuje, papildomos vertybių Saugojimo infrastruktūros poreikis sudaro 8 300 m²

LNM pastatų plotas sudaro 24 892 m², iš jų: ekspozicijų plotas 8 731 m², nuosavų saugyklų plotas 2 930 m², administracinės patalpos 2 630 m², bendro naudojimo patalpos 8 563 m², istorinių pastatų liekanos ir nugriauti pastatai - 29 m², remontuojamos patalpos - 2010 m²²⁰. Visos LNM saugykloms naudojamos patalpos yra netinkamos šiai paskirčiai²¹, ir Projektu numatomos atlaisvinti. **Kaip nurodyta 1.1.5 skyriuje, papildomos vertybių Saugojimo infrastruktūros poreikis 9 700 m², poreikis restauravimo centrui 2 000 m².**

Atlaisvinamų ir, iš jų, panaudojamų plotų ekspozicijoms suvestinė kiekvienam iš Muziejų pateikiama lentelėje žemiau.

14 lentelė. Atlaisvinamos erdvės Projekto įgyvendinimo atveju.

Muziejaus	Muziejus	Plotas	Atlaisvinamas plotas ekspozicijoms	Argumentai
Kosciuškos g. 3 Korpusas 01	LNM	1058,19	1058,19	Esamos saugyklos užpildytos. Minimalus ploto rezervas. Dalis eksponatų saugoma ne saugyklose, ar blogos būklės saugyklose. Dalis eksponatų saugoma blogos būklės saugyklose ir netinkamoje saugojimui įrangoje. Naudojamos patalpos neatitinka saugykloms keliamų reikalavimų.
Senojo arsenalo šiaurinis korpusas	LNM	113,33	113,33	
Senojo arsenalo vakarinis korpusas	LNM	165,03	165,03	
Kosciuškos g. 3 Korpusas 02 cokolis	LNM	533,12	533,12	
Naujasis arsenalas	LNM	521,59	521,59	
Atlaisvinamos laikinos saugyklos	LNM	538,31	0	Laikini statiniai - angarai

²⁰Žr. Priedą Nr. 3. LNM patalpų sąrašas.

²¹ Plačiau reikalavimai saugykloms pateikiami 3.3.1 skyriuje.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Muziejaus	Muziejus	Plotas	Atlaisvinamas plotas ekspozicijoms	Argumentai
Liaudies meno saugyklos. Verkių rūmai, Žaliųjų ežerų g. 49, 12200 Vilnius, (patalpų panaudos sutartis 5 m.)	LNDM	800 kv. m (Verkiuose) Prieš tai buvo 1800 kv. m. patalpos panaudos sutartimi Gerosios Vilties 10A	0	Verkių rūmai yra kultūros paveldo objektas. Patalpos yra gautos LNDM pagal panaudos sutartį 5 metams. Jos yra avarinės būklės, reikalingas remontas. Jei sutartis būtų tęsiama, po remonto ten galėtų būti įrengta dvarų interjerų ekspozicija. Jeigu sutartis nebus tęsiama – turėsime problemą, jog reikės ieškoti vėl naujos vietos saugykloms, nes LNDM tokių laisvų patalpų nėra.
Taikomosios dailės ir dizaino rinkinių saugyklos, Arsenalo g. 3A	LNDM	1350	1350	TDDM patalpos nepritaikytos eksponatų saugojimui. Nėra klimato kontrolės sistemos, neįrengta gaisro gesinimo sistema. Patalpoms reikalingas remontas ir renovacija. Po renovacijos ten galėtų likti dalis saugyklų, dalis patalpų galėtų būti panaudota inventoriaus ir parodinės įrangos sandėliavimo patalpoms įrengti (ko dabar visiškai nėra), dalis patalpų galėtų būti skirta edukacinių klasių įrengimui, nes dabar edukaciniai užsiėmimai vyksta visiškai tam nepritaikytose patalpose (pereinamuose koridoriuose)
Vaizduojamosios dailės rinkiniai (tapyba, skulptūra, tarpdisciplininis menas), esančios Bokšto g. 5, Konstitucijos pr. 22, Vilniaus g. 24, Vilniuje; Prano Domšaičio galerija Klaipėdoje (ekspوناتai laikomi ir kieme, ir kitose sandėliavimo patalpose).	LNDM	500	500	Tarpdisciplininio meno rinkinys dar tik pradamas formuoti, bet jis sparčiai pildosi ir tai yra didelių matmenų objektai, instaliacijos. Šio rinkinio ekspوناتai kol kas išskirstyti po įvairias saugyklas NDG. Planuojamos naujos saugyklos vaizduojamosios dailės tapybos rinkiniams tiesiog „nukrautų“ dabartinės saugyklas NDG, kur ekspوناتai jau sandėliuojami ant grindų, tarpuose tarp stelažų, atlaisvintų dalį administracinio pastato Bokšto 5 patalpų, kuriose numatoma įrengti kabinetus darbuotojams. O skulptūros ekspوناتams rengiamose saugyklose būtų saugoma didžiagabaritė skulptūra, kuri dabar sandėliuota Manieže (planuojama RR rekonstrukcija), įvairiose pašiūrese RR ir Klaipėdos Domšaičio galerijoje, deponuotos įvairiose institucijose.
Pastatas – Taikomios dailės ir dizaino muziejus (TDDM)*	LNDM	677	677	Patalpos nėra tinkamos saugyklų paskirčiai.
Iš viso:		6 257	4 918	

Šaltinis: Sudaryta Autorių pagal LNDM, LNM duomenis.

Bendrai, Muziejų poreikiams reikalinga 20 000 m² Saugojimo infrastruktūra (įskaitant saugyklas, restauravimo centrą, pagalbines patalpas, administracines patalpas).

Šios apimties įgyvendinimui šiandien nei LNM, nei LNDM neturi tinkamo žemės sklypo. Atitinkamai 2023 spalio mėn. LNM vardu buvo nusiųsti raštai dėl galimybės gauti tinkamą Projekto įgyvendinimui sklypą šiems subjektams: Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos, Vilniaus miesto savivaldybės administracijai, Vilniaus rajono savivaldybės administracijai. **Projektui tinkamą 3,52 sklypą, esantį Metalo g. 20, Vilnius pasiūlė Vilniaus miesto savivaldybės administracija.**

3.2. Galimos projekto veiklos

Pagal 2.1. skyriuje iškeltus Projekto uždavinius bei siekiamus minimaliu rezultatus, sudaromas visų Projekto galimų veiklų sąrašas – „ilgasis veiklų sąrašas“ (žr. 15 lent.).

15 lentelė. Projekto galimos veiklos („ilgasis veiklų sąrašas“).

Projekto uždaviniai	Galimos veiklos („ilgasis veiklų sąrašas“)
Užtikrinti reikiamą infrastruktūrą Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimui.	<ul style="list-style-type: none"> • statyti naują (ar kelis statinius) statinį (tradicinė ranga arba VPSP būdu) • rekonstruoti esamą (-us) pastatą (-us) (atlikti konversiją) (tradicinė ranga arba VPSP būdu) • nuomotis reikiamą infrastruktūrą • įsigyti jau pastatytą infrastruktūrą • įsigyti stelažus ir kitą saugojimo įrangą saugykloms ir restauravimo centro įrangą • išsinuomoti papildomas trūkstamas patalpas • atlikti išsinuomotos arba pastatytos infrastruktūros techninę priežiūrą, einamąjį remontą ir reinvesticijas savo jėgomis • išsinuomotos arba pastatytos infrastruktūros techninės priežiūros, einamojo remonto ir reinvesticijų vykdymui pasitelkti rangovą arba privatų partnerį
Užtikrinti reikiamą infrastruktūrą Lietuvos nacionalinio muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų restauravimui ir mokslinei tiriamajai veiklai.	

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Alternatyvų analizei atlikti sudarytas veiklų sąrašas atitinka problemos apimtį, investavimo tikslus, viešosios paslaugos teikimo galimybes.

3.3. Alternatyvų sudarymas

3.3.1. Techniniai reikalavimai

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Muziejinių vertybių saugojimas, tvarkymas, restauravimas yra griežtai reglamentuotas. Pagrindinis dokumentas, apibrėžiantis muziejinių vertybių saugojimą ir tvarkymą, yra 2023 m. kovo 31 d. LR kultūros ministro įsakymas „Dėl muziejinių rinkinių valdymo ir tvarkymo nuostatų patvirtinimo“ Nr. JV-262 (toliau – Įsakymas). Šiame įsakyme, be reikalavimų muziejinių vertybių tvarkymui, detalai apibrėžiami reikalavimai ir muziejų saugyklų patalpoms.

Pagrindiniai reikalavimai muziejų saugyklų patalpoms yra šie²²:

- visų muziejinių vertybių saugyklų durys turi būti rakinamos (raktu, elektroniniu raktu-kortele, magnetine kortele, PIN kodu ar kitais būdais). Jei nėra galimybės užtikrinti muziejinių vertybių saugyklų rakinimo kontrolės, durys papildomai plombuojamos atsakingo rinkinių kuratoriaus arba rinkinių saugotojo spaudu;
- visų muziejinių vertybių saugyklų durys turi būti numeruotos;
- visų muziejinių vertybių saugyklų durys turi būti iš ugniai atsparios medžiagos;
- visos muziejinių vertybių saugyklos turi turėti topografinius jose saugomų muziejinių vertybių sąrašus, kuriuose nurodyta muziejinių vertybių saugojimo vietos informacija turi sutapti su LIMIS nurodyta muziejinių vertybių saugojimo vietos informacija;
- išskirtinę kultūrinę vertę turinčių muziejinių vertybių saugojimo vietos turi būti paženklintos UNESCO 1954 m. Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos skiriamuoju simboliu (angl. *Blue Shield*);
- muziejinių vertybių saugyklų patalpose negali būti numatyta nuolatinė rinkinių kuratoriaus ir (ar) rinkinių saugotojo darbo vieta;
- muziejuje turi būti numatyta patalpa naujai įsigytoms ir (ar) iš parodų sugrąžintoms ar atsivežtoms muziejinėms vertybėms apžiūrėti, prieš perkeliančias į saugyklas arba ekspozicines erdves;
- muziejuose, kuriuose yra galimybė įrengti dezinfekavimo kamerą, ji turi būti įrengta atskiroje patalpoje;
- muziejuje turi būti įrengta patalpa, skirta užterštoms muziejinėms vertybėms izoliuoti, kurioje muziejinės vertybės gali būti ir dezinfekuojamos;
- muziejinės vertybės iš tauriųjų metalų ir brangakmenių turi būti saugomos nedegiose spintose arba seifuose, kurie plombuojami atsakingo muziejaus darbuotojo.

Bendrieji muziejinių vertybių saugojimo reikalavimai yra šie²³:

- saugyklų įranga turi būti pritaikyta kiekvienos rūšies muziejinėms vertybėms;
- trūkstant saugyklų, įvairiarūšės muziejinės vertybės gali būti saugomos vienoje patalpoje, pagal medžiagas, dydį ir svorį sudėtos į atskiras spintas arba lentynas;
- toje pačioje patalpoje saugoti skirtingų mikroklimato sąlygų reikalaujančias muziejines vertybes yra draudžiama;
- toje pačioje spintoje ar lentynoje saugoti smulkias ir stambias, skirtingo apšvietimo ir drėgmės reikalaujančias muziejines vertybes yra draudžiama;
- saugoti muziejines vertybes spintose, stelažuose ar vitrinose, pagamintose iš nelaminuotų medienos drožlių (MDP), medienos plaušų (MPP), orientuotų skiedrų (OSB), vidutinio tankio medienos plaušų (MDF), didelio tankio medienos plaušo (HDF) plokščių ir faneros, yra draudžiama;

---

²² 2023 03 31 LR Kultūros ministro įsakymas Dėl muziejinių rinkinių valdymo ir tvarkymo nuostatų patvirtinimo Nr. JV-262.

²³ Ten pat.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

- muziejines vertybes saugoti ant palangių, arti šildymo arba šaldymo prietaisų, ventiliacijos angų arba įrenginių, intensyviai naudojamų perėjimų, lauko durų, padidintos vibracijos zonose yra draudžiama;
- atvirai saugyklose saugomas muziejines vertybes (baldus, skulptūras, neglazūrotą porcelianą, drabužius, iškamšas ir kt.) būtina uždengti orui pralaidžiomis medžiagomis;
- muziejines vertybes statant ant grindų ar kabinant ant išorinių patalpos sienų, būtinas tarpinis izoliacinis sluoksnis;
- dedant muziejines vertybes į stelažus, lentynas, vitrinas, ant platformų ar kitų paviršių, būtina įvertinti muziejinių vertybių svorį, dydį, įrangos tvirtumą bei jos išlaikomą svorį;
- naujai įgytas ir (ar) parvežtas iš parodų muziejines vertybes, būtina izoliuoti, kruopščiai apžiūrėti, reikalui esant, išvalyti, dezinfekuoti ir tik tuomet grąžinti į numatytas vietas saugyklose;
- muziejinių vertybių stabilumui užtikrinti būtina naudoti papildomas apsaugos priemones: atramas, dėžes, dėklus, aplankus, dangalus ir kt.;
- muziejinių vertybių kabinimo ir tvirtinimo priemonės parenkamos individualiai, įvertinant muziejinės vertybės specifines ypatybes, svorį ir formatą;
- muziejinių vertybių pritvirtinimui yra draudžiama naudoti metalinius smeigtukus, adatas, sąvaržėles, vinis bei lipniąsias juostas, klijuoti netinkamais klijais (PVA, kanceliariniais, silikatiniais, cianakriliniais ir kt.).

Muziejų saugykloms taikomi ir griežti mikroklimato reikalavimai, tarp kurių²⁴:

- muziejų saugyklų ir ekspozicinių erdvių patalpose turi būti palaikoma pastovi aplinkos temperatūra ir santykinis oro drėgnis: temperatūra apie $T + 18$ °C; vidurkinis santykinis oro drėgnis apie RH–50 %;
- leistini paros rodiklių svyravimai saugyklose ir ekspozicinėse erdvėse: oro temperatūros $T \pm 2$ °C, santykinio oro drėgnio RH ± 5 %. Leistini metiniai rodiklių svyravimai saugyklose ir ekspozicinėse erdvėse neturi viršyti: oro temperatūros $T \pm 5$ °C, santykinio oro drėgnio RH ± 10 %. Muziejuose, kuriuose muziejinės vertybės eksponuojamos lauko ekspozicijose, šios nuostatos nėra taikomos;
- kompleksškai saugant muziejines vertybes aplinkos temperatūros ir santykinio oro drėgnio režimas turi būti parenkamas kiekvienu individualiu atveju, atsižvelgiant į muziejines vertybes sudarančias medžiagas ir jų būklę;
- muziejinių vertybių saugyklų ir ekspozicinių erdvių oro temperatūra ir santykinis oro drėgnis turi būti nuolat matuojami, kaupiami bei registruojami. Tuo tikslu naudojami mechaniniai ir (ar) skaitmeniniai temperatūros ir santykinio oro drėgnio matavimo, kaupimo ir registravimo prietaisai, kurie periodiškai kalibruojami akredituotose metrologijos laboratorijose;
- muziejinių vertybių saugyklų ir ekspozicinių erdvių oro temperatūros ir santykinio oro drėgnio parametrų stebėseną ir duomenų analizę muziejuose atlieka rinkinių kuratoriai ar rinkinių saugotojai, ar specialiai tam paskirtas darbuotojas;
- mikroklimato duomenų analizę būtina atlikti bent du kartus per metus – prieš prasidedant šildymo sezonui ir jam pasibaigus. Oro temperatūros ir santykinio oro drėgnio duomenys bei analizės ataskaitos saugomos muziejuje ne trumpiau kaip penkerius metus;
- tinkamam oro temperatūros ir santykinio oro drėgnio režimui palaikyti, nesant centralizuoto mikroklimato valdymo sistemos ar kai ji nėra pakankamai efektyvi, gali būti naudojami drėkintuvai, drėgmės surinkėjai, šildytuvai, oro kondicionieriai;
- Muziejines vertybes iš skirtingų medžiagų saugant ir (ar) eksponuojant kartu, apšviestumas turi būti parenkamas atsižvelgiant į pažeidžiamiausias muziejinių vertybių medžiagas. Būtina atsižvelgti į

---

²⁴ Ten pat.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

suminį (kumuliatyvų) šviesos poveikį, todėl kiekvienai muziejinių vertybių rūšiai (pagal medžiagas) privalo būti apskaičiuojama metinė apšviestumo vertė ir jos laikomasi.

Pagal nustatytus reikalavimus, muziejų saugyklose taip pat turi būti mažinama cheminė oro tarša, muziejinių vertybių saugyklų ir ekspozicinių erdvių ventilacijos sistemoje įrengiant specialius, cheminius teršalus sulaikančius ir (ar) absorbuojančius, filtrus o saugyklų įrangai, patalpų remontui ir priežiūrai naudojant chemiškai stabilias ir inertiškas medžiagas. Be cheminės, turi būti mažinama ir biologinė tarša, saugyklų patalpas valant pagal poreikį sausai dulkių siurbliu ir drėgnai, pasirenkant ekologiškas valymo priemones be chloro, rūgščių, amoniako ir kitų šarmų, ftalatų, dažų, kvapiklių, perfluorintų cheminių junginių, fosfatų ir kt.; šluoti patalpas draudžiama. Muziejinių vertybių saugyklose ir ekspozicinėse erdvėse turi būti įrengiama efektyvi vėdinimo sistema su specialiais oro filtrais, sulaikančiais biologinę taršą. Ventiliuojamo oro srauto greitis neturi viršyti 0,15 m/s. Saugyklose turi būti įdiegta kenkėjų kontrolės sistema ir (ar) programa. Skraidantiems vabzdžiams naikinti gali būti naudojamos insekticidinės lempos (lipnūs spąstai be nuodų), vabzdžių gaudyklės (lipnios juostos), sintetinių piretroidų turintys preparatai (vabzdžių sanaujų vietoms išpurkšti ir sunaikinti).

Įsakyme papildomai detalai reglamentuojama:

- tapybos muziejinių vertybių saugojimas ir priežiūra;
- muziejinių vertybių iš popieriaus saugojimas ir priežiūra;
- muziejinių vertybių iš medžio saugojimas ir priežiūra;
- muziejinių vertybių iš porceliano, fajanso ar keramikos saugojimas ir priežiūra;
- muziejinių vertybių iš metalo saugojimas ir priežiūra;
- foto medžiagos muziejinių vertybių saugojimas ir priežiūra;
- muziejinių vertybių iš tekstilės ir odos saugojimas ir priežiūra;
- zoologijos ir gamtos muziejinių vertybių saugojimas ir priežiūra;
- archeologinių radinių saugojimas ir priežiūra.

Atskirai įsakyme reglamentuojami muziejinių vertybių konservavimo ir restauravimo reikalavimai.

Visi aukščiau aprašyti reikalavimai yra svarbūs sudarant ir analizuojant galimų veiklų rinkinius.

Atsižvelgiant į 1.1.5 skyriuje pateiktą poreikių analizę, Projekto tikslą bei uždavinius, Muziejų specialistai kartu su Autoriais parengė reikalavimus saugyklų infrastruktūrai.

16 lentelė. LNMD saugyklų dalies reikalavimai²⁵.

Eil. Nr.	Patalpų paskirtis	Kv. m.	Bendri reikalavimai	Spec. reikalavimai
1.	Darbuotojų ofisas/ fotolaboratorija	200	Kabinete ne daugiau kaip 4 žmonės, 1 žmogui ne mažiau, kaip 10 kv. m. ploto darbo vietai įrengti, kartu su baldais	Reikalinga virtuvėlė, posėdžių kambarys
2.	Atviro tipo saugyklos	300	Bendra patalpa su eksponavimo įranga	
3.	Sandėliavimo patalpa	800	Bendra patalpa su stelažais	
4.	Saugyklos	6 600	Patalpų suskirstymas: 1. Liaudies meno rinkiniams su spintomis, stelažais, lentynomis;	

²⁵ Šaltinis: Sudaryta Autorių pagal LNMD pateiktą informaciją.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Patalpų paskirtis</i>	<i>Kv. m.</i>	<i>Bendri reikalavimai</i>	<i>Spec. reikalavimai</i>
			2. Vaizduojamosios dailės tapybos rinkiniams su stumdomų tinklinių stelažų įranga;	
			3. Vaizduojamosios dailės skulptūros rinkiniams su stelažų įranga;	
			4. Planuojamam naujam tarpdisciplininio meno rinkiniui su stelažų įranga;	
			5. Taikomosios dailės rinkiniams su stelažų įranga	
5.	Apsauginis bunkeris ypatingai vertingiems eksponatams	300	Bendra patalpa su saugojimo įranga	
6.	Bendros patalpos (apsauga ir kita ūkinė veikla)	100	3 atskiros patalpos su įranga	
	Viso vidaus patalpų ploto poreikis:	8 300*		

*WC, darbo vietos ir kitos pagal teisės aktus reikalingos patalpos bus identifikuojamos projektavimo metu ir bus įskaičiuotos į bendrą plotą.

17 lentelė. LNM saugyklų dalies reikalavimai²⁶.

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Patalpų paskirtis</i>	<i>Kv. m.</i>	<i>Bendri reikalavimai</i>	<i>Spec. reikalavimai</i>
1.	Restauravimo centras:	2 000		
1.1.	Restauravimo centro dirbtuvės	1 200	Pagal patalpų, reikalingų LNM restauravimo centrui aprašą (pridedama atskiru priedu)	
1.2.	Restauravimo centro karantininė/sandėliavimo patalpa	800	1. Ekspонатų apžiūros patalpa su stelažų įranga - 200 kv. m; 2. Izoliatorius ir dezinfekavimo kamera su stelažų įranga - 100 kv. m 3. Ekspонатų laikino saugojimo patalpa su stelažų įranga - 400 kv. m; 4. Speciali patalpa ūkio inventoriui su stelažų įranga - 100 kv. m.	
2.	Darbuotojų ofisas/ skaitmeninio centro	500	Kabinete ne daugiau kaip 4 žmonės, 1 žmogui ne mažiau, kaip 10 kv. m. ploto darbo vietai įrengti, kartu su baldais	Reikalinga virtuvėlė, posėdžių kambarys

²⁶ Šaltinis: Sudaryta Autorių pagal LNM pateiktą informaciją.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Patalpų paskirtis</i>	<i>Kv. m.</i>	<i>Bendri reikalavimai</i>	<i>Spec. reikalavimai</i>
3.	Atviro tipo saugyklos	300	Bendra patalpa su eksponavimo įranga	
4.	Sandėliavimo patalpa	850	Bendra patalpa su stelažais	
5.	Saugyklos	7 650	Patalpų suskirstymas: 1. istorijos ir archeologijos rinkiniams su stelažų įranga ; 2. etnografijos ir numizmatikos rinkiniams su stelažų įranga; 3. ikonografijos rinkiniams, su stelažų įranga; 4. Archeologiniams rinkiniams su stelažų įranga	
6.	Apsauginis bunkeris ypatingai vertingiems eksponatams	300	Bendra patalpa su saugojimo įranga	
7.	Bendros patalpos (apsauga ir kita ūkinė veikla)	100	3 atskiros patalpos su įranga	
Viso vidaus patalpų ploto poreikis:		11 700*		

*WC, darbo vietos ir kitos pagal teisės aktus reikalingos patalpos bus identifikuojamos projektavimo metu ir bus įskaičiuotos į bendrą plotą.

Šalia saugyklų erdvių, kaip būtinos, nurodomos ir papildomos patalpos. LNDM atveju, saugyklų erdvės nurodomos 16 lentelės 2, 4 ir 5 pozicijose, papildomai nurodant plotą darbuotojų ofisui, sandėliavimo patalpai, bendroms patalpoms.

LNM atveju, saugyklų erdvės nurodomos 17 lentelės 3, 5 ir 6 pozicijose, papildomai nurodant plotą darbuotojų ofisui, sandėliavimo patalpai, bendroms patalpoms. Taip pat, nurodomas minimalus reikalingas plotas restauravimo centrui. Detalesni reikalavimai restauravimo centro patalpai pateikiami 8 priede prie šio IP.

Tolesnės analizės pagalba bus identifikuoti veiklų rinkiniai, leidžiantys pasiekti aukščiau nurodytos infrastruktūros prieinamumą.

3.3.2. Veiklų rinkiniai

Šiame skyriuje pateikiami kriterijai, kurie padės suformuoti trumpąjį Projekto veiklų sąrašą iš Projekto galimų veiklų, kurios buvo įvardytos 3.2. skyriuje. Kriterijai yra suformuluoti atsižvelgiant į Projekto kontekstą, sprendžiamą problemą, finansuojamų veiklų pobūdį ir kitas aplinkybes. Projekto veiklų vertinimo kriterijai yra šie:

- veiklos aktualumas;
- veiklos poveikis problemos sprendimui;
- veiklos įgyvendinimo trukmė;

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

- veiklos investicijos ir sąnaudos;
- veiklos rizika.

Pateiktų Projekto veiklų vertinimo kriterijų pagrindu bus atrinktos tinkamiausios veiklos ir sudarytas trumpasis Projekto veiklų sąrašas.

Šiame skyriuje pateikiamas atskirų Projekto veiklų, pateiktų 3.2. skyriuje, įvertinimas. Pagal pasirinktus kriterijus vertinama kokybiniu vertinimu kiekviena veikla atskirai, suteikiant tokius balus:

- 1 – vertės įvertinimas labai blogas (visiškas neatitikimas poreikiams);
- 2 – blogas (neatitikimas poreikiams);
- 3 – vidutinis (dalinis atitikimas poreikiams);
- 4 – geras (atitikimas didžiąjai daliai poreikių);
- 5 – labai geras (visiškas atitikimas poreikiams).

Susumavus kiekvieno kriterijaus balus, yra gaunamas suminis veiklos balas, kuris vertinamas taip:

- 0-5 – veiklos įvertinimas labai blogas (visiškas neatitikimas poreikiams);
- 6-10 – blogas (neatitikimas poreikiams);
- 11-15 – vidutinis (dalinis atitikimas poreikiams);
- 16-20 – geras (atitikimas didžiąjai daliai poreikių);
- 21-25 – labai geras (visiškas atitikimas poreikiams).

Veiklos, įvertintos 21 ir daugiau balų, bus nagrinėjamos toliau ir įtraukiamos į veiklų trumpąjį sąrašą bei bus įtrauktos į Projekto įgyvendinimo alternatyvas.

18 lentelėje pateikiamas Projekto veiklų vertinimas. Vertinamos 3.2. skyriuje nurodytos veiklos. Šios 18 lentelės viršutinėje eilutėje pateikiamas kiekvienos atskiros veiklos įvertinimas balais, esančioje žemiau – vieno ar kito įverčio suteikimo argumentai.

18 lentelė. Projekto veiklų vertinimas.

Veikla ir jos suminis įvertinimas (kuris pateikiamas virš veiklos)	I kriterijus: aktualumas	II kriterijus: poveikis problemos sprendimui	III kriterijus: įgyvendinimo trukmė	IV kriterijus: investicijos ir sąnaudos	V kriterijus: rizika
23	5	5	3	5*	5*
Statyti naują (ar kelis statinius) statinį (tradicinė ranga arba VPSP būdu)	Naujos infrastruktūros statyba išspręstų šio trūkumo problemą.	Veikla spręstų esamas problemas ir prisidėtų prie poreikių įgyvendinimo.	Įgyvendinimo trukmė vidutinė, ilgi planavimo etapai.	Investicijos būtų ženklios. Investiciją įgyvendinant VPSP būdu – minimalios.	Rizika dėl kainos pokyčių vidutinė, dėl veiklos neatitikimo poreikiams – žema dėl kompleksinio VPSP konkurso proceso, kurio metu parenkamas labiau viešojo subjekto poreikius atitinkantis sprendimas. Investiciją įgyvendinant VPSP

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Veikla ir jos suminis įvertinimas (kuris pateikiamas virš veiklos)	I kriterijus: aktualumas	II kriterijus: poveikis problemos sprendimui	III kriterijus: įgyvendinimo trukmė	IV kriterijus: investicijos ir sąnaudos	V kriterijus: rizika
					būdu – rizika iš esmės perduodama privačiam subjektui.
9	1	1	3	2*	2*
Rekonstruoti esamą (-us) pastatą (-us) (atlikti konversiją) (tradicinė ranga arba VPSP būdu)	Veikla atitinka poreikį. Tačiau Muziejai bei apklausti valstybinį NT valdantys subjektai tokio rekonstruotino pastato neturi ²⁷ .	Veikla spręstų esamas problemas ir prisidėtų prie poreikių įgyvendinimo. Apklausti valstybinį NT valdantys subjektai tokio rekonstruotino pastato neturi.	Įgyvendinimo trukmė vidutinė, ilgi planavimo etapai.	Investicijos būtų ženklios, priklausytų ir nuo pasirinkto objekto rekonstrukcijai. Esamus pastatus rekonstruoti iki įsakyme nurodytų reikalavimų lygio gali techniškai neįgyvendinama. Investiciją įgyvendinant VPSP būdu – minimalios.	Rizika dėl kainos pokyčių vidutinė, dėl veiklos neatitikimo poreikiams – vidutinė. Investiciją įgyvendinant VPSP būdu – rizika iš esmės perduodama privačiam subjektui. Galimi apribojimai dėl esamo objekto konfigūracijos ir kitų techninių suvaržymų.
6	0	1	1	2	2
Nuomotis reikiama infrastruktūrą	Išsinuomoti reikiamos infrastruktūros objektų galimybės rinkoje nėra ²⁸ .	Veiklos poveikį problemos sprendimui sunku įvertinti, nes neaišku, kokiomis priemonėmis ir būdais šią veiklą vykdyti (nėra nuomos objekto).	Įgyvendinimo trukmė neapibrėžta, teisinių mechanizmų išsinuomoti nesamą turtą vykdančios nuomos	Investicijos nedidelės, tačiau neapibrėžtos.	Rizika dėl kainos pokyčių ženkli, dėl veiklos neatitikimo poreikiams – taip pat ženkli (nes nėra tiksliai reikalingos infrastruktūros rinkoje).

²⁷ 2023 metų rugsėjį LNM buvo išsiųsta užklausa Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos, Vilniaus miesto savivaldybės administracijai, Vilniaus rajono savivaldybės administracijai dėl sklypo arba patalpų suteikimo / perleidimo.

²⁸ 2023 rugsėjo mėn. buvo apklausti 5 rinkos dalyviai – vystytojai ir brokeriai, kurių buvo paprašyta įvertinti galimybę išsinuomoti reikalavimus atitinkančią infrastruktūrą. Gauti 3 respondentų (SILA CAPITAL, REAL GAME, UAB EIKA) atsakymai, kuriuose nurodoma, jog objektas rinkoje nėra prieinamas, o anksčiausiai gali būti sukurtas per 18-24 mėn.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Veikla ir jos suminis įvertinimas (kuris pateikiamas virš veiklos)	I kriterijus: aktualumas	II kriterijus: poveikis problemos sprendimui	III kriterijus: įgyvendinimo trukmė	IV kriterijus: investicijos ir sąnaudos	V kriterijus: rizika
			konkursą– nėra ²⁹ .		
9	0	2	2	2	3
Įsigyti jau pastatytą infrastruktūrą	Veikla poreikį atitiktų tik iš dalies, nes tokios pastatytos infrastruktūros mieste nėra.	Veikla poreikį atitiktų tik iš dalies, tokios pastatytos infrastruktūros mieste nėra.	Įgyvendinimo trukmė neapibrėžta.	Investicijos didelės ir sunkiai prognozuojamos.	Rizika dėl kainos pokyčių nedidelė, dėl veiklos neatitikimo poreikiams – ženkli, dėl to, jog tikimybė, jog rinka pasiūlys tiksliai poreikius atitinkančią jau pastatytą infrastruktūrą, yra mažai tikėtina.
21	5	3	4	5*	4*
Įsigyti stelažus ir kitą saugojimo įrangą saugykloms ir restauravimo centro įrangą	Nauja įranga aktuali tinkamam vertybių saugojimui ir restauravimui.	Veikla spęstų esamas problemas tik kompleksiškai su papildomų arba naujų patalpų prieinamumo užtikrinimu..	Įgyvendinimo trukmė nėra ilga.	Investicijos būtų ženklios. Investiciją įgyvendinant VPSP būdu – minimalios.	Rizika dėl kainos pokyčių vidutinė, dėl veiklos neatitikimo poreikiams – žema. Investiciją įgyvendinant VPSP būdu – rizika iš esmės perduodama privačiam subjektui.
9	2	2	1	2	2
Įsinaumoti papildomas trūkstamas patalpas	Ši veikla panaši į nuomos veiklą. Iš dalies toks LNM modelis jau taikomas, bet jis problemos nesprendžia.	Veikla problemą spęstų tik iš dalies, kadangi: i) esamų vertybių saugojimo sąlygos iš principo neatitinka reikalavimų, ii)	Įgyvendinimo trukmė neapibrėžta.	Investicijos sunkiai prognozuojamos, Papildomos investicijos būtų reikalingos infrastruktūros pritaikymui.	Rizika dėl kainos pokyčių ženkli, dėl veiklos neatitikimo poreikiams – ženkli.

²⁹ Vadovaujantis Žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamojų daiktų įsigijimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. 1036 „Dėl Žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamojų daiktų įsigijimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ išnuomotas gali būti „esamas“ turtas. Nesamo turto nuomos procedūros nėra minėtu teisės aktu reglamentuojamos, todėl būtų taikomis LR viešųjų pirkimų įstatymo ir LR investicijų įstatymo nuostatos. Atsižvelgiant į tai, kad pastato unikalių poreikių (angl. „Build To Suit“) projektavimas, sukūrimas ir suteikimas naudojimui bei jo priežiūra atitiktų VPSP sąvoką, toks modelis turėtų būti vykdomas vadovaujantis VPSP projektų vykdymo procedūromis.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Veikla ir jos suminis įvertinimas (kuris pateikiamas virš veiklos)	I kriterijus: aktualumas	II kriterijus: poveikis problemos sprendimui	III kriterijus: įgyvendinimo trukmė	IV kriterijus: investicijos ir sąnaudos	V kriterijus: rizika
		kompleksiškai nuomotis viso ploto nėra galimybės / pasiūlos rinkoje; iii) vertybių saugojimas keliose vietose neužtikrina efektyvios logistikos, darbo su jomis, restauravimo, eksponavimo proceso, tai augintų transporto ir DU kaštus.			
12	2	3	3	2	2
Atlikti išsinuomotos arba pastatytos infrastruktūros techninę priežiūrą, einamąjį remontą ir reinvesticijas savo jėgomis	Šiuo metu tokia veikla vykdoma esamose patalpose, kurios naudojamos saugyklų funkcijai. Saugyklų tech. priežiūra nėra pagrindinė muziejaus veikla.	Veikla yra kompleksinio infrastruktūros prienamumo užtikrinimo veiklos sudedamoji dalis. Muziejai galėtų šią veiklą vykdyti, tačiau reikėtų samdyti dedikuotą personalą, dalį iš jo – galimai nepilnų etatų pagrindu.	Įgyvendinimo trukmė vidutinė. Reikėtų sukaupti žinias (<i>know – how</i>) specifinio turto tech. priežiūroje, sutelkti žmogiškuosius resursus.	Investicijos nedidelės. Didelės nuolatinės išlaidos. Sudėtingas jų planavimas ir biudžetavimas.	Rizika dėl kainos pokyčių vidutinė, dėl veiklos neatitikimo poreikiams – vidutinė. Pagrindinė rizika dėl žmogiškųjų išteklių kaštų pokyčių ir prienamumo, kasmetinių išlaidų biudžetavimo.
21	5	5	5	3	3
Išsinuomotos arba pastatytos infrastruktūros techninės priežiūros, einamojo remonto ir reinvesticijų vykdymui pasitelkti rangovą arba privatų partnerį	Tokia veikla būtų aktuali naujai pastatytoje / išsinuomotoje infrastruktūroje. Išsinuomotose patalpose LNM tokią veiklą perka šiuo metu, bet tai apima mažą ploto dalį.	Veikla yra kompleksinio infrastruktūros prienamumo užtikrinimo veiklos sudedamoji dalis. Pasirinkę šią veiklą, Muziejai išvengtų dedikuoto personalo samdymo, kitos Muziejams netipinės veiklos	Įgyvendinimas galimas tiek esamam turtui, tiek naujai infrastruktūrai.	Įvykdžius korektiškas pirkimo procedūras, kaštai rinkos sąlygas, tačiau būtų ženklius.	Rizika dėl kainos pokyčių vidutinė, dėl veiklos neatitikimo poreikiams – minimali.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Veikla ir jos suminis įvertinimas (kuris pateikiamas virš veiklos)	I kriterijus: aktualumas	II kriterijus: poveikis problemos sprendimui	III kriterijus: įgyvendinimo trukmė	IV kriterijus: investicijos ir sąnaudos	V kriterijus: rizika
--	--------------------------	--	-------------------------------------	---	----------------------

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

* - Projektą įgyvendinant VPSP būdu.

Suvestinis veiklų vertinimo rezultatas pateikiamas 19 lentelėje.

19 lentelė. Galimų projekto veiklų vertinimo rezultatas.

23	statyti naują (ar kelis statinius) statinį (tradicinė ranga arba VPSP būdu)
9	rekonstruoti esamą (-us) pastatą (-us) (atlikti konversiją) (tradicinė ranga arba VPSP būdu)
6	nuomotis reikiamą infrastruktūrą (su įranga)
9	įsigyti jau pastatytą infrastruktūrą
9	išsinuomoti papildomas trūkstamas patalpas (su įranga)
21	įsigyti stelažus ir kitą saugojimo įrangą saugykloms ir restauravimo centro įrangą
12	atlikti išsinuomotos arba pastatytos infrastruktūros techninę priežiūrą, einamąjį remontą ir reinvesticijas savo jėgomis
21	išsinuomotos arba pastatytos infrastruktūros techninės priežiūros, einamojo remonto ir reinvesticijų vykdymui pasitelkti rangovą arba privatų partnerį

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Atsižvelgiant į Projekto tikslus veika „įsigyti stelažus ir kitą saugojimo įrangą saugykloms ir restauravimo centro įrangą“ yra prijungtina prie veiklų „Statyti naują (ar kelis statinius) statinį (tradicinė ranga arba VPSP būdu)“ ir „Rekonstruoti esamą (-us) pastatą (-us) (atlikti konversiją) (tradicinė ranga arba VPSP būdu)“.

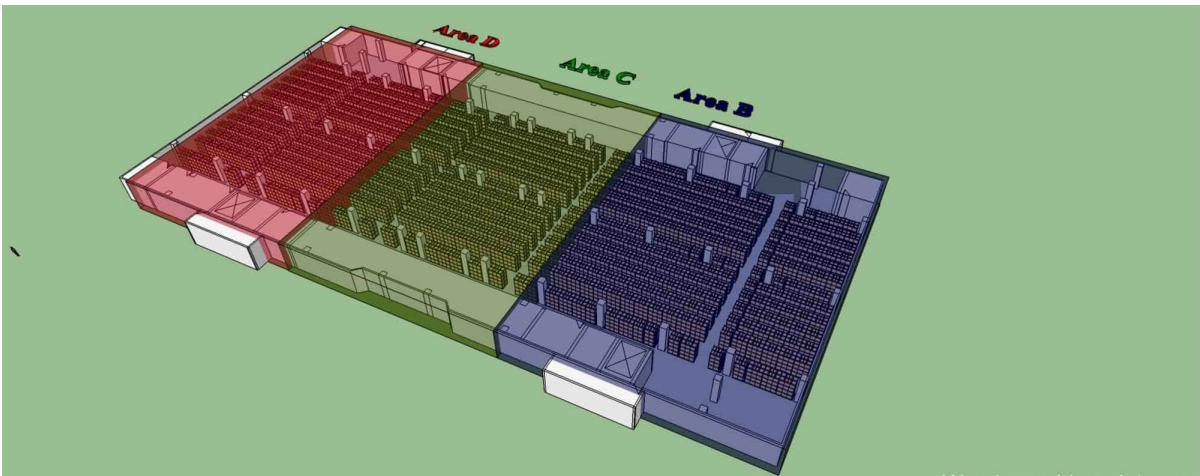
Aukščiau atlikta analizė parodė, jog esamos infrastruktūros rekonstrukcija, rinkoje nesančios infrastruktūros nuoma arba įsigijimas negalimi. Todėl, atmetus šias veiklas kaip netinkamas, bei atlikus aukščiau nurodytą veiklų apjungimą, bei atsižvelgiant į IP metodiką tolesniuose vertinimuose paliekama analizuoti tik viena alternatyva, susidedanti iš žemiau pateikto veiklų rinkinio.

I Alternatyva – „Infrastruktūros sukūrimas ir eksploatacija“ veiklų rinkinys:

- statyti naują (ar kelis statinius) statinį (tradicinė ranga arba VPSP būdu);
- įsigyti stelažus ir kitą saugojimo įrangą saugykloms ir restauravimo centro įrangą;
- pastatytos infrastruktūros techninės priežiūros, einamojo remonto ir reinvesticijų vykdymui pasitelkti rangovą arba privatų partnerį.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

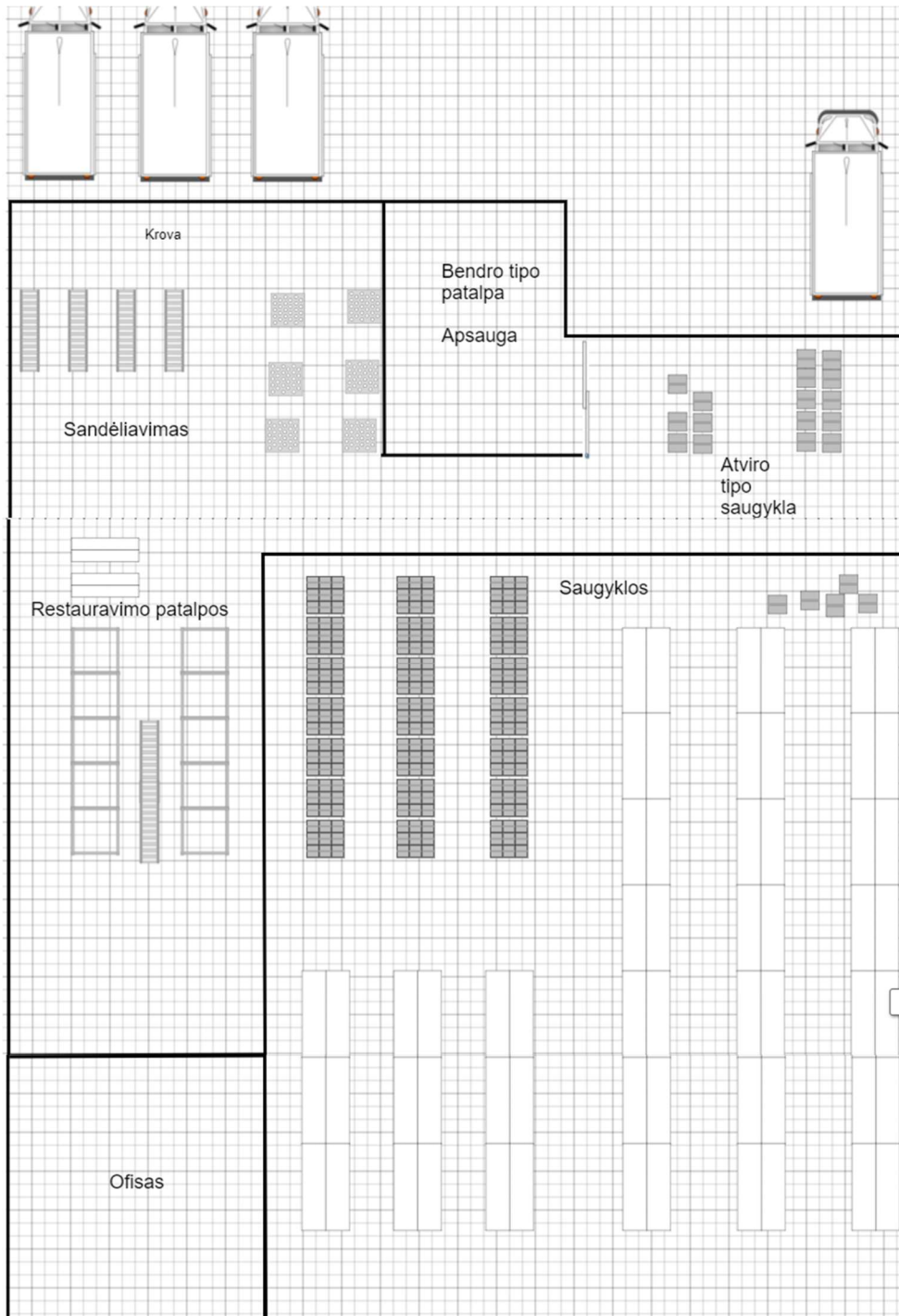
Alternatyvos analizės vizualumui Autorių komanda parengė tipinio Objekto principines schemas, pateikiamas žemiau.

18 paveikslas. Objekto principinė funkcinė schema.

D zona – restauravimo centras; C zona – bendros patalpos (daruotojai, apsauga, atviros saugyklos, sandėliavimas, bunkeris); B zona – saugyklos.

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

19 paveikslas. Objekto principinė vidaus išdėstymo schema.

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

3.4. Analizės metodo pasirinkimas

Projekto įgyvendinimo alternatyvos įvertinimas atliekamas SNA metodu, t.y. investicijų efektyvumas vertinamas palyginant projektui įgyvendinti reikalingas sąnaudas su investicijų sukuriama socialine-ekonomine nauda. Investicijos planuojamos esamos paslaugos apimties išplėtimui, kokybės esminiam pokyčiui.

4. Finansinė analizė

Atsižvelgiant į įrangos (tie stelažų, tiek restauravimo centro įrangos) specifiškumą, ir į faktą, jog didžiąja dalimi į eksponatų saugojimo erdves galės patekti tik Muziejų personalas, stelažų ir restauravimo centro įrangos tech. priežiūra ir aptarnavimas tampa techniškai apribotų ir sudėtingu. Tai pat, restauravimo centro įrangos, dėl jos specifiškumo, įgijimo ir priežiūros perdavimas privačiam subjektui gali nepagrįstai išauginti projekto kaštus. Todėl siūloma, jog VPSP projekto apimtyje už stelažų nupirkimą, montavimą ir priežiūrą visu sutarties laikotarpiu būtų atsakinga perkančioji organizacija. Atitinkamai, VPSP skaičiuoklėje išlaidos už stelažų ir restauravimo centro įsigijimą, priežiūrą bei atnaujinimą yra nevertinamos³⁰.

4.1. Projekto ataskaitinis laikotarpis

Nagrinėjamo Projekto ataskaitinis laikotarpis buvo apibrėžtas atsižvelgiant į ekonominės veiklos sektorių (toliau – EVS) ir į ekonomiškai pagrįstą Projektu kuriamo ilgalaikio turto eksploatavimo trukmę. Atsižvelgiant į tai, kad Projektu kuriamo ilgalaikio turto eksploatavimo trukmė yra ilga, o sukurtos infrastruktūros naudingo tarnavimo laikas pagal specialistų rekomendacijas iki laikotarpio, kuomet formuojasi poreikis Objekto kapitaliniam remontui yra 12-15 metų, siūlomas Projekto ataskaitinis laikotarpis bei partnerystės sutarties trukmė – 18 metų, kuomet 3 metus būtų vykdomos investicijos, o 18 metų vykdymas Objekto eksploatavimas.

4.2. Finansinė diskonto norma

Atsižvelgiant į tai, kad Projektas yra inicijuojamas viešosios institucijos, yra naudojama CPVA metodikoje rekomenduojama 3 proc. reali diskonto norma (rekomenduojama diskonto norma viešojo tipo projektams).

4.3. Projekto lėšų srautai

4.3.1. Projekto investicijos

Siekiant objektyviai įvertinti planuojamus Objekto statybos kaštus, buvo remtasi dviem šaltiniais – rinkos kainos indikacija bei Sistela įkainiais. Rinkos įkainius pateikė nekilnojamojo turto vystomo bendrovė „Eika“. Šios bendrovės vienetinais įkainiais buvo remtasi įvertinant Objekto statybos kaštus. Bendrovė taip pat pateikė ir galimą sklypo kainos įvertį, tačiau, siekiant objektyvumo sklypo įsigijimo kaštai buvo vertinami nepriklausomai.

Baldų ir LNDM stelažų kaštai buvo vertinama remiantis UAB Eikos pasiūlymu.

LNM specifinių stelažų kaštai buvo vertinami remiantis mobilių stelažų tiekėjo UAB Montvega pasiūlymu. Restauravimo centro kaštus pateikė LNM, remdamiesi panašaus P. Gudyno restauravimo centro, įrengto LNDM, kaštais.

Kaip matome iš 20 lentelės, remiantis rinkos dalyvio indikacija, investicijų be sklypo suma siekia 51,34 mln. EUR su PVM.

---

³⁰ Konvertuojant IP skaičiuoklę į PP skaičiuoklę darb. INV I33:I36, darb. SAN F5:F7, darb. SN F16 laukai persiskaičiuoja automatiškai, ir darb. 7.1 perkėlus reikšmes, IP skaičiuoklė tampa PP skaičiuokle

20 lentelė. Objekto investicijų apskaičiavimas.

Eil. Nr.	Darbų ir išlaidų aprašymai	Kiekis, plotas m ²	Tūris	Sistela įkainis	A++ koefic.	Kiti koefic.	Sistela įkainis, su PVM	Rinkos tiekėjo įkainis, su PVM
1	Sklypas	1						Nevertinama
2	Projektavimas	20 000					1 250 513 €	1 936 000 €
3	Restauravimo centras	2 000	12000	155,48 ³¹	1,15	1,2	2 574 749 €	4 477 000 €
4	Darbuotojų ofisas	700	2450	323,51 ³²	1,15	1,3	1 184 936 €	1 778 700 €
5	Atviro tipo saugyklos	600	3600	131,55 ³³	1,15	1,3	708 002 €	1 234 200 €
6	Sandėliavimo patalpa	1 600	9600	131,55	1,15	1,3	1 888 006 €	3 291 200 €
7	Saugyklos	14 300	85800	131,55	1,15	1,3	16 874 050 €	29 415 100 €
8	Apsauginis bunkeris	600	3600	286,98 ³⁴	1,15	1,3	1 544 526 €	1 742 400 €
9	Bendros patalpos	200	1200	131,55	1,15	1,3	236 001 €	435 600 €
10	Baldai	1,64					626 078 €	626 078 €
11	Stelažai LNDM	1 921					1 161 903 €	1 161 903 €
12	Stelažai LNM	7 650					3 239 775 €	3 239 775 €
13	Restauravimo centro įranga	1					2 000 000 €	2 000 000 €
	Iš viso:						33 288 539 €	51 337 956 €

Šaltinis: Sudaryta Autorių pagal Sistela ir rinkos įkainius.

Siekiant objektyvumo, remiantis 3.3.1 skyriuje nurodytais reikalavimais pastatų aukščiams buvo apskaičiuoti pastatų tūriai bei įvertinti Sistela įkainiai skirtingų tipų pastatams, vertinant 1 m³ įkainius. Taip pat, remiantis Sistela metodika, buvo pritaikyti: 1,15 koeficientas dėl A++ energetinio efektyvumo klasės reikalavimų bei 1,3 koeficientas dėl papildomų aukštos įrengimo kokybės reikalavimų (atsparumas kariniams veiksams, temperatūrinių ir drėgmės režimų užtikrinimas ir kt.).

Šiuo metodu įvertinta Objekto statybos sąmata su projektavimu sudaro 33,29 mln. EUR su PVM.

Įvertinus abiem metodais apskaičiuotą investicijų biudžeto vidurkį, tolesnei analizei naudojama investicijų suma sudaro 42,31 mln. EUR su PVM, iš kurių projektavimas sudaro 1,59 mln. EUR, įranga – 7,03 mln. EUR. Vertinant investicijas laike, planuojama, jog pirmaisiais metais bus patirtos projektavimo sąnaudos bei 5% statybų sąnaudų biudžeto, antraisiais metais – 35% statybų biudžeto, trečiaisiais metais 60% statybų biudžeto ir įrangos įsigijimo sąnaudos.

³¹ Sistela įkainis, 2023 04 redakcija, gamybos, pramonės pastatai.

³² Sistela įkainis, 2023 04 redakcija, administraciniai pastatai.

³³ Sistela įkainis, 2023 04 redakcija, sandėliavimo pastatai.

³⁴ Sistela įkainis, 2023 04 redakcija, spec. paskirties pastatai.

21 lentelė. Objekto investicijos.

Eil. Nr.	Darbų ir išlaidų aprašymai	Mato vnt.	Kiekis	Su PVM
1	Sklypas	m2	-	Nevertinama
2	Projektavimas	m2	20 000	1 593 257 €
3	Restauravimo centras	m2	2 000	3 525 874 €
4	Darbuotojų ofisas	m2	700	1 481 818 €
5	Atviro tipo saugyklos	m2	600	971 101 €
6	Sandėliavimo patalpa	m2	1 600	2 589 603 €
7	Saugyklos	m2	14 300	23 144 575 €
8	Apsauginis bunkeris	m2	600	1 643 463 €
9	Bendros patalpos	m2	200	335 800 €
10	Baldai	vnt.	1	626 078 €
11	Stelažai LNDM	kmpl.	1	1 161 903 €
12	Stelažai LNM	kmpl.	1	3 239 775 €
13	Restauravimo centro įranga	kmpl.	1	2 000 000 €
	Viso:			42 313 247 €

Šaltinis: Sudaryta Autorių pagal Sistela ir rinkos įkainius.

Atsižvelgiant į 1.2. skyriuje pateiktą teisinę analizę, vertinama, jog Objektui tinkamas sklypas bus patikėjimo teise gautas iki projekto pradžios („nuliniais“ Projekto metais).

Pagal planuojamą Objekto plotą (20 000 m²) vertinant, jog dauguma patalpų planuojama I aukšte, vertinamas maksimalus užstatymo poreikis – 28 571 m². Atsižvelgiant į maksimalų galimą užstatymo tankumą sandėliavimo / pramonės paskirties pastatams bei įvertinus 10% rezervą, vertinamas sklypo dydis 3,14 ha. Atlikus rinkos apžvalgą, identifikuoti apie 15 reikalavimus (vertinamas dydis virš 1 ha – tik rinkos kainai įvertinti) atitinkančių sklypų, iš kurių atmetus dalį objektų dėl lokacijos trūkumų, kainos analizei palikti 7 objektai, pagal kurių 1 a. kainą apskaičiuotas vidutinis reikalingas investicijų biudžetas sklypui, sudarantis 1,45 mln. EUR su PVM.

22 lentelė. Investicijų į sklypą, jei jos būtų vykdomos, vertinimas.

Reikalingas I a. plotas		20 000
Užstatymo tankumas		0,7
Minimalus sklypo plotas		28 571
Rezervas		10%
Vertinamas sklypo plotas		314,3
Rinkos apžvalga:	1 a. kaina	Apskaičiuota sklypo kaina
1 objektas³⁵	901	283 171
2 objektas³⁶	6382	2 005 771
3 objektas³⁷	6000	1 885 714

³⁵ <https://www.aruodas.lt/sklypai-vilniuje-dobrovoles-k-parduodami-ha-komercines-paskirties-11-1334099/>

³⁶ <https://www.aruodas.lt/sklypai-vilniuje-salininkuose-salininku-g-parduodamas-zemes-sklypas-sandeliavimo-11-1324649/>

³⁷ <https://www.aruodas.lt/sklypai-vilniuje-aukstuosiuose-paneriuose-sandeliu-g-sklypo-paskirtis-pramonės-ir-sandeliavimo-11-1268110/>

4 objektas ³⁸	3006	944 743
5 objektas ³⁹	2140	672 571
6 objektas ⁴⁰	2913	915 514
7 objektas ⁴¹	5280	1 659 429
	Vidurkis	1 195 273
	Su PVM	1 446 281

Šaltinis: Sudaryta Autorių pagal rinkos įkainius.

Tačiau, atsižvelgiant į 2024 m. balandžio mėn. iš LNM gautą informaciją, jog sklypas bus Muziejų bus gaunamas neatlygintinai, tam nepatiriant papildomų išlaidų, IP skaičiuoklėje sklypo įsigijimo sąnaudos vertinamos 0 EUR. Atitinkamai, jei Projektas būtų įgyvendinamas VPSP būdu, gautas sklypas nuomos pagrindais suteikiamas naudoti privačiam subjektui.

4.3.2. Investicijų likutinė vertė

Vertinant investicijų likutinę vertę, atsižvelgiama į CVPA metodikos rekomendacijas dėl fizinio nusidėvėjimo laikotarpio viešiesiems pastatams (statomam naujam pastatui likutinė vertė apskaičiuojama taikant viešojo sektoriaus ilgalaikio materialiojo turto nudėvėjimo normatyvus, kadangi periodiškai IP numatytos reikšmingos pastato būklę palaikančios reinvesticijos ir priežiūros išlaidos – 764,8 tūkst. EUR per metus be PVM. Atsižvelgiant į tai, jog numatomos ženklios reinvesticijos bei infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos, rinkamasi 70 metų nusidėvėjimo laikotarpis statybų vertei. Atitinkamai, įrangai pasirenkama 20-ties metų nusidėvėjimo laikotarpis.

Įvertinus aukščiau nurodytas nusidėvėjimo normas, apskaičiuota investicijų likutinė vertė sudaro – 28,23 mln. EUR.

4.3.3. Projekto veiklos pajamos

Projektu sukuriamoje infrastruktūroje pajamų generavimas nėra numatomas. Tačiau atlaisvinus plotus muziejų ekspozicijoms bei parodoms, bus sukuriama socialinė – ekonominė nauda, kuri yra įvertinta šio IP 5 skyriuje.

Taip pat, padidėjus lankytojų skaičiui, atlaisvintos ekspozicijų pastatuose sukurs prielaidas gauti papildomas pajamas. Tačiau tai netiesioginis Projektu pasiekiamas rezultatas, kuris čia nėra vertinamas.

4.3.4. Projekto veiklos išlaidos

Projekto veiklos išlaidas sudarys sukurto komplekso eksploataciniai bei būklės palaikymo kaštai.

Vertinant projektuojamo Objekto komunalinius kaštus (energetika, vanduo bei nuotėkos), pasitelkus šios srities ekspertus⁴² buvo įvertinti tipiniai spec. sandėliavimo / gamybos paskirties pastato energetiniai

³⁸ <https://www.aruodas.lt/sklypai-vilniuje-liepkalnyje-paliepiu-g-vilnius-liepkalnis-paliepiu-g-11-1333355/>

³⁹ <https://www.aruodas.lt/sklypai-vilniuje-salininkuose-katiliskiu-g-parduodamas-ha-komercines-paskirties-11-1324089/>

⁴⁰ <https://www.aruodas.lt/sklypai-vilniuje-moletu-pl-komercines-paskirties-sklypas-moletu-pl-ties-11-1299938/>

⁴¹ <https://www.aruodas.lt/sklypai-vilniuje-aukstuosiuose-paneriuose-krautuviu-g-parduodamas-03409-ha-sklypas-su-statybos-11-1208017/>

⁴² Statybos inžinierių konsultantų biuras, UAB

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

vartojimai (šildymas, elektra) bei vandens ir nuotėkų vartojimai 1 kvadratiniam metrui. Šiuos Objekto resursų vartojimus dauginant iš atitinkamų resursų vnt. įkainių gautos Objekto energetinės sąnaudos eurais.

23 lentelė. Objekto eksploataavimo išlaidos, EUR.

	A++ klasė, 1 m2 per metus	Kaina, Eur	Išlaidymas per metus, su PVM
Šildymas, mWh	0,060	65,10 ⁴³	94 525 €
Elektra, mWh	0,022	150,00	79 860 €
Vanduo, nuotėkos m3	0,450	1,71 ⁴⁴	18 622 €
Iš viso, su PVM:			193 007 €

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Siekiant kompleksiškai įvertinti objekto eksploataavimo, administravimo bei kitas sąnaudas, vykdam 3.2. skyriuje nurodytą veiklų analizę, 2023 rugsėjo mėn. buvo apklausti 5 rinkos dalyviai, kurių buvo paprašyta nurodyti 1 m2 įkainį, į kurį būtų įskaičiuota:

- techninės priežiūros;
- mikroklimato užtikrinimo (valdymo)
- apsaugos,
- teritorijos priežiūros
- Interneto ir IT išlaidų
- patalpų draudimo
- šiukšlių išvežimo
- einamojo remonto;
- reinvesticijų;
- bendrų erdvių valymo;
- teritorijos priežiūros;
- bei kitos nenumatytos sąnaudos.

Reikalavimai reinvesticijoms buvo keliami šie:

- **baldams ir įrangai** - jog visi intensyviai dėvimi baldai ir įranga būtų tinkami naudoti dar 3 metus, arba intensyviai dėvimi baldų ir įrangos elementai būtų pakeisti naujais;
- **pastatui** keliami reikalavimai jog visiško nusidėvėjimo terminas būtų artimas **70 metų**.

Iš 5 apklaustų rinkos dalyvių atsakymus pateikė 3: UAB Sila Capital, UAB Real Game ir UAB Eika. Kiekvienam iš Objekto patalpų tipui tiekėjų buvo išskiriamas 1 m2 tech. priežiūros ir einamojo remonto bei reinvesticijų įkainis. Vertinant Objekto sąnaudas, buvo įvertintas šių tiekėjų įkainių vidurkis, bei apskaičiuota metinių sąnaudų suma.

24 lentelė. Objekto techninės priežiūros, administravimo, ein.remonto ir reinvesticijų išlaidos, EUR.

⁴³ <https://chc.lt/lt/silumos-kainos-verslui/160/2023-m.-rugsejo-men.-silumos-kainos-verslui:822>

⁴⁴ <https://www.vv.lt/imonems/paslaugu-kainos/>

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

	SILA Capital	Real Game	Eika	Mėn. prižiūros remonto reinvesticijų kaina, EUR 1 kv. m. be PVM[1]	tech. ir bei
Restauravimo centro dirbtuvės	4,5	3	3	3,50	
Restauravimo centro karantininė/sandėliavimo patalpa	3,5	3	3	3,17	
Darbuotojų ofisas/ skaitmeninio centras	3,5	3	3	3,17	
Atviro tipo saugyklos	3,5	3	3	3,17	
Sandėliavimo patalpa	3,5	3	3	3,17	
Saugyklos	3,5	3	3	3,17	
Apsauginis bunkeris ypatingai vertingiems eksponatams	3,5	3	3	3,17	
Bendros patalpos (apsauga ir kita ūkinė veikla)	3,5	3	3	3,17	
Visas Objektas, per metus be PVM:				764 800 €	
Visas Objektas, per metus su PVM:				925 408 €	
Faktinės LNM nuomos ir eksploataavimo sąnaudos, su PVM⁴⁵				-126 280 €	

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Atlikus aukščiau nurodytą analizę, gautas rezultatas - 925 408 EUR metinės tech. priežiūros, pastato administravimo ir einamojo remonto sąnaudos bei reinvesticijų suma su PVM. Kadangi vertinama, jog bus įsigyjama kompleksinė paslauga, į kurią įeis visos išvardintos dedamosios, atskirai tech. prižiūrėtojų, inžinierių ir kitų specialistų etatų skaičius nevertinamas. Rinkos dalyviai nurodė, jog **vidutiniškai iš šios sumos 65% išlaidų priskiriama pastato ir jo inžinerinių sistemų priežiūrai ir reinvesticijoms, ir 35% įrangos priežiūrai bei reinvesticijoms.**

Taip pat, kadangi Objekte bus palaikomas specialus drėgmės, temperatūros bei dulkių valymo režimas, nenumatomas standartinis (tradicinis) viso Objekto valymas. Numatoma bendrųjų erdvių (koridoriai, WC patalpos) tradicinis valymas ir teritorijos bazinė priežiūra. Pačių saugyklų specifinė valymo veikla vykdoma keletą kartų per metus.

Dalis Objekto priežiūros darbų įeis į kompleksinę eksponatų priežiūros veiklą, kurią vykdys muziejų darbuotojai, ir ši veikla nuo Objekto administravimo bus atskirta. Tokiu atveju, Objekto tech. priežiūros sąnaudos mažėtų apie 5-7% (t.y. 38 – 55 tūkst. EUR), tačiau toks pats biudžetas turėtų būti alokuojamas papildomiems Muziejų saugyklų Objekte darbuotojų etatams, arba perkelti etatus iš šiuo metu vykdomų eksponatų saugojimo lokacijų.

Projektą įgyvendinant tradicinės rangos būdu, vertinama ir faktiškai patiriamų LNM nuomos sąnaudų sumažėjimas – 126,3 tūkst. EUR per metus.

Siekdama įgyvendinti VPSP būdu, perkančioji organizacija perduotų Objekto (be baldų, stelažų ir restauravimo centro įrangos) techninės priežiūros ir administravimo veiklą Privačiam operatoriui, kuris užtikrintų infrastruktūros prieinamumo paslaugas viso Projekto laikotarpio eigoje. Tuo pačiu perkančiajai

⁴⁵ Šaltinis: LNM.

organizacijai pavyktų išvengti netipinės veiklos vykdymo, o Privatus subjektas iki pat sutarties pabaigos būtų suinteresuotas kokybišku Objekto sukūrimu bei efektyviu paslaugų teikimu.

4.3.5. Projekto mokesčiai

Nors numatoma perkančioji organizacija – Lietuvos nacionalinis muziejus turi PVM mokėtojo statusą, pajamos iš pagrindinės vertybių eksponavimo ir parodų veiklos yra ne PVM objektas. PVM taikoma tik leidybos ir su tuo susijusias veiklas. Todėl, nors rangos darbams taikomas atvirkštinis PVM, LNM negalės tokio PVM susigrąžinti, todėl projekto investicijos, reinvesticijos vertinamos su PVM dėl teisingo maksimalių mokėjimų su PVM vertinimo.

Sąnaudos vertinamos su PVM.

Vertinant Projekto atsipirkimą Privačiam subjektui, jo pajamos ir išlaidos vertinamos be PVM (tik finansinio gyvybingumo skaičiuoklėje).

Objekto eksploatacijos veiklai nėra taikomi jokie specifiniai, su paslaugos teikimu susiję mokesčiai.

4.3.6. Projekto finansavimas

Siekiant užsitikrinti finansavimą Projektui, Projekto savininkas visų pirma vertina finansavimo poreikį ir galimybes finansuoti **savo lėšomis**. Investicijos į Objekto sukūrimą sudarytų apie 42,31 mln. EUR su PVM, kurios būtų patiriamos per 3 metus.

2023 m. I-II ketv. LNM gavo 6,61 mln. EUR pajamų ir patyrė 6,35 mln. EUR sąnaudų. Sukauptas pajamų perviršis 2023.06.30 sudarė 1,21 mln. EUR⁴⁶.

Per 2023 m. I-III ketv. LNDM gavo 9,77 mln. EUR pajamų ir patyrė 9,64 mln. EUR sąnaudų.⁴⁷ Sukauptas pajamų perviršis 2023.09.30 sudarė 1,46 mln. EUR⁴⁸.

Taigi, abiejų muziejų sukaupto pajamų perviršio sumos (jei tokia ir liktų po einamosios veiklos finansavimo metų pabaigoje) teoriškai pakaktų Objekto projektavimo sąnaudoms padengti ir dalies įrangos įsigijimui. Vadovaujantis LR teisės aktais, biudžetinės organizacijos negali skolintis.

Vertintina, jog Projekto finansavimo užtikrinimui muziejai galėtų kartu skirti lėšų likutį iki 2,67 mln. EUR, o tolesnį finansavimą turėtų numatyti muziejus kuruojanti Kultūros ministerija. 2023 metų III ketv. duomenimis⁴⁹ ministerija yra panaudojusi visus 168 mln. EUR iš skirtų asignavimų, o nepanaudotų lėšų likutį (2023 09 30 13,46 mln. EUR) sudarė biudžetinių įstaigų pajamų įmokos į biudžetą, kurios bus skirtos 2023 metų įstaigų veiklai finansuoti.

---

⁴⁶ <https://lnm.lt/wp-content/uploads/2023/06/FA-202303.pdf>

⁴⁷ <https://www.lndm.lt/wp-content/uploads/2023/11/Veiklos-rezultat%C5%B3-ataskaita-2.pdf>

⁴⁸ <https://www.lndm.lt/wp-content/uploads/2023/11/Finansin%C4%97s-b%C5%ABkl%C4%97s-ataskaita-2.pdf>

⁴⁹

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Net ir vertinant, jog Kultūros ministerija kartu su Muziejais galėtų sukaupti iki 10 mln. EUR Projekto įgyvendinimui (apie 75% visų ministerijai pavaldžių įstaigų lėšų), ši suma sudarytų iki apie 27% Projekto investicijų vertės. ES lėšų įtraukimas į finansavimo struktūrą yra nevertinamas dėl finansavimo apribojimo Vilniaus regiono subjektams.

Todėl vertinant projekto srautus, modeliuojamas valstybinės **ilgalaikės paskolos panaudojimas**. Tokia tikslinė paskola būtų skiriama projekto investicijų apmokėjimui ir administruojama Finansų ministerijos.

Kitas finansavimo šaltinis galėtų būti **privačios lėšos**. Kaip vienas priimtinausių būdų pritraukti privačias žinias, o tuo pačiu ir kapitalą, yra viešosios ir privačios partnerystės taikymas. Muziejų saugyklų Projektas pilnai atitinka viešosios ir privačios partnerystės (toliau – VPSP) projektams keliamus reikalavimus: teikiamos viešosios paslaugos, ilgalaikis projektas, kurio metu reikalinga atlikti investicijas infrastruktūros sukūrimui. Naudojant šį modelį, gali būti parenkamas privatus subjektas turintis didelę patirtį vystant spec. paskirties bei sandėliavimo objektus bei prižiūrint tokią infrastruktūrą.

Siekdama įgyvendinti Projektą VPSP būdu, perkančioji organizacija įsigytų infrastruktūros prieinamumo paslaugas, už kurias tolygiai susimokėtų viso Projekto laikotarpio eigoje, o VPSP sutarties pabaigoje Objektas pereitų perkančiajai organizacijai. Vadinasi, tuo pačiu pavyktų išvengti didelių pradinių investicijų, o privatus subjektas iki pat sutarties pabaigos būtų suinteresuotas kokybiškų paslaugų teikimu. Nors tokiu būdu pavyktų valstybės skolos panaudojimo procedūrų ir su jomis susijusių papildomų išlaidų (palūkanų mokėjimo) savo vardu, tačiau Projektu perkančioji organizacija turėtų suteikti galimybę privačiam subjektui pasiekti atitinkamą investicijų grąžą bei jo paties skolinto kapitalo grąžinimą bei apmokėjimą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, vertinama:

- valstybės skolos panaudojimas, vertinant Projekto įgyvendinimą tradicinių pirkimų būdu ir
- Projektą įgyvendinant VPSP būdu, privatus subjektas, vykdydamas investicijas į Objektą, naudosis bankų paslaugomis. Įgyvendinant investicijas būtų imama banko paskola, kuri būtų grąžinama per laikotarpį iki 15 metų nuo pilno išmokėjimo⁵⁰. Žemiau pateikiamos projekto išorinio finansavimo prielaidos.

25 lentelė. Banko paskolos sąlygų prielaidos.

Banko paskolos intensyvumas	75%	Rinkos praktika, ekspertinis vertinimas
Valstybinės paskolos palūkanų norma	3,79% ⁵¹	Valstybės skolos statistika
Palūkanų privačiam subjektui (naudojama tik finansinio gyvybingumo vertinimui)	6,0%	Lietuvos bankas ⁵² , įvertintas galimas EURIBOR mažėjimas
Banko paskolos terminas	20 metų	Rinkos praktika, ekspertinis vertinimas

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

⁵⁰ Įprasta praktika VPSP projektų finansavime.

⁵¹

https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/LT_ver/Veiklos_sritys/Valstyb%C4%97s_skolos_valdymas/Ap%C5%BEvalgos_ir_statistika/VSP%202023Q2%20LT.pdf

⁵² <https://www.lb.lt/lt/paskolu-palukanu-normos>; Paskolos įmonėms, paskutinių 12 mėn. vidurkis.

Ekspertiniu vertinimu padaryta prielaida, jog banko finansavimas šiam Projektui galėtų būti 75% intensyvumo. Skaičiuojant galimą banko palūkanų normą Privačiam subjektui, buvo remiamasi Lietuvos banko teikta informacija apie vidutines paskolų eurais palūkanų normas ne finansų bendrovėms. Nors virš 1 mln. EUR paskolų įmonėms palūkanos 2023 09 mėn. viršijo 6,57%, vertinama EURIBOR mažėjimo prognozė⁵³ bent -0,5%. Skaičiuojant Privataus subjekto akcininkų suteikiamų paskolų normą, buvo vertinamos dažnai VPSP projektuose taikomos apie 12% palūkanos, o Projekto grąžos normą investuotojui – laukiamą 13,0% investuotojo srautų grąžos normą⁵⁴.

4.4. Projekto finansiniai rodikliai

Nustačius nagrinėjamas alternatyvas ir įvertinus reikalingas investicijas kiekvienos alternatyvos atveju, veiklos pajamas ir išlaidas, taip pat planuojamus finansavimo šaltinius, toliau atliekama finansinė analizė investicijoms.

4.4.1. Investicijų rodikliai

Nagrinėjamu atveju, sukuriama Objektas negeneruoja tiek papildomų, specialiai iš Objektų sukūrimo gaunamų pajamų, kad galėtų pats save išlaikyti bei atpirkti investiciją. Todėl finansiškai viešajam subjektui Projektas nėra atsiperkantis (finansinė grynoji dabartinė vertė – FGDV – neigiama ir yra lygi -34,15 mln. EUR o FVGN lygi -5,44%).

4.4.2 Išvada dėl finansinio gyvybingumo

Nors nagrinėjamos alternatyvos atveju nėra gaunama tiek pajamų, kad Projekto FGDV būtų teigiama, tačiau, skiriant finansiniame modelyje numatytą kasmetinį biudžetą Projektas yra finansiškai gyvybingas, t.y. bendras kiekvienų metų projekto grynasis pinigų srautas yra teigiamas.

26 lentelė. Finansinio gyvybingo rodikliai.

Vertinamos alternatyvos / FNIS Vertinami rodikliai		Finansinis gyvybingumas (realiųjų išraiška)
A.1	Alternatyva "Infrastruktūros sukūrimas ir eksploatacija"	0,0 Taip

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Bendra Projektui skiriamų lėšų suma (Projektą įgyvendinant tradicinių viešųjų pirkimų būdu) sudaro 67,8 mln. EUR realia verte su PVM. Ši suma padengia investicijų, veiklos išlaidų ir Objekto eksploatacijos

⁵³ <https://www.chathamfinancial.com/technology/european-forward-curves>

⁵⁴ Remiamasi IP rengėjų patirtimi.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

sąnaudas visu Projekto laikotarpiu. Vertinant Projekto įgyvendinimą jį dalinai finansuojant paskola, metinis lėšų poreikis vidutiniškai sudarytų 4,52 mln. EUR su PVM.

27 lentelė. Viešųjų lėšų poreikis.

		(GDV)	(reali vertė)	Vidutiniškai per metus ⁵⁵
G.2.1.	Viešosios lėšos (valstybės, savivaldybės biudžetai, kiti viešųjų lėšų šaltiniai), su PVM	48 120 888	67 818 424	4 521 228

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Žvelgiant iš privataus subjekto pozicijos, galima įvertinti, kokie turėtų būti viešojo subjekto metiniai mokėjimai, norint pasiekti tam tikrą privataus partnerio investuotojo laukiamą grąžą. Remiantis IP rengėjų patirtimi, panašaus tipo centrinės valdžios vykdomam VPSP projektui pastaraisiais metais padidėjus tarpbankinėms EURIBOR palūkanoms laukiamas pelningumas perkopė 12%, ir skaičiavimams buvo pasirinktas 13,0% laukiama grąžos norma (nuosavo ir skolinto kapitalo srautams). Prie tokio laukiamo pelningumo buvo modeliuojami minimalūs metiniai VPSP mokėjimai (18 metų sutarties trukmei), prie kurių Projekto alternatyva taptų finansiškai gyvybinga bei užtikrinanti šią grąžą.

VPSP rodiklių skaičiuoklėje pasirinkus 3,61 mln. EUR metinius mokėjimus (be PVM, arba 4,22 mln. EUR su PVM), pradedant mokėti 4-iaisiais projekto metais, I alternatyva „Infrastruktūros sukūrimas ir eksploatacija“ tampa finansiškai gyvybinga bei atsiperkanti (iš privataus subjekto perspektyvos). Finansinį gyvybingumą privačiam subjektui taip patvirtina ir IP skaičiuoklėje CPVA įdiegti finansinio gyvybingumo vertinimai.

28 lentelė. Finansinio gyvybingo vertinimas, Bendra privataus subjekto veikla (1 + 2).

Rodiklis	Reikšmė	
GDV	2 396 629	
VGN (Projekto)	9,3%	
Diskontuotas atsipirkimo laikas	16	
VGN nuosavo kapitalo srautams	13,0%	Įvertinta FIN darbalapyje, 42-46 eil.

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

4.4.4. Rodiklių palyginimas

Kadangi nagrinėjama viena alternatyva, rodiklių palyginimas nebus atliekamas.

5. Ekonominė analizė

⁵⁵ Skaičiuojant 17 - metų, kad palyginti su mokėjimais Privačiam subjektui

Socialinės ekonominės analizės tikslas yra įvertinti Projekto socialinius ekonominius rodiklius. Socialinėje ekonominėje analizėje įvertinamas Projekto indėlis į nacionalinę ekonominę gerovę. Pagrindiniai ekonominio socialinio poveikio vertinimo rodikliai yra ekonominė grynoji dabartinė vertė ir ekonominė vidinė gražos norma (EGDV ir EVGN) bei ekonominis naudos ir išlaidų santykis (ENIS).

Socialinės ekonominės naudos skaičiavimai pinigine išraiška įvertina dėl Projekto įgyvendinimo visuomenei ir perkančiajai organizacijai sukuriamą naudą ar sumažinamą žalą. Šioje dalyje pirmiausia identifikuojamos skirtingos Projekto socialinės ekonominės naudos

Kadangi Projekto metu būtų didesne apimtimi teikiamos viešosios paslaugos, Projektas turi socialinę prigimtį (tai yra, jis yra tik dalinai orientuotas į pajamas, o papildomai sukuria ekonominės naudos srautą), todėl yra tikslinga atlikti ne tik alternatyvų finansinę analizę, bet ir ekonominės naudos analizę, laikantis prielaidos, kad tikslinga įgyvendinti ne tik pigiausiai, bet ir ekonomiškai naudingiausiai Projekto alternatyvą.

5.1. Rinkos kainų perskaičiavimas į ekonomines

Finansinėje analizėje įvertintus srautus gali paveikti konkurencinė, mokestinė aplinka ir kiti veiksniai, dėl kurių pasireiškimo finansinėje analizėje įvertinti pinigų srautai neatspindi tikrosios pinigų vertės. Socialinėje ekonominėje analizėje turi būti naudojami ne finansiniai, o ekonominiai pinigų srautai, todėl finansinės analizės pinigų srautus reikia koreguoti pagal atitinkamus konversijos veiksnius. Šis žingsnis vadinamas konvertavimu. Finansinėje analizėje įvertinti pinigų srautai perskaičiuojami eliminuojant mokesčius.

Šio etapo tikslas – nustatyti perėjimo nuo rinkos prie skaičiuojamųjų verčių faktorius (daugiklius), perskaičiuoti finansinius pinigų srautus į ekonominius ir apskaičiuoti ekonomines vertes.

Atliekant konvertavimą, naudojami tie patys finansiniai pinigų srautai, kurie jau buvo naudoti apskaičiuojant FGDV ir FVGN. Konvertavimui konversijos koeficientai taikomi atskirai kiekvienai prekių ir paslaugų grupei pagal ekonominės veiklos sektorius. Naudojant CPVA parengtą IP skaičiuoklę ir atliekant veiksmus joje taip, kaip tai numatyta Metodikoje, skaičiavimai atliekami automatiškai.

5.2. Socialinė diskonto norma

Ekonominiuose skaičiavimuose, skaičiuojant pinigų srautų dabartinę vertę, Metodikoje rekomenduojama taikyti 5 proc. diskonto normą.

5.3. Socialinė-ekonominė nauda

5.3.1. Socialinio-ekonominio poveikio naudos ir žalos komponentai

Socialinė-ekonominė nauda – tai įgyvendinamo Projekto poveikis visuomenei. Ekonominės naudos komponentai gali turėti piniginę (vertinę) išraišką arba būti pinigais neįvertinami. Turinčių piniginę išraišką naudos komponentų ekonominis įvertinimas atliekamas apskaičiuojant ekonominę grynąją dabartinę vertę, vidinę gražos normą ir naudos-išlaidų santykį.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Skaičiuojant socialinę – ekonominę naudą, remiantis IP Metodika, buvo vertinama:

- socialinės – ekonominės naudos kriterijus „Pasiryžimas sumokėti už 1 val. apsilankymą kultūros objekte, jei įtraukiamos tik laiko sąnaudos ir TPES (kelionės sąnaudų metodas)“. Vertinama, jog lankytojai muziejuje lankosi 2 valandas.

5.3.2. Poveikio tikslinei grupei mastas ir nauda (žala)

Kaip jau minėta 3.1 skyriuje, pastačius Objektą, atlaisvės apie 6 260 m² dabar saugykloms netinkamomis sąlygomis naudojamų patalpų, iš kurių apie 4 920 m² bus naudojama ekspozicijoms. Padidėjęs ekspozicijų plotas reikš, jog bus galimybė eksponuoti daugiau vertybių, organizuoti daugiau edukacinių renginių bei pritraukti papildomą lankytojų srautą. Lankytojų srautų Muziejuose padidėjimas įvertintas 29 lentelėje žemiau.

29 lentelė. Lankytojų skaičiaus augimo prielaidos.

LNM ekspozicijų plotas	8731 m ²
LNM Lankytojų skaičius 2022 metais	266069
LNM Lankytojų skaičius 1 m² ekspozicijų	30
LNDM ekspozicijų plotas	11789 m ²
LNDM Lankytojų skaičius 2022 metais	400753
LNDM Lankytojų skaičius 1 m² ekspozicijų	34

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Kaip matome iš analizės lentelėje viršuje, vidutiniškai LNM pritraukia 30 lankytojų vienam kv. metrui ekspozicijų per metus, o LNDM – 34. Šie skaičiai bus toliau naudojami įvertinti galimą lankytojų skaičių augimą.

Atlaisvinamų ir, iš jų, panaudojamų plotų ekspozicijoms suvestinė kiekvienam iš Muziejų pateikiama lentelėje žemiau.

30 lentelė. Atlaisvinamos patalpos.

Muziejaus zona	Muziejus	Patalpų Plotas	Atlaisvinamas plotas ekspozicijoms	Planuojamas lankytojų sk. augimas	Pastabos
Kosciuškos g. 3 Korpusas 01	LNM	1058,19	1058,19	31 746	
Senojo arsenalo šiaurinis korpusas	LNM	113,33	113,33	3 400	
Senojo arsenalo vakarinis korpusas	LNM	165,03	165,03	4 951	
Kosciuškos g. 3 Korpusas 02 cokolis	LNM	533,12	533,12	15 994	
Naujasis arsenalas	LNM	521,59	521,59	15 648	
Atlaisvinamos laikinos saugyklos	LNM	538,31	0	0	Laikini statiniai, angariai

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Liaudies meno saugyklos. Verkių rūmai, Žaliųjų ežerų g. 49, 12200 Vilnius	LNDM	800	0	0	Nėra susitarimo dėl panaudos sutarties pratęsimo
Taikomosios dailės ir dizaino rinkinių saugyklos, Arsenalo g. 3A	LNDM	1350	1350	45900	
Bokšto g. 5, Konstitucijos pr. 22, Vilniaus g. 24, Vilniuje; Prano Domšaičio galerija Klaipėdoje	LNDM	500	500	17000	
Pastatas – Taikomiosios dailės ir dizaino muziejus (TDDM)*	LNDM	677	677	23018	Būtų LNM grąžinama LNDM
Iš viso:		6 257	4 918	157 656	

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Taigi, kaip matome iš lentelės viršuje, bendras metinis lankytojų skaičiaus augimas atlaisvinus dabar saugykloms (ne pagal paskirtį) naudojamas erdves, per metus abiejuose Muziejuose išaugų apie 157,7 tūkst. Atkreiptinas dėmesys, jog nevertinamas bendras lankytojų skaičiaus augimas Projekto laikotarpiu.

Vertinant Pasiryžimo sumokėti už 1 val. apsilankymą kultūros objekte įverčius, būtina išskaidyti planuojamą padidėjusią lankytojų apimtį pagal į grupes. Apklausus Muziejus, buvo sudaryta lankytojų profilių struktūra, pateikiama 31 lentelėje.

31 lentelė. Lankytojų grupės.

Lankytojų grupė	Dalis nuo visų lankytojų
Vietinis lankytojas	50%
Regioninis lankytojas	10%
Nacionalinis lankytojas	25%
Užsienio lankytojas	15%

Šaltinis: Muziejai.

Vertinant socialinės – ekonominės naudos kriterijus, jų vertės buvo apskaičiuotos remiantis 2022 gruodžio mėn. paskelbtomis jų įverčių reikšmėmis, pateiktomis 32 lentelėje.

32 lentelė. Socialinio poveikio komponentai.

Lankytojų profilis	Poveikio komponentas	2028	...	2044
Vietinis lankytojas	1 val. Apsilankymas	15,57	...	19,88
	Papildoma valanda	4,75	...	6,78
Regioninis lankytojas	1 val. Apsilankymas	18,75	...	23,10
	Papildoma valanda	8,27	...	10,88
Nacionalinis lankytojas	1 val. Apsilankymas	27,97	...	33,58
	Papildoma valanda	12,50	...	15,74
Užsienio lankytojas	1 val. Apsilankymas	39,91	...	46,93

	Papildoma valanda	21,73	...	26,16
--	-------------------	-------	-----	-------

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Atitinkamai, skaičiuojant gautiną socialinę-ekonominę naudą iš šio poveikio komponento kiekvienu metams po Objekto sukūrimo ir įveiklinimo, išaugęs kiekvieno iš lankytojų profilio skaičius dauginamas iš atitinkamo įverčio, ir lankytojų profilių grupių sukuriama socialinė-ekonominė nauda sumuojama tiems metams.

Papildomą socialinės-ekonominės naudos poveikį patirs patys Muziejai, kadangi sukūrus ir įveiklinus Objektą siūlomu VPSP būdu, nebus poreikio tokį Objektą nuomotis, t.y. bus išvengiamos Objekto nuomos rinkoje sąnaudos, patiriant (ir neeliminuojant) komunalinių paslaugų ir atnaujinimo bei reinvesticijų sąnaudas.

Vykdam 3.2. ir 4.3. skyriuose nurodytą analizę, bei vykdant jau minėtą rinkos dalyvių apklausą (atsakymus pateikė UAB Sila Capital, UAB Real Game ir UAB Eika), buvo įvertintos alternatyvios analogiško objekto nuomos sąnaudos.

33 lentelė. Išvengtos nuomos sąnaudos.

	SILA Capital	Real Game	Eika	Mėn. kaina, EUR 1 kv. m. be PVM	Nuomos
Restauravimo centro dirbtuvės	8	8	9		8,33
Restauravimo centro karantinė/sandėliavimo patalpa	12	8	9		9,67
Darbuotojų ofisas/ skaitmeninio centras	8	10	9		9,00
Atviro tipo saugyklos	8	6	9		7,67
Sandėliavimo patalpa	8	6	9		7,67
Saugyklos	11	6	9		8,67
Apsauginis bunkeris ypatingai vertingiems eksponatams	15	8	9		10,67
Bendros patalpos (apsauga ir kita ūkinė veikla)	8	6	9		7,67
Visas Objektas, per metus be PVM:					2 073 200
Visas Objektas, per metus su PVM:					2 508 572

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Kaip matome, analogiško objekto metinės nuomos sąnaudos, kurių sukuriamu Projektu būtų išvengta, siektų apie 2,5 mln. EUR per metus. Tačiau, atsižvelgiant į veiklų analizę, nustatyta, jog nesant nuomos objektui, tokia nuoma negalima. Todėl išvengtų nuomos sąnaudų vertinimas pilna apimtimi būtų nekorektiškas. T.y. toks vertinimas būtų tinkamas, jei Muziejai persikeltų iš šiuo metu pilna apimtimi nuomojamų patalpų į naujai sukurtą Objektą, ir išvengtos nuomos sąnaudos nebūtų vertinamos finansinėje analizėje.

Tam, kad įveiklinti atlaisvintas 4 918 m² patalpas ekspozicijoms, Muziejams reikės skirti lėšų jų pritaikymui ir atnaujinimui. Muziejų vertinimu, tokie kaštai sudarys 500 EUR⁵⁶ su PVM 1 kv. m patalpų. Kadangi šios investicijos nėra šio Projekto apimtyje (būtų finansuojamos atskirai iš įvairių programų) šios investicijos vertinamos kaip Projektu sukuriama Socialinė žala 3-iaisiais Projekto metais.

5.4.Socialinio-ekonominio poveikio rodikliai

Įvertinus investicijų dydžius, sąnaudas ir pajamas, įvertiname ekonominį investicijų naudingumą. Projekto ekonominį pelningumą parodo šie rodikliai:

- 1) EGDV – ekonominė grynoji dabartinė vertė. Apskaičiuojama sudedant diskontuotus ekonominius grynuosius pinigų srautus per projekto ataskaitinį laikotarpį. Ji parodo projekto naudą visuomenei, skaičiuojant šios dienos pinigų vertę;
- 2) EVGN – ekonominė vidinė gražos norma. Diskonto norma, kuriai esant diskontuota investicijų ekonominė vertė lygi diskontuotai grynujų pinigų srautų vertei, t.y. diskonto norma, kurią pritaikius EGDV lygi nuliui.

EGDV investicijoms skaičiuojama siekiant įvertinti planuojamų investicijų ekonominę socialinę naudą šiandien, t. y. grynoji dabartinė vertė parodo, ar verta investuoti į projektą. Ji gaunama sudedant ekonomine diskonto norma diskontuotą naudų ir sąnaudų skirtumo srautą per Projekto ataskaitinį laikotarpį. EGDV parodo projekto naudą skaičiuojant šios dienos pinigų vertę – jeigu EGDV teigiama, vadinasi projekto ekonominė nauda padengs investicijos ir išlaidų sumą. Jei EGDV < 0, tai reiškia, kad diskontuoti projekto generuojami naudų ir išlaidų skirtumo srautai nepadengia diskontuotų investicijų ir projektas per Projekto ataskaitinį laikotarpį yra ekonomiškai nepatrauklus. Kai EGDV < 0, projekto ekonominė nauda, viršijanti patirtas išlaidas, nebus pasiekta.

Esant teigiamai EGDV reikšmei, diskontuoti projekto generuojami naudų ir išlaidų skirtumo srautai padengia diskontuotas investicijas, todėl projektas yra ekonomiškai patrauklus projekto iniciatoriams ir visuomenei. Kitaip sakant, jeigu EGDV teigiama, investicija atsipirks per ekonominę socialinę naudą, projekto ekonominė nauda padengs investuotų lėšų sumą.

EVGN yra antrasis ekonominės socialinės analizės rodiklis, vertinamas kartu su EGDV. Esant ženkliai neigiamai EGDV, EVGN dažniausiai neskaičiuojama. Jeigu apskaičiuota EVGN investicijoms didesnė už pasirinktą minimalią realią 5 proc. dydžio projekto EVGN normą, vadinasi, projekto sukuriama ekonominė nauda pagrindžia projekto įgyvendinimo grąžą ir vertę, todėl projektą rekomenduojama vykdyti.

34 lentelė. Ekonominiai rodikliai.

Ekonominis rodiklis	I Alternatyva „Infrastruktūros sukūrimas ir eksploatacija“
EGDV, Eur	28 014 097 EUR
EVGN, proc.	15,13%
ENIS	2,19

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

⁵⁶ Įvertinta remiantis Muziejų patirtimi parengiant panašios būklės patalpas ekspozicijoms.

5.5. Optimalios alternatyvos pasirinkimas SNA metodu

Analizės rezultatai ir išvados:

1. Nagrinėta alternatyva užtikrina aukštą teigiamą, 28,0 mln. EUR EGDV (žr. 34 lentelę), todėl yra priimtina ir tinkama.
2. Sukurta Projekto ekonominė socialinė nauda visiškai padengtų pradinės investicijas.

Atlikus socialinės – ekonominės naudos analizę, darytina išvada, jog Projektas yra socialiai naudingas jį įgyvendinant nagrinėjama alternatyva „Infrastruktūros sukūrimas ir eksploatacija“.

Šios I alternatyvos įgyvendinimui reikės 42,31 mln. Eur (su PVM) investicijų, Projektą vystant vienu etapu per 3 metus. Iki Projekto pradžios, reikalinga perimti sklypo žemės sklypo valdymo teises.

Perduodant didžiąją dalį su Projektu susijusių rizikų privačiam investuotojui, rekomenduojama svarstyti galimybę pritraukti privatų partnerį / investuotoją į šį kultūros infrastruktūros sukūrimo Projektą.

Pasirinkus 3,61 mln. EUR metinius mokėjimus (be PVM, arba 4,22 mln. EUR su PVM), pradedant mokėti 4-iaisiais projekto metais, I alternatyva „Infrastruktūros sukūrimas ir eksploatacija“ tampa finansiškai gyvybinga bei atsiperkanti (iš privataus subjekto perspektyvos) bei generuojanti 9,3% Projekto VGN bei 13,0% nuosavo kapitalo srautų VGN.

Iš IP įvertintos 4,22 mln. EUR metinės mokėjimo sumos apmokėjimas už atliktas investicijas sudaro 2,367 mln. EUR, apmokėjimas už komunalinius mokesčius - 0,0 mln. EUR; techninės priežiūros ir reinvesticijų kaštų apmokėjimas - 0,604 mln. EUR; privataus subjekto paskolos palūkanos – 0,785 mln. EUR; privataus subjekto pelnas ir kapitalo grąža – 0,464 mln. EUR. Metinių mokėjimų suma per Sutarties laikotarpį realia (neindeksuota) verte sudarytų 63,3 mln. EUR.

Aukščiau nurodytas 4,22 mln. EUR metinius mokėjimus (realia verte su PVM), taip pat neviršija IP skaičiuoklėje įvertinto maksimalaus Viešojo subjekto metinio mokėjimo Privačiam subjektui, kuris, realia verte per metus (mokant 15 metų) yra 5,57 mln. EUR su PVM.

Maksimalūs Viešojo subjekto mokėjimai Privačiam subjektui (PVM įtrauktas) GDV verte yra 57 717 062 EUR, realia verte 83 504 691 EUR, nominalia verte 113 823 827 EUR.

6. Jautrumas ir rizikos

6.1. Jautrumo analizė

Jautrumo analizė atskleidžia, kaip kiekvieno atskiro kintamojo pasikeitimas daro įtaką analizuojamo Projekto rezultatams. Jautrumo analizė atliekama atskirai keičiant prielaidas dėl kiekvieno kintamojo reikšmės ir stebint kaip pakeitimai daro įtaką finansiniams (FGDV(I), FVGN(I)) ir ekonominiams (EGDV, EVGN) rodikliams.

Jautrumo analizė, ją iniciavus Metodikos skaičiuoklėje, yra atliekama šiuo eiliškumu:

- kintamųjų nustatymas;

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

- tarpusavio priklausomybės įvertinimas;
- atliekama elastingumo analizė;
- nustatomi kritiniai kintamieji ir jų lūžio taškai.

Jautrumo analizės rezultatas yra kritinių kintamųjų ir jų lūžio taškų sąrašas, taip pat grafiškai pavaizduota kritinių kintamųjų įtaka. Kritinių kintamųjų ir jų lūžio taškų sąrašas sudaromas atlikus visų kintamųjų jautrumo analizę. Kritiniais kintamaisiais yra laikomi kintamieji, kurių reikšmei pasikeitus 1 proc., Projekto FGDV(I), FVGN(I), EVGN arba EGDV pasikeičia daugiau nei 1 proc.

Tarpusavyje priklausomi kintamieji nebuvo identifikuoti, todėl nė vienas kintamasis nėra eliminuojamas.

Elastingumo analizė parodo, kaip kiekvieno atskiro kintamojo pasikeitimas daro įtaką Projekto rezultatams. Atsižvelgiant į elastingumo analizės rezultatus buvo identifikuoti kritiniai kintamieji (žr. 35 lent.).

Kritiniams kintamiesiems buvo apskaičiuoti lūžio taškai (lūžio taškas – kritinio kintamojo reikšmė, kurią pasiekus EGDV tampa lygi nuliui, arba kitaip tariant, projekto sukuriama socialinė-ekonominė nauda nesiekia minimalios priimtinos reikšmės, kuriai esant grynoji dabartinė projekto išlaidų vertė lygi sukuriamai naudai) (žr. 35 lent.).

35 lentelė. Projekto pagrindinių kintamųjų lūžio taškai.

Kritinis kintamasis	Lūžio taškas (GDV)	Lūžio taškai (%) nuo plano)	Kritinis kintamasis?
Statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir kiti darbai	70 412 483	131%	Ne
Investicijų likutinė vertė	-26 334 026	-289%	Ne
Bendra SE naudos komponentų finansinė išraiška	21 398 363	-57%	Taip

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Realūs Projekto kritiniai kintamieji, Autorių vertinimu, yra tie, kurių pokyčiai iki 66% nuo planuotų reikšmių yra kritiniai. Iš tokių kintamųjų yra bendra socialinės – ekonominės naudos komponentų (pasiryžimo sumokėti už apsilankymą Objekte ir išvengtų Objekto nuomos sąnaudų) finansinė įtaka. Tai reiškia, jog jei šių naudos komponentų pasiekta finansinė išraiška 57% mažesnė nei vertinama, Projektas taptų socialiai nepatrauklus.

Kadangi FVGN Finansiniame modelyje yra neigiama, Investicijų likutinė vertė kaip kritinis kintamasis, įtakoja Projekto atsipirkimo rodiklius, nevertinamas.

6.2. Scenarijų analizė

Scenarijų analizė yra speciali jautrumo analizės forma, kurioje vertinama bendra kritinių kintamųjų įtaka finansiniams (FGDV(I), FVGN(I)) ir ekonominiams (EGDV, EVGN) rodikliams. Skaičiuoklėje atliekama iš viso penkių įvykių klostymosi scenarijų analizė: 1) pesimistinis; 2) mažiau pesimistinis; 3) realus; 4) mažiau optimistinis, ir; 5) optimistinis. Atliekamoje scenarijų analizėje nebuvo koreguojamos prielaidos.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Atlikta scenarijų analizė atskleidė, jog finansine išraiška, be mokėjimų Privačiam subjektui, Projektas be viešojo subjekto mokėjimų nebūtų patrauklaus finansiniu požiūriu net susiklosčius optimistiniam scenarijui (FGDV(I) <0) (žr. 36 lent.). FVGN(I) reikšmė net optimistinio scenarijaus metu nėra prognozuojama priimtina privačiam investuotojui (be viešojo mokėjimų). **Vertinant Projekto ekonominę – socialinę reikšmę, daroma išvada, kad Projektas šiuo požiūriu būtų naudingas ir jį yra verta įgyvendinti, nes EGDV net ir pesimistiniu atveju – teigiama.**

36 lentelė. Scenarijų analizė.

Finansiniai (ekonominiai) rodikliai	Pesimistinis	Mažiau pesimistinis	Realus	Mažiau optimistinis	Optimistinis
Finansinė grynoji dabartinė vertė investicijoms - FGDV(I)	-49 648 762	-40 346 552	-34 145 074	-27 943 606	-18 641 388
Finansinė vidinė grąžos norma investicijoms - FVGN(I)	-9,63%	-7,04%	-5,44%	-3,86%	-1,48%
Ekonominė grynoji dabartinė vertė – EGDV	17 286 367	23 723 005	28 014 097	32 305 188	38 741 826
Ekonominė vidinė grąžos norma – EVGN	10,59%	13,16%	15,13%	17,39%	21,61%

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

6.3. Kintamųjų tikimybės

Centrinės projektų valdymo agentūros ekspertai atliko tyrimus ir nustatė kiekvienam kintamajam labiausiai tikėtinus tikimybių skirstinius ir jų parametrus, todėl Metodologijoje rekomenduojamoje skaičiuoklėje kiekvienam tiesioginiam kintamajam pagal nutylėjimą jau yra parinktas labiausiai tikėtinas tikimybių skirstinys ir jo parametrų reikšmės. Todėl tolimesni skaičiavimai yra atliekami pagal Metodologijoje rekomenduojamas skaičiuoklės jau parinktus tikimybių skirstinius.

6.4. Rizikų vertinimas, rodikliai su rizika, rizikos priimtumas

Pasinaudojant Metodikoje rekomenduojama skaičiuokle apskaičiuoti kiekvieno tiesioginio kintamojo rizikos įverčiai (žr. 37 lent.).

37 lentelė. Tiesioginių kintamųjų rizikos įverčiai, EUR.

Kintamasis	(GDV)	(reali vertė)
Žemė	0	0
Statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir kiti darbai	10 521 004	11 624 527
Įranga, įrenginiai ir kitas ilgalaikis turtas	1 114 377	1 253 522
Projektavimo, techninės priežiūros ir kitos su investicijomis į ilgalaikį turtą (A.1.-A.4.) susijusios paslaugos	472 373	491 268
Reinvesticijos	-	-
Investicijų likutinė vertė	4 587 062	9 292 546
Darbo užmokesčio išlaidos	-	-
Elektros energijos išlaidos	259 839	394 324

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Šildymo (išskyrus elektrą) išlaidos	307 555	466 737
Infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos	2 600 106	3 945 850
Kitos išlaidos	60 590	91 949
Gautų paskolų (G.3.1.) palūkanos	2 653 716	3 496 918
Iš viso:	22 576 626	31 057 649

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

Apskaičiavus kintamųjų rizikos įverčius, atliekamas Projekte galinčių pasireikšti rizikų vertinimas. Kaip ir kitiems analizuojamiems VPSP projektams, Projektui konkrečiai, pagal finansinį modelį išskiriamos 8 pagrindinės rizikų grupės, 6 iš kurių pagal rizikos pasireiškimo pobūdį priskiriami atitinkamų tiesioginių kintamųjų rizikos įverčiai:

- projektavimo ir atliekamų rangos darbų kokybės rizikų grupė – tiesioginiai kintamieji: projektavimo, techninės priežiūros ir kitos su investicijomis į ilgalaikį turtą susijusios paslaugos, projekto administravimas ir vykdymas, žemės sklypo apribojimai, statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir kiti darbai, įsigyjama įranga, įrenginiai ir kitas turtas.
- įsigyjamos (pagaminamos) įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto rizika – tiesioginiai kintamieji: netinkamos pirkimo procedūros, tiekėjų rizika;
- nepakankamo finansavimo rizikų grupė – tiesioginiai kintamieji: paskolų palūkanos, finansavimo mokesčiai;
- teikiamų paslaugų rizikos kintamieji – energetinių resursų, Objekto priežiūros kaštai;
- turto likutinės vertės rizika – reinvesticijų plano laikymasis, tinkamas einamojo remonto atlikimas.

Vertinimas atliekamas remiantis Metodikos 7 priede pateikta informacija apie rizikų veiksnius kiekvienai iš rizikų grupių bei vertinama, ar konkretus rizikos veiksnys turi įtakos Projektui, kaip minimizuoti šią įtaką ir tinkamai suvaldyti jos pasireiškimą.

Apskaičiuotos kiekvienoje rizikos grupių galimų pasireikšti rizikų vertės ir jas lemiantys veiksniai pateikiami 38 lentelėje.

38 lentelė. Rizikų vertės pagal rizikų grupes.

Rizikų grupės pavadinimas	Rizikų finansinė diskontuota vertė, Eur	Veiksniai
1. Projektavimo rizika	472 373	<ul style="list-style-type: none"> • Projektavimo, techninės priežiūros paslaugos • Žemės sklypo apribojimai
2. Rangos darbų rizika	10 521 004	<ul style="list-style-type: none"> • Statybos darbai • Projekto administravimas ir vykdymas
3. Įsigyjamos (pagaminamos) įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto rizika	1 114 377	<ul style="list-style-type: none"> • Įranga, įrenginiai ir kitas ilgalaikis turtas
4. Įsigyjamų Paslaugų rizika	0	

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

5. Finansavimo prieinamumo rizika	2 653 716	<ul style="list-style-type: none"> • Banko finansavimas • Palūkanų normos bazės pokyčiai
6. Teikiamų Paslaugų rizika	3 228 089	<ul style="list-style-type: none"> • Žaliavos • Darbo užmokesčio išlaidos • Elektros energijos išlaidos • Šildymo (išskyrus elektrą) išlaidos • Infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos • Kitos išlaidos
7. Paklausos rinkoje rizika	0	<ul style="list-style-type: none"> • Trečiosioms šalims suteikiamos paslaugos ir jų kokybė
8. Turto likutinės vertės rizika	4 587 062	<ul style="list-style-type: none"> • Reinvesticijos, turto priežiūros biudžetas ir procedūros
Iš viso:	22 576 626	

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

38 lentelėje pateikta informacija parodo, kad didžiausios investicijos lemia didžiausią ir galimos pasireikšti rizikos vertę. Atitinkamai didžiausia rizika (didžiausias rizikos įvertis) gali pasireikšti dėl statybos rangos darbų kaštų ir vykdymo eigos (rizikos vertė 10,5 mln. Eur), finansavimo prieinamumo (2,65 mln. EUR), teikiamų paslaugų (3,23 mln. EUR), kurių teikimą sąlygoja teisingas sąnaudų įvertinimas, bei turto likutinės vertės rizika (4,6 mln. EUR). Tad į šias rizikas turi būti atsižvelgiama labiausiai ir jos turi būti kontroliuojamos. Pvz., rangos darbų atveju - rangos sutartyje numatant, kad rangovas turi būti apsidraudęs privalomuoju civilinės atsakomybės draudimu, visų statybų rizikų draudimu ir pateikti sutarties įvykdymo užtikrinimo draudimą. Kitos svarbią įtaką galinti turėti riziką yra susijusi su veiklos išlaidomis ir infrastruktūros būklės palaikymo išlaidomis; todėl privaloma stebėti galimą visų rizikų pasireiškimą ir laikytis rizikų valdymo plano.

Vertinant bendrai, Projekto rizikų lygis, sudarantis 22,6 mln. EUR GDV, yra aukštas, **todėl perkančiajai organizacijai, siekiant įgyvendinti projektą ir užtikrinti veiklos tęstinumą visą ataskaitinį laikotarpį, siūloma minimizuoti Projekto rizikas, didžiąją dalį jų (17,2 mln. EUR, žr. VPSP rodiklių skaičiuoklės 6.4. darbalapį) perduodant privačiam partneriui, Projektą įgyvendinant VPSP būdu.**

Rizikos priimtumas yra vertinamas Metodikoje rekomenduojamoje skaičiuoklėje atliekant *Monte Carlo* analizės metodą. Monte Carlo statistinio pasiskirstymo metodui atlikti pasirinktas naudojamų simuliacijų skaičius – 500.

Atlikus skaičiuoklėje Monte Carlo analizę buvo identifikuotos labiausiai tikėtinos rodiklių reikšmės (žr. 39 lent.). Kaip minėta anksčiau (4 skyriuje) Projektas nėra finansiškai efektyvus dėl neigiamos FGDV(I) reikšmės. Atlikus Monte Carlo analizę buvo identifikuota, jog 5 skyriuje identifikuotų ekonominės analizės rodiklių labiausiai tikėtinos reikšmės yra teigiamos (žr. 39 lent.). **Tikimybės, kad bazinės EGDV ir EVGN rodiklių reikšmės⁵⁷ bus pasiektos, yra 43,4 ir 34,6 proc., o labiausiai tikėtinos šių rodiklių reikšmės yra 19,13 mln. EUR bei 15,6%.**

39 lentelė. Monte Carlo analizės rezultatai.

⁵⁷ Žr. 39 lentelę.

Rodiklis	Pageidaujama (minimaliai priimtina) rodiklio reikšmė (Eur ir proc.)	Tikimybė, kad nurodyta reikšmė bus pasiekta (proc.)	Labiausiai tikėtina rodiklio reikšmė (Eur ir proc.)
FGDV(I)	0	0,0%	-36 805 875
FVGN(I)	0,0%	0,0%	-5,2%
EGDV	28 014 097	43,4%	19 130 619
EVGN	15,1%	34,6%	15,6%

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

6.4. Rizikų valdymo veiksmai

Kiekvienai projekto rizikai suvaldyti reikalinga pasirinkti efektyviausią valdymo būdą. Pagrindiniai galimi rizikos valdymo būdai:

- 1) rizikos išvengimas – pašalinamas rizikos sukėlėjas(-ai);
- 2) rizikos prevencija – mažinama rizikos pasireiškimo tikimybė, vykdant prevencines veiklas ar investuojant daugiau lėšų į infrastruktūros sukūrimą;
- 3) rizikos draudimas – įsigijamas draudimas nuo rizikų, nuo kurių įmanoma apsidrausti (force majeure rizikos, statybos rizikos, civilinės atsakomybės rizikos ir pan.);
- 4) rizikos perdavimas – rizika perduodama tai šaliai, kuri pajėgesnė ją valdyti (pavyzdžiui, Projektas įgyvendinamas pasitelkus partnerį, kuris yra įgijęs atitinkamos rizikos valdymo patirties);
- 5) rizikos išlaikymas – riziką nusprendžiama valdyti patiems, sudarant atitinkamą organizacinę struktūrą, paskirstant atsakomybes už visas galimas rizikas Projekto organizacijos viduje ir pan.

Remiantis kitų įgyvendinamų ir planuojamų projektų pavyzdžiu, toliau pateiktoje 40 lentelėje įvertinama identifikuotų rizikų tikimybė, poveikis bei numatomos galimos rizikos valdymo priemonės.

40 lentelė. Identifikuotų rizikų tikimybė, poveikis bei numatomos galimos rizikos valdymo priemonės.

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikų veiksniai	Paaškinimas (detalizavimas)	Valdymo priemonės ir veiksmai
1.	Projektavimo (planavimo) kokybės rizika	<ul style="list-style-type: none"> • parengtas projektas ar atskiros jo dalys yra netikslūs; • projektavimo paslaugų trukmė nukrypsta nuo planuotos; • reikalavimai infrastruktūrai, nurodyti pirkimo dokumentuose, negali būti realizuoti praktikoje; 	Pasireiškus rizikai dėl projektavimo (planavimo) kokybės, poveikis būtų daromas Projekto įgyvendinimo trukmei, investicijų išlaidoms ir siekiamiems rezultatams. Projektuotojams netinkamai parengus projektą ar jo dalį, poveikis pasireiškėtų rangos darbų etape, nes	Rizikos valdymui pasitelkiamas rizikos pasidalijimas tarp šalių ir rizikos perdavimas. Abi šalys pasidalija Projekto planavimo ir reikalavimų infrastruktūrai pokyčių rizikų veiksniais. Visi kiti veiksniai būtų perduoti privačiam investuotojui atsižvelgiant į tai, jog privatus investuotojas

	<ul style="list-style-type: none"> • įgyvendinant projektą, paaiškėja žemės sklypo (-ų) ir/ar perduodamo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo apribojimais; • projektavimo etape pakeičiami nustatyti reikalavimai infrastruktūrai (įskaitant neesminius pakeitimus) • kyla ginčai tarp šalių; • pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės projektavimo (planavimo) metu. 	<p>dėl projekto netikslumų galėtų pakisti rangos darbų apimtys ir kaina. Užsitęsęs projektavimo etapui, pasikeitus nustatytiems infrastruktūros reikalavimams ar išaiškėjus turto disponavimo apribojimams, užsitęstų ne tik Projekto įgyvendinimo trukmė, bet galimai būtų patiriami ir finansiniai nuostoliai.</p> <p>Kilus ginčams tarp viešojo ir privataus sektorių, kurie įgyvendintų Projektą kartu bei pasireiškus nenugalimos jėgos aplinkybėms, įtaka galimai būtų daroma tiek Projekto trukmei, tiek investicijoms. Taip pat galėtų būti paveiktas ir Projektu siekiamų rezultatų pasiekimas.</p>	<p>turi atitinkamos rizikos valdymo patirties ir galės užtikrinti projektavimo (planavimo) kokybę.</p>
<p>2 Rangos darbų rizika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sukeliama žala aplinkai, atliekant naujo nekilnojamojo turto rangos darbus; • rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl nepalankių oro sąlygų; • rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl žmoniškųjų išteklių; • rangos darbų vykdymo etape pakeičiami reikalavimai rangos darbų kokybei (įskaitant neesminius pakeitimus); 	<p>Pasireiškus rizikai dėl rangos darbų kokybės, poveikis būtų daromas Projekto įgyvendinimo trukmei, investicijų išlaidoms ir siekiamiems rezultatams.</p> <p>Dėl įvairių priežasčių rangovui nekokybiškai atlikus rangos darbus (esant blogoms oro sąlygoms nesilaikyta technologinių procesų), Priklausomai nuo jų masto, galėtų užsitęsti Projekto vykdymo terminas ir dėl to, kaip</p>	<p>Rizikos valdymui pasitelkiamas rizikos pasidalijimas tarp šalių ir rizikos perdavimas.</p> <p>Abi šalys pasidalija Projekto rangos darbų vykdymo etape pakeičiamų reikalavimų rangos darbų kokybei rizikos veiksnių. Visi kiti veiksniai būtų perduoti privačiam investuotojui atsižvelgiant į tai, jog privatus investuotojas turi atitinkamos rizikos valdymo patirties ir galės užtikrinti rangos darbų kokybę.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės rangos darbų vykdymo metu. 	<p>jau minėta aprašant projektavimo riziką, Projekto vykdytojas galimai patirtų finansinius nuostolius.</p> <p>Pasireiškus nenugalimos jėgos aplinkybėms, įtaka galimai būtų daroma tiek Projekto trukmei, tiek investicijoms. Taip pat galėtų būti paveiktas ir Projektu siekiamų rezultatų pasiekimas.</p>	
<p>3 Įsigyjamų įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto rizika</p>	<ul style="list-style-type: none"> įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto gamybos ir tiekimo metu pakeičiami reikalavimai jų kokybei (įskaitant neesminius pakeitimus); vėluoja įrangos, įrenginių ar kito ilgalaikio turto įsigijimas; pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės kuriant įrangą, įrenginius ar kitą ilgalaikį turtą. 	<p>Įsigyjamų įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto kokybė vertinant rizikos veiksnius suvokiama ne tik kaip nukrypimas nuo standartų, normatyvinių techninių dokumentų, higienos normų ir kitų reikalavimų, bet ir nukrypimas nuo suderinto įrangos pristatymo grafiko ir pan.</p> <p>Rizikos veiksnių pasireiškimas turi įtakos išimtinai tik įrangos įsigijimo išlaidoms.</p> <p>Pasireiškus nenugalimos jėgos aplinkybėms, įtaka galimai būtų daroma tiek Projekto trukmei, tiek investicijoms. Taip pat galėtų būti paveiktas ir Projektu siekiamų rezultatų pasiekimas.</p>	<p>Rizikos valdymui pasitelkiamas rizikos pasidalijimas tarp šalių ir rizikos perdavimas. Abi šalys pasidalija Projekto įrangos reikalavimų kokybei rizikos veiksnį. Visi kiti veiksniai būtų perduoti privačiam investuotojui atsižvelgiant į tai, jog privatus investuotojas turi atitinkamos rizikos valdymo patirties ir galės užtikrinti šios rizikos minimizavimą.</p>
<p>4 Įsigyjamų paslaugų (turto priežiūros ir eksploatavimo) rizika</p>	<ul style="list-style-type: none"> Įsigyjamų paslaugų kokybė neužtikrinama dėl žmogiškųjų išteklių 	<p>Įsigyjamų paslaugų rizikos veiksnys suvokiamas ne tik kaip nukrypimas nuo standartų, higienos</p>	<p>Rizikos valdymui pasitelkiamas rizikos perdavimas. Visi rizikos veiksniai būtų perduoti</p>

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

		<p>kokybės ir normų ir kitų privačiam investuotojui prieinamumo; reikalavimų, bet ir atsižvelgiant į tai, jog</p> <ul style="list-style-type: none"> • įsigyjamų paslaugų trukmė nukrypsta nuo planuotos; suderintos teikiamų paslaugų apimties bei biudžeto. • paslaugų kaina nukrypsta nuo planuotos; • paslaugų teikimo metu pakeičiami nustatyti reikalavimai paslaugų kokybei (įskaitant neesminius pakeitimus); • pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės (Paslaugų teikimo metu). 		<p>atsižvelgiant į tai, jog privatus investuotojas turi atitinkamos rizikos valdymo patirties ir galės užtikrinti šios rizikos minimizavimą.</p>
5	Finansavimo prieinamumo rizika	<ul style="list-style-type: none"> • Finansavimo poreikis pasikeičia dėl padidėjusių investicijų išlaidų; • pagrindinės paskolos suteikimo sąlygų įvykdymas; • pasikeičia pagrindinės paskolos tarpbankinių paskolų palūkanų norma; • finansavimo poreikis pasikeičia dėl pridėtinės vertės mokesčio tarifo pasikeitimo; • finansavimo poreikis pasikeičia dėl bet kurio mokesčio išskyrus pridėtinės vertės mokestį ar rinkliavos tarifo pasikeitimo; • finansavimo poreikis pasikeičia dėl subsidijų sumos pasikeitimo. 	<p>Finansavimo prieinamumas vertinant rizikos veiksnius suvokiamas ne tik kaip finansavimo trūkumas dėl pasikeitusio poreikio, bet ir nukrypimas nuo suderintos finansavimo paslaugų kainos, finansavimo teikimo laiko bei kitų sąlygų.</p>	<p>Rizikos valdymui pasitelkiamas rizikos pasidalijimas tarp šalių ir rizikos perdavimas. Abi šalys atitinkamai savo įsipareigojimams (viešasis sektorius – metinio mokėjimo finansavimo, o privataus – finansavimo poreikio, pasikeitusios finansavimo paslaugų kainos ir finansavimo teikimo rizikas) pasidalija Projekto finansavimo prieinamumo riziką. Viešojo sektoriaus rizika gali būti valdoma tinkamai atlikus biudžeto planavimo ir finansavimo poreikio vertinimus.</p>
6	Teikiamų paslaugų rizika	<ul style="list-style-type: none"> • Pakeičiami nustatyti kokybės reikalavimai paslaugoms; 	<p>Nukrypimus nuo nustatytų Paslaugų kokybės reikalavimų</p>	<p>Rizikos valdymui pasitelkiamas rizikos prisiėmimas</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • pasikeičia teisės aktai, reglamentuojantys teikiamas paslaugas; • paslaugų tinkamumas neužtikrinamas dėl žmogiškųjų išteklių. 	<p>reiškianti rizika. Tinkamumo rizika suvokiama ne tik kaip jų kokybės nukrypimas nuo standartų, normatyvinių techninių dokumentų, higienos normų, ar techninėse specifikacijose nustatytų reikalavimų, bet ir nukrypimas nuo suderinto Paslaugų teikimo grafiko bei biudžeto.</p> <p>Veiksniu pasireiškimas turi įtakos veiklos išlaidoms.</p>	<p>atsižvelgiant į privataus sektoriaus turimą patirtį valdant šią riziką. Infrastruktūros būklės užtikrinimo (kaip teikiamos paslaugos) riziką siūloma perduoti privačiam subjektui.</p>
<p>7 Paklausos rinkoje rizika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vėluojama pradėti teikti paslaugas; • Sukuriama alternatyvi infrastruktūra; • prasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės. 	<p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai Paslaugų teikimo metu įvyksta įvykiai, kurie vadovaujantis VPSP sutartimi bei teisės aktais priskiriami nenugalimos jėgos aplinkybėms.</p> <p>Nenugalimos jėgos aplinkybės neapima įvykių ar veiksmų, tiesiogiai ar netiesiogiai priklausančių nuo VPSP sutarties šalių.</p> <p>Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti Paslaugų kokybės sutrikdymą, Paslaugų teikimo visišką ar dalinį nutraukimą, kitų projekto įgyvendinimo veiklų sutrikdymą ar nutraukimą, taip pat papildomų, nenumatytų, išlaidų atsiradimą.</p> <p>Ši rizika nagrinėjamo Projekto kontekste aktuali ta apimtimi, jog kitos institucijos gali</p>	<p>Siūloma efektyviai suplanuoti Objekto sukūrimo procedūras, tinkamai išdėstant reikalavimus kuriamai infrastruktūrai (rizikos prevencija).</p>

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

			(greičiau) pasiūlyti alternatyvas kuriamam Objektui, ir Objekto paklausa ženkliai sumažėtų.	
8	Turto likutinės vertės rizika	<ul style="list-style-type: none"> • Nukrypstama nuo infrastruktūros būklės palaikymo plano; • nustatyti perduodamo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo teisių apribojimai dėl sandorių su trečiosiomis šalimis. 	Turto kaip investavimo objekto likutinė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.	Rizikos valdymui pasitelkiamas rizikos perdavimas privačiam sektoriui atsižvelgiant į tai, jog jis bus atsakingas už turto priežiūrą visą ataskaitinį laikotarpį.

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

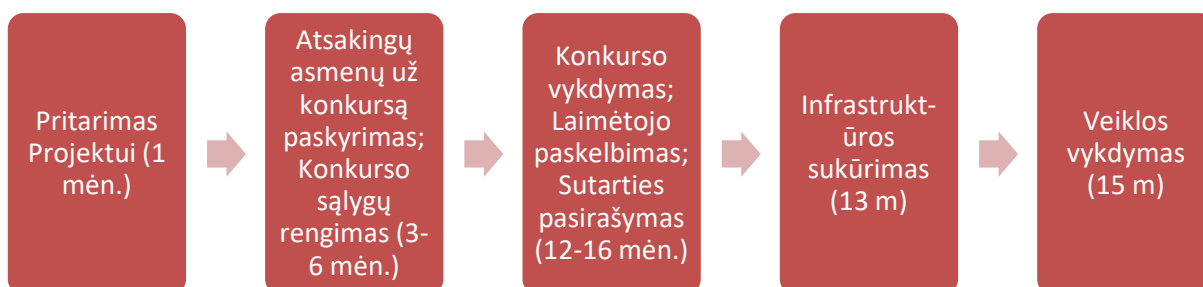
7. Projekto vykdymo planas

7.1. Projekto trukmė ir etapai

Projektas gali būti įgyvendinamas Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus įėjomis arba pasitelkus privatų partnerį. Nuo pasirinkto Projekto įgyvendinimo būdo priklauso Projekto įgyvendinimo trukmė ir etapai. Be to, Projekto trukmė gali skirtis pasirinkus skirtingas Projekto įgyvendinimo alternatyvas. Investicijų projekto trukmę iš esmės lemia infrastruktūros darbų vykdymas. 20 paveiksle yra pateikiami siūlomi tolesni Projekto įgyvendinimo žingsniai.

Atlikus Projekto vertinimą įvairiais aspektais, rekomenduotina Projektą įgyvendinti pasitelkiant privatų partnerį / investuotoją.

Planuojama partnerystės sutarties trukmė – 18 metų, kuomet 3 metus būtų vykdomos investicijos, o 15 metų vykdymas Objekto eksploatavimas. Pasiruošimas Projekto įgyvendinimui užtruktų nuo 12 iki 19 mėn.

20 paveikslas. Projekto etapai.

Šaltinis: Sudaryta Autorių.

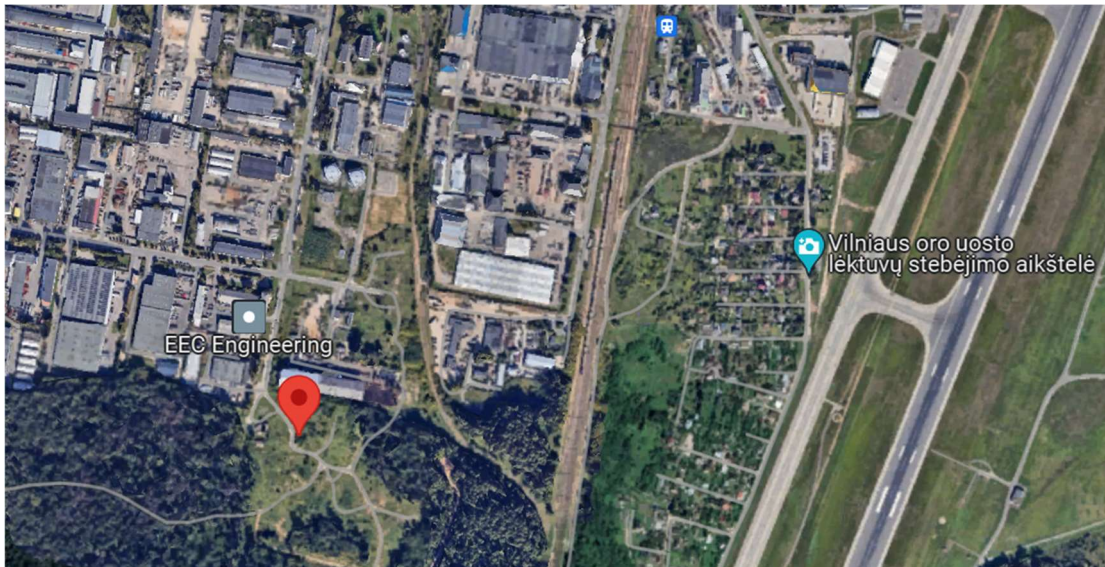
7.2. Projekto vieta

Numatoma Projekto vieta yra Vilniaus mieste, Metalo g. 20. Šiuo metu Muziejai derina procedūrinius veiksmus su Vilniaus miesto savivaldybės administracija dėl sklypo naudojimo teisės įgijimo. Sklypo plotas (3,52 ha) atitinka 4.3.1 p. aptartus minimalius reikalavimus, o taip pat, būtų užtikrinamas rezervinis plotas saugyklų plėtrai ateityje.

Sklypo paskirtis - Komerinės paskirties objektų teritorijos ir naudojimo paskirtis – Kita sudaro tinkamas prielaidas Objekto projektavimui.

Faktinė Projekto vieta paaiškėtų po rekomenduojamo sklypo valdymo teisių įgijimo.

21 paveikslas. Projekto vieta.

Šaltinis: Regia.lt.

7.3. Projekto komanda

Įgyvendinant Projektą, Projekto vykdymui planuojama burti Projekto komandą, paskiriant asmenis iš Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus arba pasitelkiant išorinius konsultantus. Projekto komandos sudėtis pateikiama šio Investicinio projekto priede VPSP Klausimyne.

Atkreiptinas dėmesys, kad siekiant užtikrinti geriausius rezultatus Lietuvos nacionaliniam muziejui ir Lietuvos nacionaliniam dailės muziejui yra būtina užtikrinti komandos darnią veiklą, tarpusavio bendradarbiavimą, komandinę dvasią. Tuo pačiu dirbant su viešaisiais pirkimais, taip pat pritraukiant išorės ekspertus, svarbu išlaikyti informacijos konfidencialumą ir diskretiškumą.

7.4. Projekto tęstinumas

Projekto tęstinumas yra esminis veiksnys užtikrinant ilgalaikį LNM ir LNDM saugomų vertybių rinkinių išsaugojimą. Šiam tikslui bus svarbus nuolatinis finansavimas, reikalingas Projekto partnerystės sutarties įsipareigojimų vykdymui bei po jos pabaigos – būsimų eksploatacinių kaštų finansavimui. Dalį šio finansavimo poreikio galima bus užtikrinti pritraukiant papildomą lankytojų srautą į saugyklų erdves bei parodoms skirtas naujas erdves, kurios leis eksponuoti objektus, kurie šiandien dėl infrastruktūros stokos nėra viešai demonstruojami.

Užtikrinant techninį tęstinumą, pasirinktinios technologijos turi būti ne tik efektyvios dabar, bet ir pritaikomos ateities pokyčiams.

Operacinis tęstinumas reikalauja nuoseklaus valdymo ir muziejaus personalo nuolatinio mokymo, siekiant užtikrinti efektyvų saugyklų ir restauravimo erdvių priežiūrą.

Ilgalaikis Projekto tęstinumas priklauso nuo visų šių elementų sąveikos. Tik integruotas požiūris į finansinę, techninę, operacinę pusę gali užtikrinti, kad šios saugyklos ne tik egzistuos, bet ir efektyviai atliks savo kultūros vertybių išsaugojimo misiją ateityje.

7.5. Kitos išvados

Lietuvos muziejuose saugoma gausi ir vertinga Lietuvos kilnojamojo kultūros paveldo dalis: meno kūriniai, liaudies meno, etnografijos, gamtos ir technikos objektai, istoriniai dokumentai, archeologiniai radiniai. Muziejines vertybes išsaugoti ateities kartoms bei kuo plačiau integruoti į šiuolaikinės visuomenės gyvenimą yra tiesioginė muziejų funkcija. Šios muziejų kolekcijos ne tik atspindi šalies istoriją, kultūrą ir tradicijas, bet ir yra svarbios edukaciniu ir kultūrinio sąmonės formavimo aspektu.

Įvertinus šių dienų realijas, šios funkcijos įgyvendinimas yra komplikuoatas ir žymiai sudėtingesnis dėl muziejų infrastruktūros ribojimų, muziejų rinkinių gausėjimo, padidėjusio atmosferos, o tuo pačiu ir muziejų aplinkos, užterštumo, vitrinoms ir saugykloms naudojamų netinkamų medžiagų. Visi šie veiksniai paskatina kilnojamyj kultūros vertybių natūralius nykimo, senėjimo bei irimo procesus. Tai reikalauja nuolatinio stebėjimo, konkrečių saugojimo metodų ir technologijų diegimo, bei investicijų į infrastruktūrą ir personalą.

Nustatyta, kad Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus kompleksinė problema yra - nepakankama muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo infrastruktūra ir jos kokybė, o Lietuvos nacionalinio muziejui aktuali ir restauravimo infrastruktūros nepakankamumas. Muziejinėms vertybėms ir eksponatams svarbu, kad būtų išlaikytos tinkamos klimato sąlygos, įskaitant temperatūrą, drėgmę ir apšvietimą. Specialios klimato valdymo sistemos padeda išvengti pažeidimų, susijusių su ekstremalioomis sąlygomis. Restauravimo laboratorijos yra būtinos norint atlikti reikalingas restauravimo procedūras. Tai suteikia galimybę išsaugoti senesnius, pažeistus arba sugedusius eksponatus.

Lietuvos nacionaliniame muziejuje ir Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje saugomų kultūros vertybių skaičius kasmet didėja.

Bendrai, LNM ir LNDM poreikiams reikalinga 20 000 m² papildoma infrastruktūra.

Projekto tikslas – užtikrinti Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimo ir restauravimo prieinamumą.

Projekto uždaviniai:

1. Užtikrinti reikiamą infrastruktūrą Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimui.
2. Užtikrinti reikiamą infrastruktūrą Lietuvos nacionalinio muziejaus muziejinių vertybių ir eksponatų restauravimui ir mokslinei tiriamajai veiklai.

Atlikta analizė identifikavo, kad šio tikslo ir uždavinių įgyvendinimui nėra prieinamos tinkamos infrastruktūros, kurią galima būtų naudoti šiandien ar tiesiog išsinuomoti, todėl tikslinga įsigyti žemės sklypą Vilniaus miesto arba rajono ribose (nei LNM, nei LNDM šiuo metu neturi žemės sklypo tinkamo Projekto įgyvendinimui) bei Projektą įgyvendinti valdžios ir privataus subjekto partnerystės teisiniu modeliu, vadovaujantis LR investicijų įstatymu, o privataus partnerio atrankos procedūras atliekant LR viešųjų pirkimų įstatymu.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

Svarbu pažymėti, kad LNM ir LNDM bendras Projekto įgyvendinimas tikslingas įvertinant, tai, kad ženkli dalis bendro Lietuvos saugyklų poreikio yra sutelkta būtent Vilniaus nacionaliniuose muziejuose bei atsižvelgiant į kitose studijose⁵⁸ minėtą užsienio šalių praktiką, kuri patvirtina kooperavimosi naudą: centralizuotos saugyklos modelis dažniausiai vystomas kartu su kompetencijų centru. Tokiu būdu užtikrinama ne tik muziejinių vertybių saugojimo, bet ir jų priežiūrai reikalingų funkcijų kokybė. Be to, toks modelis patrauklus valdymo aspektu, nes pagrindinės funkcijos sutelkiamos ir centralizuotai valdomos vienoje vietoje.

Rekomenduojama, kad Projektu konsoliduojant dviejų nacionalinių muziejų, t.y. LNM ir LNDM poreikius, Muziejams tarpusavyje susitarti jungtinės veiklos pagrindu šalių atsakomybes. Tikslinga paskirti vieną iš jų atsakingu partneriu, kuris prisiimtų Projekto savininko rolę ir vykdytų VPSP privataus partnerio atrankos procedūras bei po atrankos – sudarytų partnerystės sutartį. Įvertinus tai, jog LNM Projekto apimtyje turi didesnius infrastruktūrinius poreikius, siūlytina šią rolę patikėti LNM, tuo tarpu LNDM taptų sukurtos infrastruktūros naudotojai pagal iš anksto sudarytą jungtinės veiklos sutartį.

Projektu sukūrus apie 20 tūkst. kv. m ploto saugyklų, sandėliavimo, restauravimo centro ir administracinių patalpų kompleksą, būtų užtikrinamas Projekte identifikuotas infrastruktūros trūkumas. Tuo pačiu, atlaisvinus ir įveiklinus ekspozicijoms apie 5 tūkst. m² ploto šiuo metu saugykloms naudojamo Muziejų ploto, būtų pasiekama ženkli teigiama socialinė nauda (28 mln. EUR EGDV).

Atlikta analizė parodė, jog esamos infrastruktūros rekonstrukcija, rinkoje nesančios infrastruktūros nuoma arba įsigijimas negalimi. Todėl, atmetus netinkamas veiklas, analizuota viena alternatyva – **„Infrastruktūros sukūrimas ir eksploatacija“, susidedanti iš šio veiklų rinkinio:**

- statyti naują (ar kelis statinius) statinį (tradicinė ranga arba VPSP būdu);
- įsigyti stelažus ir kitą saugojimo įrangą saugykloms ir restauravimo centro įrangą;
- pastatytos infrastruktūros techninės priežiūros, einamojo remonto ir reinvesticijų vykdymui pasitelkti rangovą arba privatų partnerį.

Šios I alternatyvos įgyvendinimui reikės 42,31 mln. Eur (su PVM) investicijų, Projektą vystant vienu etapu per 3 metus. Iki Projekto pradžios, reikalinga įgyti sklypo valdymo teises.

ES lėšų įtraukimas į finansavimo struktūrą yra nevertinamas dėl finansavimo apribojimo Vilniaus regiono subjektams. Perduodant didžiąją dalį su Projektu susijusių rizikų privačiam investuotojui, rekomenduojama svarstyti galimybę pritraukti privatų partnerį / investuotoją į šį kultūros infrastruktūros sukūrimo Projektą.

Pasirinkus 3,61 mln. EUR metinius mokėjimus (be PVM, arba 4,22 mln. EUR su PVM), pradėdant mokėti 4-iaisiais projekto metais, I alternatyva „Infrastruktūros sukūrimas ir eksploatacija“ tampa finansiškai gyvybinga bei atsiperkanti (iš privataus subjekto perspektyvos) bei generuojanti 9,3% Projekto VGN bei 13,0% nuosavo kapitalo srautų VGN.

Iš IP įvertintos 4,22 mln. EUR metinės mokėjimo sumos apmokėjimas už atliktas investicijas sudaro 2,367 mln. EUR, apmokėjimas už komunalinius mokesčius - 0,0 mln. EUR; techninės priežiūros ir reinvesticijų kaštų apmokėjimas - 0,604 mln. EUR; privataus subjekto paskolos palūkanos – 0,785 mln. EUR; privataus subjekto pelnas ir kapitalo grąža – 0,464 mln. EUR. Metinių mokėjimų suma per Sutarties laikotarpį realia

---

⁵⁸ LR kultūros ministerijos Galimybių studija „Nacionalinės muziejinių vertybių saugyklos poreikio ir alternatyvų analizė“, 2021 m.

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

(neindeksuota) verte sudarytų 63,3 mln. EUR. Metinių mokėjimų suma per Sutarties laikotarpį realia (neindeksuota) verte sudarytų 63,3 mln. EUR.

Finansines sąnaudas metiniam 4,22 mln. EUR su PVM mokėjimui mažinantys veiksniai:

- -174 tūkst. EUR per metus sumažėjusios LNM restauravimo patalpų nuomos sąnaudos;
- įveiklinus atlaisvintas 4 900 m² patalpas parodoms / ekspozicijoms, apie 500 tūkst. EUR per metus išaugtų Muziejų pajamos už bilietus iš išaugusio lankytojų skaičiaus ir ateityje mažėtų asignavimų poreikis veiklai.

Realus išaugusių išlaidų (papildomų asignavimų) poreikis Projekto mokėjimams sudarytų apie 2,24 mln. EUR (IV metais) – 3,84 mln. EUR (XVIII metais) per metus (plačiau žr. 5 Priedą – finansinių galimybių vertinimo skaičiuoklę).

Papildomai, Projekto metu kasmet į biudžetą būtų sumokėtas 612 tūkst. EUR pridėtinės vertės mokestis nuo VPSP metinio atlyginimo, ir 1,2 mln. EUR nuo įrangos, kurią įsigis perkančioji organizacija, įsigijimo kaštų.

Aukščiau nurodytas 4,22 mln. EUR metinius mokėjimus (realia verte su PVM), taip pat neviršija IP skaičiuoklėje įvertinto maksimalaus Viešojo subjekto metinio mokėjimo Privačiam subjektui, kuris, realia verte per metus (mokant 15 metų) yra 5,57 mln. EUR su PVM.

Priedai

Priedas Nr. 1

FVM skaičiuoklė. Pridedama atskiru dokumentu.

Priedas Nr. 2

VPSP klausimynas. Pridedamas atskiru dokumentu.

Priedas Nr. 3

LNM Objektų sąrašas. Pridedamas atskiru dokumentu.

Priedas Nr. 4

Rašto forma institucijoms dėl laisvų sklypų ir patalpų. Pridedamas atskiru dokumentu.

Priedas Nr. 5

Finansinių galimybių vertinimas. Pridedamas atskiru dokumentu.

Priedas Nr. 6

Projektui numatomo skirti sklypo VĮ RC NTR išrašas. Pridedamas atskiru dokumentu.

Priedas Nr. 7. Reikalavimai Saugykloms

Principiniai reikalavimai LNDM saugykloms

---

1. Paskirtis ir reikalavimai lokacijai:

- 1.1 Patalpų paskirtis – muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimas bei tyrimas.
- 1.2 Orientacinis bendras patalpų poreikis – 8 300 kv. m.
- 1.3 Patalpos turi būti vieno tūrio pastate, jei patalpos išsidėsto per kelis pastatus, jie turi būti vienoje teritorijoje (sklype) Vilniaus m. ar Vilniaus r., nutolusiame ne toliau, kaip 30 km. nuo Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus administracinio pastato adresu: Didžioji 4, Vilnius (atstumas matuojamas svetainėje <https://maps.lt/map/> nustatant maršrutą automobiliu).
- 1.4 Aplinkinė teritorija turi būti su išvystyta infrastruktūra, tame tarpe pasiekama viešuoju transportu.
- 1.5 Nuo saugyklų pastato, ne arčiau nei 50 m negali būti vystoma ūkinė veikla, galinti sukelti pavojų.
- 1.6 Priešgaisrinės tarnybos turi atvykti į objektą ne ilgiau, kaip per 15 min.

2. Reikalavimai teritorijai (sklypui):

- 2.1 Teritorija turi būti tinkamai apšviesta, turinti ne mažiau kaip du evakuacijos kelius.
- 2.2 Teritorija turi būti apverta tvirtos konstrukcijos tvora su įrengtais patikros/apsaugos punktais prie įvažiavimų.
- 2.3 Teritorija turi būti tinkama laisvai judėti stambiagabaritiniam transportui (pvz. vilkikui su puspriekabe)

3. Bendrieji reikalavimai saugyklų pastatui:

- 3.1 Pastatas turi atitikti aukščiausią energetinę klasę, pritaikant kiek galima daugiau atsinaujinančios energetikos priemonių.
- 3.2 Pastato konstrukcijos turi būti iš tvirtų medžiagų, įvertinant gaisro, potvynių, kitų stichinių nelaimių bei galimo karo grėsmę.
- 3.3 Antžeminė pastato dalis ne daugiau 3 aukštų.
- 3.4 Prie pastato turi būti įrengtos ne mažiau, kaip 2 uždaro tipo pakrovimo/iškrovimo rampos.
- 3.5 Pastate turės būti įrengti krovininiai liftai didelių gabaritų daiktams kelti.
- 3.6 Teritorija su pastatu turi būti aprūpinta elektros energija pagal I kategorijos patikimumo lygį, turi būti užtikrintas autonominis energijos šaltinis.
- 3.7 Inžineriniai tinklai turi būti prijungti prie viešųjų inžinerinių tinklų.

4. Kiti reikalavimai:

- 4.1 Visi kiti reikalavimai nustatyti vadovaujantis:
  - 4.1.1 Lietuvos muziejų įstatymu;
  - 4.1.2 Muziejų rinkinių valdymo ir tvarkymo nuostatais (pridedama);
  - 4.1.3 statybą reglamentuojančiais teisės aktais.

5. Reikalavimai atskiroms patalpoms:

Eil. Nr.	Patalpų paskirtis	Kv. m.	Bendri reikalavimai	Spec. reikalavimai
1.	Darbuotojų ofisas/ fotolaboratorija	200	Kabinete ne daugiau kaip 4 žmonės, 1 žmogui ne mažiau, kaip 10 kv. m. ploto darbo vietai įrengti, kartu su baldais	Reikalinga virtuvėlė, posėdžių kambarys
2.	Atviro tipo saugyklos	300	Bendra patalpa su eksponavimo įranga	

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

3.	Sandėliavimo patalpa	750	Bendra patalpa su stelažais	
4.	Saugyklos	6 650	Patalpų suskirstymas: 1. Liaudies meno rinkiniams, su spintomis, stelažais, lentynomis; 2. Vaizduojamosios dailės tapybos rinkiniams su stumdomų tinklinių stelažų įranga; 3. Vaizduojamosios dailės skulptūros rinkiniams su stelažų įranga; 4. Planuojamam naujam tarpdisciplininio meno rinkiniui su stelažų įranga; 5. Taikomosios dailės rinkiniams su stelažų įranga	
5.	Apsauginis bunkeris ypatingai vertingiems eksponatams	300	Bendra patalpa su saugojimo įranga	
6.	Bendros patalpos (apsauga ir kita ūkinė veikla)	100	3 atskiros patalpos su įranga	
Viso vidaus patalpų ploto poreikis:		8 300*		

*WC, darbo vietos ir kitos pagal teisės aktus reikalingos patalpos bus identifikuojamos projektavimo metu ir bus įskaičiuotos į bendrą plotą.

6. Eksploatavimo paslaugos:

6.1 Projektas turi apimti net tik statybą ir įrengimą, bet ir eksploatacines paslaugas 20 metų laikotarpiui:

- 6.1.1 šildymas;
- 6.1.2 elektra;
- 6.1.3 karštas ir šaltas vanduo;
- 6.1.4 pastato ir lauko teritorijos apsauga;
- 6.1.5 teritorijos valymas;
- 6.1.6 buitinių šiukšlių surinkimas bei išvežimas;
- 6.1.7 patalpų dezinfekcija;
- 6.1.8 sniego valymas ir išvežimas;
- 6.1.9 nuotekų tvarkymas;
- 6.1.10 pastato draudimas;
- 6.1.11 nekilnojamo turto bei žemės mokesčiai;
- 6.1.12 pastato administravimas;
- 6.1.13 infrastruktūros atnaujinimas.

Principiniai reikalavimai LNM saugykloms su restauravimo centru.

1. Paskirtis ir reikalavimai lokacijai:

- 1.1 Patalpų paskirtis – muziejinių vertybių ir eksponatų saugojimas ir restauravimas.
- 1.2 Orientacinis bendras patalpų poreikis – 11 700 kv. m.
- 1.3 Patalpos turi būti vieno tūrio pastate, jei patalpos išsidėsto per kelis pastatus, jie turi būti vienoje teritorijoje (sklype) Vilniaus m. ar Vilniaus r., nutolusiame ne toliau, kaip 30 km. nuo Lietuvos nacionalinio muziejaus administracinio pastato adresu: Arsenalo g. 1, Vilnius (atstumas matuojamas svetainėje <https://maps.lt/map/> nustatant maršrutą automobiliu).
- 1.4 Aplinkinė teritorija turi būti su išvystyta infrastruktūra, tame tarpe pasiekiami viešuoju transportu.
- 1.5 Nuo saugyklų su restauravimo centru pastato, ne arčiau nei 50 m negali būti vystoma ūkinė veikla, galinti sukelti pavojų.
- 1.6 Priešgaisrinės tarnybos turi atvykti į objektą ne ilgiau, kaip per 15 min.

2. Reikalavimai teritorijai (sklypui):

- 2.1 Teritorija turi būti tinkamai apšviesta, turinti ne mažiau kaip du evakuacijos kelius.
- 2.2 Teritorija turi būti apverta tvirtos konstrukcijos tvora su įrengtais patikros/apsaugos punktais prie įvažiavimų.
- 2.3 Teritorija turi būti tinkama laisvai judėti stambiagabaritiniam transportui (pvz. vilkikui su puspriekabe)

3. Bendrieji reikalavimai saugyklų su restauravimo centru pastatui:

- 3.1 Pastatas turi atitikti aukščiausią energetinę klasę, pritaikant kiek galima daugiau atsinaujinančios energetikos priemonių.
- 3.2 Pastato konstrukcijos turi būti iš tvirtų medžiagų, įvertinant gaisro, potvynių, kitų stichinių nelaimių bei galimo karo grėsmę.
- 3.3 Pastato aukštingumui spec. reikalavimų nėra, bus prisitaikoma prie sklypui taikomų reikalavimų. 1 aukšto, vidaus patalpų aukštis ne mažiau, kaip 6 m. Kiti aukštai ne mažiau, kaip 3,50 m.
- 3.4 Prie pastato turi būti įrengtos ne mažiau, kaip 2 uždaro tipo pakrovimo/iškrovimo rampos.
- 3.5 Pastate turės būti įrengti krovininiai liftai didelių gabaritų daiktams kelti.
- 3.6 Teritorija su pastatu turi būti aprūpinta elektros energija pagal I kategorijos patikimumo lygį, turi būti užtikrintas autonominis energijos šaltinis.
- 3.7 Inžineriniai tinklai turi būti prijungti prie viešųjų inžinerinių tinklų.

4. Kiti reikalavimai:

- 4.1 Visi kiti reikalavimai nustatyti vadovaujantis:
  - 4.1.1 Lietuvos muziejų įstatymu;
  - 4.1.2 Muziejų rinkinių valdymo ir tvarkymo nuostatais (pridedama);
  - 4.1.3 statybą reglamentuojančiais teisės aktais.

5. Reikalavimai atskiroms patalpoms:

Eil. Nr.	Patalpų paskirtis	Kv. m.	Bendri reikalavimai	Spec. reikalavimai
----------	-------------------	--------	---------------------	--------------------

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

1.	Restauravimo centras:	2 000		
1.1.	<i>Restauravimo centro dirbtuvės</i>	1 200	Pagal patalpų, reikalingų LNM restauravimo centrui aprašą (pridedama)	
1.2	<i>Restauravimo centro karantininė/sandėliavimo patalpa</i>	800	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ekspонатų apžiūros patalpa su stelažų įranga - 200 kv. m; 2. Izoliatorius ir dezinfekavimo kamera su stelažų įranga - 100 kv. m 3. Ekspонатų laikino saugojimo patalpa su stelažų įranga - 400 kv. m; 4. Speciali patalpa ūkio inventoriui su stelažų įranga - 100 kv. m. 	
2.	Darbuotojų ofisas/ skaitmeninimo centras	500	Kabinete ne daugiau kaip 4 žmonės, 1 žmogui ne mažiau, kaip 10 kv. m. ploto darbo vietai įrengti, kartu su baldais	Reikalinga virtuvėlė, posėdžių kambarys
3.	Atviro tipo saugyklos	300	Bendra patalpa su eksponavimo įranga	
4.	Sandėliavimo patalpa	850	Bendra patalpa su stelažais	
5.	Saugyklos	7 650	Patalpų suskirstymas: <ol style="list-style-type: none"> 1. istorijos ir archeologijos rinkiniams, su stelažų įranga ; 2. etnografijos ir numizmatikos rinkiniams, su stelažų įranga; 3. ikonografijos rinkiniams, su stelažų įranga ; 4. Archeologiniams rinkiniams, su stelažų įranga 	
6.	Apsauginis bunkeris ypatingai vertingiems eksponatams	300	Bendra patalpa su saugojimo įranga	
7.	Bendros patalpos (apsauga ir kita ūkinė veikla)	100	3 atskiros patalpos su įranga	
Viso vidaus patalpų ploto poreikis:		11 700*		

*WC, darbo vietos ir kitos pagal teisės aktus reikalingos patalpos bus identifikuojamos projektavimo metu ir bus įskaičiuotos į bendrą plotą.

6. Eksploatavimo paslaugos:

6.1 Projektas turi apimti net tik statybą ir įrengimą, bet ir eksploatacines paslaugas 20 metų laikotarpiui:

- 6.1.1 šildymas;
- 6.1.2 elektra;
- 6.1.3 karštas ir šaltas vanduo;
- 6.1.4 pastato ir lauko teritorijos apsauga;
- 6.1.5 teritorijos valymas;
- 6.1.6 buitinių šiukšlių surinkimas bei išvežimas;
- 6.1.7 patalpų dezinfekcija;
- 6.1.8 sniego valymas ir išvežimas;
- 6.1.9 nuotekų tvarkymas;
- 6.1.10 pastato draudimas;
- 6.1.11 nekilnojamo turto bei žemės mokesčiai;
- 6.1.12 pastato administravimas;
- 6.1.13 infrastruktūros atnaujinimas.

Priedas Nr. 8. Patalpų, reikalingų LNM restauravimo centrui, aprašas

Eil. Nr.	Patalpų pavadinimas	Reikalingas Plotas (m ²)	Pastabos
1.	Dokumentų restauravimo dirbtuvės	214	
1.1	Individualaus darbo erdvė	30	4 darbo vietos, 4 pagalbiniai stalai, 4 stalai presui, spintelės su stalčiais
1.2	Sausų restauravimo procesų zona	50	2 dideli darbo stalai, stalas popieriaus pjaustymui, presai
1.3	Drėgnų restauravimo procesų zona	85	Plovimo vonia, popieriaus liejimo mašina, presas, darbo stalai, stelažai, spintos medžiagų ir priemonių laikymui
1.4	Valymo ir dezinfekavimo procesų patalpa	12	Laboratorinė traukos spinta, dezinfekavimo kamera, stalas, spinta
1.5	Perduotų restauruoti ir grąžinamų į saugyklas eksponatų laikymo zona	7	
1.6	Darbai naudojamų medžiagų laikymo zona	24	Stelažai, ruloninių medžiagų laikymo stovai, smulkios įrangos laikymo spinta
1.7	Kompiuterizuota darbo vieta	6	
2.	Molbertinės tapybos restauravimo dirbtuvės	152	
2.1	Individualaus darbo erdvė	24	3 darbo vietos prie molbertų, spintelės, pastatomos apšvietimo lempos
2.2	Kompiuterizuota darbo vieta	6	
2.3	Darbo stalų zona	94	5 dideli darbo stalai, lentynos, spintos darbo medžiagoms ir priemonėms, stelažai
2.4	Darbai naudojamų medžiagų laikymo patalpa	20	Stelažai, ruloninių medžiagų laikymo stovai
2.5	Vandens kriauklės zona	8	Stalas, kaitinimo plytelė, spintelės
3.	Tekstilės restauravimo dirbtuvės	100	
3.1	Individualaus darbo erdvė	18	3 sėdimos darbo vietos
3.2	Kompiuterizuota darbo vieta	6	
3.3	Darbo stalų zona	30	Didelis darbo stalas, lentynos, kabyklos
3.4	Lyginimo zona	6	
3.5	Skalbimo, dažymo patalpa	15	Didelė plovimo kriauklė, laboratorinė traukos spinta
3.6	Džiovinimo ir vėdinimo zona	20	Džiovyklos, kabyklos, stelažai
3.7	Patalpa netvarkytiems eksponatams sandėliuoti	5	
4.	Keramikos restauravimo dirbtuvės	110	

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

4.1	Laboratorija	20	Laboratorinė traukos spinta, kriauklė, darbo stalai, lentynos, spinta medžiagoms ir priemonėms
4.2	Drėgnų restauravimo procesų zona	26	Darbo stalai, lentynos, spinta, plovimo vonios
4.3	Individualaus darbo erdvė	46	4 darbo vietos su 9 darbo stalais, didelis darbo stalas, spintos, lentynos, spintelės
4.4	Ekspонатų priėmimo ir išdavimo, dokumentavimo zona	10	Kompiuterizuota darbo vieta, dokumentų spinta, lentynos
4.5	Sandėlis	8	Lentynos, darbo stalas
5.	Istorinio metalo restauravimo dirbtuvės	120	
5.1	Individualaus darbo erdvė	50	3 darbo vietos-6 darbo stalai, 1 kompiuterizuota darbo vieta eksponatams registruoti
5.2	Laboratorija	30	2 traukos spintos, 2 didelės plovimo vonios, ultragarsinė ir elektrolitinė vonia
5.3	Sausų procesų darbo kambarys	25	Litavimo, kniedijimo, demontavimo darbams, erdvė džiovinimo spintai
5.4	Darbui naudojamų medžiagų laikymo zona	15	
6.	Archeologijos restauravimo dirbtuvės	300	
6.1	Individualaus darbo erdvė	148	10 darbo vietų su 12 darbo stalų, spintos, spintelės, lentynos
6.2	Objektų priėmimo ir grąžinimo patalpa	14	Darbo stalai, lentynos
6.3	Laboratorija sausiems darbams	44	Traukos spinta, džiovinimo krosnelės, cheminių reagentų ir darbo priemonių spintos, kriauklė
6.4	Laboratorija šlapiems darbams	70	Traukos spinta, kelios skirtingų gabaritų kriauklės, cheminių reagentų ir darbo priemonių spintos, kaitinimo plytelės, ultragarsinė vonia
6.5	Ketrios kompiuterizuotos darbo vietos	24	
7.	Medžio ir polichromijos restauravimo dirbtuvės	270	
	Medžio ir polichromijos restauravimui		
7.1	Individualaus darbo erdvė	90	3 individualios darbo vietos su 6 darbo stalais, 1 kompiuterizuota darbo vieta, 2 dideli darbo stalai, spintos darbo priemonėms ir medžiagoms, kriauklė
7.2	Plovykla	50	Kriauklės dideliems objektams plauti, spintos darbo priemonėms ir medžiagoms, dideli darbo stalai
7.3	Darbui naudojamų medžiagų ir priemonių sandėliavimo patalpa	10	
	Baldų restauravimui		
7.4	Staklių kambarys	30	

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

7.5	Individualaus darbo erdvė	70	2 vietos su darbo stalais ,kriauklė, įrankių spintos
7.6	Sandėliavimo patalpos	20	Medienai ir kitoms darbo medžiagoms bei priemonėms laikyti
8.	Tyrimų laboratorija	144	
8.1	Individualios darbo vietos	44	3 darbo vietos su laboratorinėmis traukos spintomis, cheminių medžiagų ir laboratorinių priemonių saugojimo spintos
8.2	IR spindulių spektrometro ir mikroskopo su vaizdo įranga darbo zona	12	
8.3	Portatyvinio mikroskopo darbo zona	6	
8.4	Biologinio mikroskopo darbo zona	6	
8.5	Kaitinimo krosnelės darbo zona	6	
8.6	Svėrimo zona	4	
8.7	Rūgštingumo (ph)matavimo zona	6	
8.8	Kompiuterizuota darbo zona	6	
8.9	Ekspонатų priėmimo zona	6	
8.10	Ekspонатų neardančių tyrimų aparatūros darbo zona	6	
8.11	Kriauklės zona	6	
	Rentgenografiniai tyrimai		
8.12	Rentgeno prietaiso patalpa	15	Ekspонатams tirti
8.13	Fotolaboratorija	15	Specialiai įrengta patalpa, kurioje chemiškai apdorojamos jonizuojančia spinduliuote paveiktos medžiagos
8.14	Kompiuterinė darbo vieta	6	Tyrimų rezultatams interpretuoti ir ataskaitoms rengti
9.	Foto studija	70	
9.1	Fotografavimo erdvė	64	Studijinė apšvietimo įranga, UV lempos, IR apšvietimo sistema, stalai, įrangos saugojimo baldai
9.2	Kompiuterizuota darbo vieta	6	Darbo stalas ir dokumentacijos saugojimo baldai
10.	Bendrojo naudojimosi darbo patalpos	485	
10.1	Bendrojo naudojimosi patalpos naujai atvežtiems ekspонатams priimti ir sandėliuoti	200	
10.2	Ekspонатų valymo ir pirminio tvarkymo patalpos	50	
10.3	Patalpos ekspонатų dezinfekacijai ir dezinfekavimui	40	
10.4	Lakavimo patalpa	30	
10.5	Aklimatizuota patalpa jautriems ekspонатams	25	

Nacionalinių muziejų saugyklų infrastruktūros sukūrimo Vilniuje investicinis projektas

10.6	Ekspонатų saugojimo pakuočių gamybos mašinos patalpa	30	
10.7	Susirinkimų salė, biblioteka	50	
10.8	Skalbykla	10	
10.9	Cheminių medžiagų, darbo priemonių ir įrangos sandėliavimo patalpos, archyvas	50	Cheminiams medžiagoms saugoti pritaikyti stelažai, archyviniai stelažai
11.	Vadovo darbo kabinetas	20	
12.	Darbo kabinetas	15	
13.	Bendrojo naudojimosi buities, sanitarinės ir higienos patalpos		
13.1	Persirengimo ir drabužių laikymo patalpa		Asmeninės darbuotojų spintelės darbo drabužiams
13.2	Dušai		
13.3	Mini virtuvėlės su kriauklėmis		
	VISO:	2000	